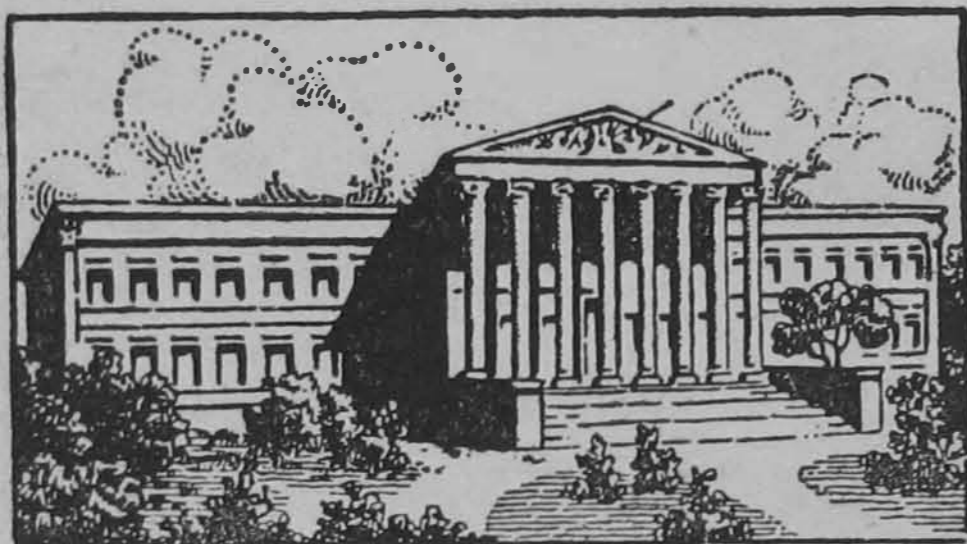

SZEGŐ ÁRPÁD

tiszti egyenruházati és felszerelési intézete
több ezred szerződéses szállítója

MAGYAR NEMZETI MUZEUM
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRA

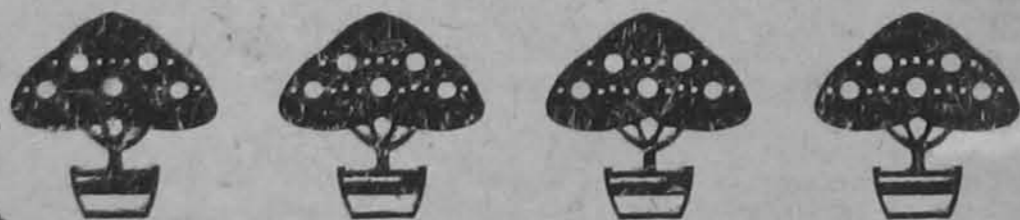
OLVASÓTERMI KÉZIKÖNYVTÁR

05325

KIKÖLCSÖNÖZNI NEM SZABAD

Az üzlet 1910 május 1-én Kölcsey-utcába,

Reök-palota mellé helyeztetik át.

Csendőrségi Lexicon.

ÖSSZEÁLLITOTTA:

MIHÁLYFALVY ISTVÁN.

ÁTNÉZTE:

VERBÓ JÁNOS

m. kir. csendőr főhadnagy
oktató tiszt.

Ára 5 kor.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, || Szeged,
Liszt F.-tér 9. || Kárász-utca 9.

1910.

Pol. 384 na

SÜRGÖNY!!

Kitünő

Fonográf

1 hengerrel 4 frttól,

Gramofon 2 műda-
rabbal 9
frttól feljebb 10 évi jótállással.

TOTH JÓZSEF

GYÁRI NAGY RAKTÁRA

Legolcsóbb a világon! Szeged, Könyök-utca 3.

10.000 új fölvétel ének és zenében minden nyelven.

Viszontelárusítók kerestetnek! Számtalan elismerő levél!!

Legkedvezőbb lemezcsere!! Képes árjegyzék ingyen!!

Nincs szebb, kedvesebb ajándék a Gramofonnál!

Nem szabad egy családban sem hiányozni a
GRAMOFON-nak!

M.N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Nyomt. Nővérkéknél.
1910 év 259 sz.

191698

Várnay és Fia, Budapest

„Municipia“ kiadóhivatala

VI., Liszt Ferenc-tér 9. Telefon 21—76.

Magy. kir. csendőrségi nyom-
tatványok nagy raktára.

Könyvnyomda. Könyvkötészet.
Könyv- és papirkereskedés.

A kerékpár világot már 35 év óta uraló eredeti angol

Helical Premier és The Champion

kerékpárokat dupla harang-csapágygyal, 3 évi jótállással, minden árfel-emelés nélkül, szigorúan az eredeti gyári áron 12, 15 korona rész-**kerékpár-alkatrészeket** letre adjuk és az egész világon létező összes kerékpárokhoz (külső és belső gummik, csengők, lámpák, pedálok, láncok, konusok, csészéket, stb.) Magyarország és Ausztriában elért legnagyobb forgalmunk következtében és így a gyáraknál rendkívül lenyomottigen olcsó áraink folytán **30% árleszállítással** szállítunk vidékre és bárhová.

Első-**Singer** varrógépeket és rangu **Singer** a világhírű The Royal gramfonokat havi 6—10 korona részletre adjuk.

Láng Jakab és fia

kerékpár-, varrógép- és gramfon-nagykereskedők.

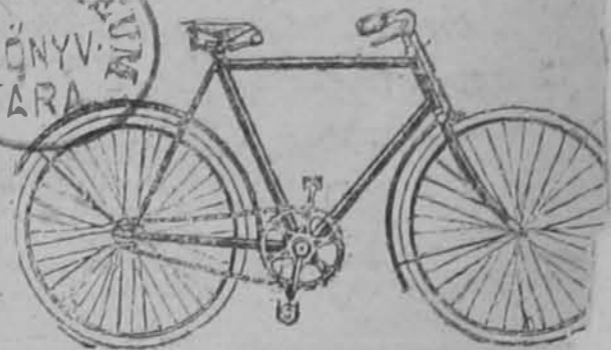
Budapest, VIII., József-körút 41.

Majd az összes fővárosi és vidéki magyar kerékpár-egyletek több osztrák és külföldi sportegyesületek, valamint a Bécsben székelő cs. és kir. Verband der Staatsbeamten Österreich, magyar Szt. korona országai vasutas szövetsége, a m. kir. honvé Ludovika akadémia hivatalosan kinevezett szállítói.

Fiók-üzletek:

Baross-tér 4. és

Margit-körút 8.

Disz-árjegyzékünk 1000 képpel ingyen és bérme

Rövidítések.

- Art. = Állategészségügy rendezéséről szóló törvény.
Á. sz. h. = Általános szolgálati határozványok.
Bev. = Bevezetés.
Bm. = Belügyminiszter.
Btk. = Büntetőtörvény a büntettek és vétségekről.
Csf. = Csendőrségi felügyelő.
Csnyt. = Csendőrségi nyugdíjtörvény.
Eá. = Egészség ápolására vonatkozó utasítás.
Erdt. = Erdőtörvény. (1879. XXXI. t.-c.)
Fej. = Fejezet.
Flu. = Fegyver és Löutasítás.
Fm. = Földmívelésügyi miniszter.
Függ. = Függelék. Cs—1a.
Fvat. = Fegyver- és vadászati adótörvény.
Gku. = Gazdászati kezelési utasítás.
Hm. = Honvédelmi miniszter.
Hsz. = Házalási szabályok.
Ht. = Halász-törvény.
Ilsz. = Illeték-szabályzat.
Im. = Igazságügyi miniszter.
Imvszt. = Ipari munka vasárnapi szüneteléséről szóló törvény.
Iprt. = Ipartörvény.
Katb. = Katonai büntetőtörvény.
Kbt. = Büntetőtörvény a kihágásokról.
Kh. = Különleges határozványok a m. kir. lovas-csendőrök számára.
Kiv. = A kivándorlásról (1884. XXXI. t.-c.)

- Km. = Kereskedelmi miniszter.
 Kr. = A közegészségügy rendezéséről (1876. XIV. t.-c.)
 Kvt. = A közutak és vámokról szóló törvény.
 Kzk. = A kézi zálogkölcsönügyletről (1881. XIV. t.-c.)
 L. = Lásd.
 Lóüvsz. = Lóügyekre vonatkozó szabályok.
 Lsz. = Laktanya-szabályok.
 Mgt. = A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény.
 Mmjszt. = A munkaadók és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvény.
 Mt. = Minisztertanács.
 Nyt. = Nyugdíjtörvény
 P. = Pont.
 Pl. = Például.
 Pm. = Pénzügyminiszter.
 R. = Rendelet.
 Rü. = A részletügyletről. (1883. XXXI. t.-c.)
 Szlgsz. = Szolgálati szabályzat.
 Szlgu. = Szolgálati utasítás.
 Szrvu. = Szervezeti utasítás.
 Uzs. = Az uzsoráról és közös hitelügyletekről (1888. XXV. t.-c.)
 Vöt. = A véderőről törvény.
 Vr. = Végrehajtási rendelet.
 Vsz. = Vadásztörvény. (1883. XX. t.-c.)

A

Acélgyárak üzemágainál vasárnap is végezhető munkák. L. Vas- és acélgyárak üzemágainál vasárnap is végezhető.

Adóév a fegyveradóra vonatkozólag. L. Fegyveradóra vonatkozó adóév.

Adóév a vadászati adóra vonatkozólag. L. Fegyveradóra vonatkozó adóév.

Adómentes fegyverek vadászatra használata. L. Fegyver, adó alól való elvonása.

Adóvégrehajtásnál való segédkezés. Adóvégrehajtásnál csendőrségi segédlet csak akkor vehető igénybe, ha tetteges ellenszegülés fordult elő vagy ettől, nyomós adatok alapján, indokoltan tartani lehet. Ily esetben azonban a csendőrnek az előforduló zálogolásnál vagy a végrehajtás más mozzanatainál személyesen közreműködni nem szabad, hanem csakis arról kell gondoskodnia, hogy a hatósági közegek feladatukat akadály nélkül teljesíthessék és személyüket erőszakoskodás ellen kell megvédenie. (Szolg. ut. 32. §.)

Aggályok felhívásokra vonatkozólag. L. Felhívások teljesítése.

Agyagiparnál vasárnap is végezhető: kizárólag az égetési munkák; egész nap. (14837/92. km. r.)

Ajándék elfogadása a szolgálat teljesítéseért. L. Megvesztegethetlenség.

Ajándékozása kincstári ruházatnak. L. Kincstári ruházat eladása.

Alapítvány, „dombrádi Nagy Gyula“-féle. L. Dombrádi Nagy Gyula-féle alapítvány.

Alapítvány, „Török Ferenc altábornagy“-féle. L. Török Ferenc altábornagy-féle alapítvány.

Alapos gyanuval terhelt egyén. L. Fegyverhasználati jog magyarázata.

Alárendeltek bizalmának megszerzése. A csendőrelőjáró kötelessége, ha alárendeltje tőle bármi tekintetben felvilágosítást kér, azt neki jóakaró módon megadni és így benne ama bizalmat és ragaszkodást felébreszteni, melylyel az alárendeltnek előljárójával szemben viseltetnie kell. (Á. sz. h. X. 2).

Alárendeltekkel való bánásmód. Az alárendeltekkel követett bánásmód igazságos, jóakaró, következetes és az egyénnek sajátságaihoz alkalmazott legyen. Azonban minden jóakarattal sem szabad a rendeletektől és parancsoktól való legcsekélyebb eltérést tűrni, vagy tulságos bizalmaskodást megengedni. Az előljárónak érteni kell, hogy tekintélyét alárendeltjei előtt minden körülmények között megővje. Az alárendeltek melletti kicsinyes gyámkodás, az önállóságukba való indokolatlan beavatkozás, kedvetlenséget szül és a szolgálatnak ártalmára van; a jogkör áthágása, valamint oly parancsok adása, melyek a szolgálathoz nyilván semminémű vonatkozásban nem állanak, a fegyelemre káros hatással vannak és fenytést érdemelnek. (Szlgysz. 17. §.)

Alárendeltek kérdéseire adandó felvilágosítás. L. Alárendeltek bizalmának megszerzése.

Alárendeltségi viszonya a csendőrségnek. L. Csendőrség alárendeltségi viszonya.

Alárendeltségi viszonya az összpontosított csendőrségnek. L. Összpontosítások alkalmával teendő jelentések.

„Alázatosan“ szó használata. L. Előljárókkal való érintkezés.

Alkalmazása a fegyvereknek. L. Fegyverek alkalmazása.

Alkalmazás iránti folyamodványok beadása. L. Igényjogosultak folyamodványaiknak beadása.

Alkalmazás iránti folyamodványok bélyegmentessége. L. Igényjogosultak folyamodványaiknak bélyegmentessége.

Alkalmazás iránti folyamodványok felszerelése. L. Igényjogosultak folyamodványaiknak felszerelése.

Alkalmazásra való előjegyzés iránti folyamodványok. L. Igényjogosultak később üresedésbe jövő állásokra is folyamodhatnak.

Alkalmazottak elfogása vagy elővezetése. L. Elfogása közszolgálatban vagy magánvállalatnál alkalmazottaknak.

Alkotmány elleni izgatásért a bünvádi eljárás megindítása. Alkotmány, a törvény, a hatóságok vagy hatósági közegek elleni izgatás vétségeért a bünvádi eljárás csak három hónapon belül indítható meg. (Btk. 174. §.)

Alkotmány elleni izgatás vétsége. Alkotmány, a törvény, a hatóságok vagy hatósági közegek elleni izgatás vétségét követi el, a ki valamely gyülekezeten nyilvánosan, szóval, vagy a ki nyomtatvány, irat, képes ábrázolat terjesztése, vagy közszemlére kiállítása által, büntett vagy vétség elkövetésére egyenesen felhív (Btk. 171. §.); a ki ugyanezen módon a törvény ellen, vagy a hatóságoknak törvényes hatáskörükben kiadott rendelete, meghagyása, határozata ellen engedetlenségre egyenes felhívást intéz vagy terjeszt, valamint az is, a ki valamely osztályt, nemzetiséget, vagy hitfelekezetet gyűlöletre a másik ellen, vagy a tulajdon vagy a házasság jogintézménye ellen izgat (Btk. 172. §.); a ki ugyanolyan módon a király személyének sérthetlenségét, a trónöröklés törvényes rendjét, az alkotmányos államformát, vagy a törvény kötelező erejét megtámadja; ugyszintén az is, ki az alkotmány egyes intézményei, a monarchia másik államával fennálló kapcsolat, vagy a magyar államot képező országok közt fennálló államközösség ellen, avagy a királynak, az országgyűlésnek, az országgyűlési bizottságoknak vagy a közös ügyek tárgyalására hivatott bizottságnak törvényes joga ellen lázít (Btk. 173. §.); a ki ugyanolyan módon, a törvény által büntettnek vagy vétségnek nyilvánított cselekményt, vagy valamely büntett vagy vétség elkövetőjét, annak elkövetése miatt feldicsér, vagy nyilvánosan kitüntet (Btk. 174. §.). *Kir. törvénytörés.*

Alom alkalmazása. A csendőrségi ló terhes szolgálatra való tekintettel a csendőrségi istállóban az állandó alom alkalmazandó, melynél azonban szigorúan kell arra figyelni, hogy az alom fel ne rázassék és a ganaj az állásból minden ganajozás után azonnal eltávolíttassék. (Kh. 52 p.)

Alom beteg lovaknál. Beteg lovak részére kijelölt istállóban állandó alom sohasem alkalmazandó. (Kh. 53. p.)

Alom eltávolítása. Ha valamely állandó alommal ellátott istállóban ragályos (járványos) betegség üt ki, az alom azonnal eltávolítandó. (Kh. 54. p.)

Alom készítési módja és kezelése. Az állandó alom készítésnél a következő tartandó szem előtt: 1. Azon lóállások, melyek agyagburkolattal vannak ellátva, az alom lerakása előtt 3–4 cmtnyire gipszporral vagy hamuval feltöltendők. 2. Az örs rendszeresített alom-szalmailetkéből minden január, április, július és október 1-én az első havi illeték $\frac{2}{3}$ része, tehát minden ló és állás után 34 kgr., rétegalakulag hosszában és szélességben, még pedig egymás ellen rakott kalászokkal, egyszerre a lovak alá almozandó, a fennmaradó $\frac{1}{3}$ azaz lovanként 566 gramm pedig naponta utána szórandó. 3. Három hó elteltével az alapalom megújítandó, tehát a régi alom az istállóból kihányandó, minden egyes használatban volt állás gondosan kitisztítandó, az istálló kellőleg kiszellőzendő és a száraz szalma a régi alomból újra felhasználandó és ha szükséges a gipsz vagy hamuréteg, esetleg az agyagburkolat felső része is megújítandó. (Kh. 55. p.)

Alomszalma-adag sulya. Az alomszalma 8·5 kgros kötegekben szállítandó. (Gku. 31/c.)

Alomszalma minősége. A szalma száraz, egészséges, tiszta és dohszagnélküli legyen. (Gku. 31/c.)

Alsóbb rendű nyilvános helyek látogatása. L. nyilvános helyek látogatása.

Alsó heveder. L. Heveder.

Altisztek rendfokozata a csendőrséghez való felvételnél. L. Katonai altisztek rendfokozata a csendőrséghez való felvételnél.

Altiszti iskolába vezényeltek közigazdálkodási osztaléka. L. Közigazdálkodási osztaléka az altiszti iskolába vezényelteknek.

Altiszti lakás felirata. L. Laktanya helyiségek feliratai.

Altiszti vizsga tárgyai. A csendőr-altiszti (örsvezetői) vizsga tárgya a következők: 1. magyar nyelv; 2. számtan (négy alapművelet és törtek); 3. irálytan; 4. csendőrségi szervezeti és szolgálati utasítás; 5. a csendőr-kerületi parancsnokság (felügyelőség) által közölt törvények, rendeletek és oktató természetű parancsok; 6. örsirodavezetés; 7. fegyver- és löutasítás; 8. a csendőrség közigazgatásának (gazdászati-kezelési utasítás, illeték-szabályzat) alapelvei, az örsparancsnok ügykörének megfelelő mérvben; 9. szolgálati szabályzat I. és III. rész; 10. gyakorlati szabályzat I. rész. (Szrvu. 27. §.)

Anyakönyvbe törvénytelen gyermek törvényesnek való bevezetése: családi állás elleni kihágás. (Kbt. 60. §.) *Kir. járásbiróság.*

Anyakönyvbe törvényes gyermek törvénytelenként való bevezetése: családi állás elleni kihágás. (Kbt. 60. §.) *Kir. járásbiróság.*

Apa-állatnak tenyész-igazolvány nélkül, tenyésztési célokra való átengedése, vagy másnemű állatokkal közös legelőre hajtása: mezőrendőri kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 94. §.). *Közigazg. hatóság.*

Aprólékos kéziszerek. Az aprólékos kéziszerek a legénység által tetszés szerinti helyen, minőségben és alakban szereztetnek be. A legénységnek megvan engedve, hogy az előirt aprólékos kéziszereken kívül jobb minőségű és nagyobb aprólékos kéziszereket (keféket) is készletben tarthasson. A leszerelt altisztek, csendőrök, próbacsendőrök és ujoncok aprólékos kéziszereiknek becslését, illetőleg értékesítését nem követelhetik. (Gku. 61. és 62. §.).

Aranka kiirtása. Arankát köteles minden birto-
kos, annak megjelenése után azonnal, alkalmas
módon kiirtani. (Mgt. 51. §.)

Arzen ellenszere: magnesid-tej, melyet a leg-
közelebbi gyógyszerútból kell azonnal hozatni és
az arzennel mérgezettnek nagy mennyiségben be-
adni. (Eá).

Asztalkendők beszerzése. L. Asztal megte-
ritése.

Asztal megrongálása nyilvános helyen. Nyil-
vános téren, a közönség használatára szolgáló asztal
szándékos megrongálása vagy bemocskolása: köz-
rend elleni kihágás. (Kbt. 80 §.) *Közigazg. hatóság.*

Asztal megterítése. A csendőr-laktanyában
minden étkezéshez az asztal az örsfőzőnő által meg-
terítendő. E célból minden örsön legalább két fehér
asztalterítő, minden csendőr részére két-három tányér,
egy ivó-pohár, ezenfelül egy közös só- és paprika-
tartó és egy vizes korsó vagy palack a közigazdál-
kodás terhére beszerzendő. Az étkezéshez még
szükséges evőeszközzel és két-három fehér asztal-
kendővel minden csendőrnek rendelkeznie kell. Az
asztalteríték mindig tiszta legyen. (Á. sz. h. XV/6).

Asztalterítők beszerzése. L. Asztal megterítése.

Avar meggyújtása. L. Meggyújtása.

Á

Ágyak egymástóli távolsága. L. Legénységi
szobák berendezése.

Ágyak elhelyezése. Az ágyak a laktanya-szo-
bákban a férhelynek megfelelően, ajtók és ablakok-
tól lehetőleg távol, állítandók fel. A csendőr fekhelyét
csakis az örsparancsnok engedélyével változtathatja.
(Lsz. 2. §. 26.)

Ágyak megvetése. Az ágyak naponta a felkelés
után azonnal felrázatván, a következő módon újból
megvetendők: 1. a szalmazsák az egyik lepedővel
beterítették s a lepedő szélei a szalmazsák és az
ágydeszkák közé tömetnek; 2. a második lepedő
azután az ágyra arányosan felterítettén, reá a hosszá-
ban és az ágy szélességéhez mérten összehajtott
takaró fektettedik; 3. a lepedő hossz-szélei a takaróra
akként hajtatnak fel, hogy a lepedő két külső, a
takaró pedig egy belső egyenlő szélességű csikot
képez; 4. az így összehajtott lepedő és takaró végei
az ágy hosszához mérten aláhajtatnak, a felvetett ágy
azután egész hosszában egy zöld gyapju takaróval
beborítandó; 5. a vánkos, magasabb részével a fal-
hoz fordítva, az ágyfőn, az összehajtott lepedő és
takaróra helyeztetik. (Lsz. 2. §. 28.)

Ágyak méretei. Egy duczos vaságy 190 centi-
méter hosszú és 84 centiméter belközzel bir. (Illsz.
31. §. 3.)

Ágyak nappali használata. A szolgálatból éj-
félkor vagy még később, vagy általában fárasztó
gyalogmenetek után bevonuló csendőröknek az
ágyakon való fekvés nappal is meg van engedve,
de a lábbelit ilyenkor le kell vetniök. (Lsz. 2. §. 30.)

Ágyas tartása. L. Roszhirü személyekkel való
érintkezés.

Ágyban holmi tartása tilos. (Lsz. 2. §. 28.)

Ágylábak befestése. L. Butorzat gondozása.

Ágynemű gondozása. Az ágynemű mindig tiszta állapotban tartandó; ennek lelkiismeretes kimélése fölött örködni az őrsparancsnok kötelessége. Az ágynemű gondatlanság-, esetleg roszakaratból való mocskolásából vagy rongálásából származó hiány mindig az azt okozó költségére azonnal helyreállítandó és az ilyen esetről a szakaszparancsnokságnak is jelentés teendő. Rongyos ágynemű semmi szín alatt sem türendő. A szalmazsákok tultömöttek és az előirt sulynál nehezebbek ne legyenek. Magánpárnákon csak fehér áthuzat alkalmazható. (Á. sz. h. XI/10.)

Ágynemű jókarban tartása. L. Átalány ágynemű jókarban tartása.

Ágynemű tisztántartási átalány. L. Átalány ágynemű tisztántartására.

Ágynemű váltásának ideje. L. Átalány ágynemű tisztántartására.

Ájtatos gyülekezeten vasárnap is végezhető: az ugynevezett bucsucikkeknek, mint pl. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb. árusítása egész nap. (14837/92. km. r.)

Ájultak ápolása. L. Kimerültek ápolása.

Álarcos-menet rendezése hatósági engedély nélkül: közrend elleni kihágás. (Kbt. 76. §.) *Közig. hatóság.*

Álladzó-lánc beakasztása. L. Álladzó-lánc fekvése.

Álladzó-lánc fekvése. Az álladzó-láncnak az állgödörben kell laposan feküdnie s azt akként kell beakasztani, hogy ha a kantárszárak nincsenek behuzva, alája két ujat könnyen be lehessen dugni. (Kh. 34. p.)

Álladzó-lánc hossza. Az álladzó-lánc hossza, kamók nélkül, egyenlő a feszítő-zablarudnak (szájvasnak) másfélhosszával. (Kh. 31. p.)

Államhatár átlépése. Magyarország határának külön parancs, illetve felhívás vagy engedély nélkül szolgálatban vagy szolgálaton kívül való átlépése a csendőrségnek szigorú büntetés terhe alatt tilos. E tekintetben kivételnek csak akkor és annyiban van helye, a mikor és a mennyiben ezt a „Nyomozás osztrák területen“ alatt foglalt rendelkezések vagy a szomszédos külföldi államokkal létrejött kartellszerződések, melyek a csendőrséggel közölve lesznek, megengedik. E tárgyban az 1888. évi XIV. t.-c. alapján kiadott „Határszéli utasítás“ rendelkezései is mérvadók. (Szlg. 152. §.)

Állami alkalmazottak közlekedése a Román határszélen élelmi cikkek beszerzése végett. A Romániával határos határállomásokon alkalmazott állami, vármegyei és községi közegek, ezek családtagjai és cselédjei élelmicikkek és egyéb szükségleteik beszerzése végett minden uti igazolvány nélkül utazhatnak a szomszédos állami élelmi piaccal bíró legközelebbi községbe. Ilyen célból hasonlóan utazhatnak magyar területre a román határszéli állomásokra alkalmazottak, illetőleg ezeknek családtagjai vagy cselédjei. (70,000/1904 B. M. sz.)

Állatbehozatalra kijelölt utak. A csendőrség köteles arra ügyelni, hogy oly helyeken, hol a m. kir. belépő-állomás a határszéltől távolabb befelé esik, a Romániából behozott állatok és állati nyerstermények, csak az e célra kijelölt utakon hajtassanak, illetve szállíttassanak; az ez utakon kívül talált ily állatok és állati nyerstermények letartóztatandók, illetve lefoglalandók s a legközelebbi m. kir. belépő-állomásnak átadandók. (Árt. Vr. 35. §.)

Állatcsoportok hajtása. Szabadon hajtott állatcsoportokkal (nyájak, csordák, falkák) a hajtsárok kötelesek úgy a szembejövő, mint a hátulról előre haladó járműveknek megállás nélküli elhaladására az utpályán elégséges helyet nyitni: miért az állatcsoport mellett elégséges vezető, hajtsár stb. alkalmazandó. Kisebb állatcsoportokkal csak az ut fele részét szabad elfoglalni. (Kvt. 109. §.)

Állategészség-rendőri szabályok a vendégfogadókra nézve. L. Vendégfogadókra vonatkozó állategészség-rendőri szabályok.

Állategészségügyi záradék a marhaleveleken. L. Marhalevél állategészségügyi záradékkal való el látása.

Állatforgalom határszélen. L. Határszéli állatforgalom figyelemmel kísérése.

Állati nyerstermények behozatalára kijelölt utak. L. Állatbehozatalra kijelölt utak.

Állatkinzás. Állatok kinzása vagy durva bánthatmazása nyilvánosan, botrányt okozó módon: közrendelleni kihágás (Kbt. 86. §.) *Élő szárnyas egerek ajtóra való kifeszítése* ugyanezen kihágást képezi. (6498/89. bm. r.) *Közigazg. hatóság.*

Állatkinzás megakadályozása. L. Gyermekek felügyelése.

Állatok által okozott károk. Állatok által okozott károkért azok gazdája felelős. (Mgt. 112. §.)

Állatok behozatala külföldről. L. Házi állatok behozatala külföldről.

Állatok egyenkénti hajtása. Állatok egyenként féken vagy pányván vezetendők az utakon. (Kvt. 190. §.)

Állatok elkülönítése ragadós betegség esetén. L. Ragadós betegségben lévő állatok elkülönítése.

Állatok felügyelet nélkül hagyása parancsoló szükség nélkül: mezőrendőri kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Állatok hajtása marhalevél nélkül. L. Marhalevél nélkül hajtható állatok.

Állatok harapása. L. Állatok csipései.

Állatok használata ragadós betegség esetén. L. Ragadós betegségben lévő állatok használata.

Állatok más földjére való beengedése. Állatoknak más mivélés alá vett földjére gondatlanságból való beengedése: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Állatok megbetegedésének bejelentése. A házi állatok birtokosai, pásztorok, gyepmesterek, mészárosok, vágatási biztosok és mindazok, kik házi állatok gondozásával vannak megbizva, kötelesek a birtokukban, illetőleg a gondozásuk alatt álló állatoknak belső megbetegülését, vagy azok elhullását a községnek azonnal bejelenteni. (Árt. 23. §.) Ezen rendelkezések megszegése: kihágás. (Árt. 154. §.) *Közigazg. hatóság.*

Állatoknak, élőknek, a szállítási eszközökről való kirakása és hazaszállítása: vasárnap egész nap meg van engedve. (14837/92. km. p.)

Állatok ragadós betegségben külföldről való behozatala. L. Ragadós betegségben levő állatok külföldről való behozatala.

Állatok ragadós betegségei. Az állatok ragadós betegségei a következők: keleti marhavész, lépfene, veszettség; a lovak, szamarak és öszvérek takonykórja, illetőleg bőrférge; a szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések ragadós száj- és köröm-fájásai, továbbá a lovak és szarvasmarhák ivarszervein keletkező hólyagos kiütések; a lovak szamarak és juhok rühei; a sertés-orbánc. (Árt. 24. §.)

Állatok száma egy marhalevelen. L. Marhalevelen felvehető állatok száma.

Állatok számbavétele. L. Közös legelőre hajtandó állatok számbavétele és megvizsgálása.

Állatok szekérben a marha-vásártérre nem bocsáthatók. (Árt. 34. §.)

Állatok tartása a laktanyában. A csendőr-laktanyában, a hol szükséges, házörző-eb és macska, továbbá éneklő madarak is tarthatók. Más fényüzési nem a közigazdálkodás vagyonaéhoz tartozó állatot, a legénység a laktanyában nem tarthat. (Á. sz.h. XI/3.)

Állatok tartózkodására szánt közhelyekre vonatkozó állategészség-rendőri szabályok. L. Vendégfogadókra vonatkozó állategészség-rendőri szabályok.

Állatok vásártérre hajtása marhalevél nélkül. Állatok marhalevél nélkül vásártérre nem bocsáthatók. (Árt. 11. §.)

Állatorvos alkalmazása a vásártéren. A vásártartásra jogosak kötelesek gondoskodni, hogy az állategészség-rendőri felügyelet céljából a vásárokon állatorvos alkalmaztassék. (Árt. 11. §.)

Állatorvosi állás elhagyása. Állatorvos (állami, törvényhatósági vagy községi), aki marhavész idején, habár lemondás folytán, de ennek szabályos elfogadása előtt, hivatalos állását elhagyja, vagy az azzal egybekötött szolgálat teljesítését, alapos ok nélkül, megtagadja vagy elhalasztja: közegészség elleni kihágást követ el. (Kbt. 98. §.) *Kir. járásbiróság.*

Állatorvosi szolgálat megtagadása. Állatorvos, aki sürgős esetekben a hivatásával járó szolgálatot, alapos ok nélkül, megtagadja vagy elhalasztja: közegészség elleni kihágást követ el. (Kbt. 97. §.) *Kir. járásbiróság.*

Állatorvosi vénnyek ellátása. L. Orvosi vénnyek ellátása.

Állatsereglet mutogatása hatósági engedély nélkül: közrendelleni kihágás. (Kbt. 76. §.) *Közigazg. hatóság.*

Állatvásártéren a vidéki marha elkülönítése. L. Szarvasmarha elkülönítése a vásártéren.

Állatvásártéren legeltetés. Állatvásártéren legeltetni nem szabad. (Árt. Vr. 36. §.)

Állatvásártér takarítása. Minden vásár után a vásárra jogosult, a vásártérre visszamaradt trágyát és hulladékot összetakarítani és fertőtleníteni tartozik. (Árt. Vr. 36. §.)

Állatvédelem. A csendőr figyelmeztetőleg lép fel, ha gyermekek vagy felnőttek állatokkal pajkoskodnak, azokat kinnözzák vagy ingerlik. Fontosabb vagy feltűnőbb ily esetekben pedig, durva visszaélések megszüntetése végett, a közigazgatási hatóságnak jelentést tesz. (Szlgu. 61. §.)

Állás-oszlopokon alkalmazandó táblácskák. L. Táblácskák az állás-oszlopokon.

Álomfejtéssel való üzletszerű foglalkozás: közrend elleni kihágás. (Kbt. 79. §.) *Kir. járásbiróság.*

Állóruha-fogason tartása a ruházatnak. Állóruha-fogason a ruha vagy egyéb felszerelési cikkek csak addig tarthatók, a meddig az takarítás vagy szárítás céljából szükséges. (Á. sz. h. III/17.)

Általános tömegalap. Az összesített tömegalap kezeléséből s illetőleg a tömegrészeselemeknek a tömegrendszer szerinti felruházásából eredő bevételek (pl. hasznavehetetlen tömegbéli tárgyak elárvereléséből befolyó összegek, takarékpénztárakban elhelyezett tömegbéli tőkék kamatai stb.) külön alapban kezeltetnek, mely „Általános tömegalap“-nak neveztetik. (Gku. 35/2.)

Általános tulajdonságok, melyek a csendőrtől követeltetnek. L. Csendőrtől követelt általános tulajdonságok

Általános vadászati tilalom. L. Vadászati tilalom.

Ápolása a megsebesült ellenszegülőnek. L. Megsebesült ellenszegülő ápolása.

Ápolása a patának. L. Paták ápolása.

Ápolása a szolgálatban megsérült legénységnek. L. szolgálatban megsérült legénység ápolása.

Ápolása az egészségnek. L. Egészség ápolása.

Ápolási költségek megtérítése. L. Betegápolási költségek megtérítése.

Árkok átjáróinak az életbiztonságra veszélyes állapotban való tartása, vagy az erre nézve kiadott hatósági intézkedések nem teljesítése: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 113. §.) *Közigazg. hatóság.*

Árnyékszék fertőtlenítése. Árnyékszékekbe finomra tört száraz föld, klórmész vagy vasgálic-oldat öntendő. (Eá.)

Árszabály megszegése. Árszabály, mely valamely iparágra vagy annak valamelyik részére hatóságilag megállapított, megszegése: tulajdon elleni kihágás (Kbt. 139. §.) *Közigazg. hatóság.*

Ártalmas gyümölcsnek, gombáknak, valamint minden romlott, hamisított vagy ártalmas anyagokkal kevert tápszereknek és italoknak való árusítása, nemkülönben az ezek előállítására szolgáló, egészére ártalmas edényeknek készítése és használata tilos. (Kr. 14. §.) Az ilyen romlott, ártalmas, vagy hamisított tápszerek és méregitalok lefoglalandók. (1876. VII/4. 31.026 sz. bm. r.) *Közig. hatóság.*

Árvák nevelési járuléka. L. Nevelési járulék.

Árvák nyugdíjigénye. L. Özvegyek és árvák nyugdíjigénye.

Árverési jegyzőkönyv a hasznavehetetlenné vált kincstári tárgyak elárvereléséről. L. Hasznavehetetlenné vált kincstári tárgyak eladása.

Árverés meghiusítása. Árverés (nyilvános) eredményének meghiusítása, vagy csökkentésére való működés összebeszélés, a nyereségben való osztozás, vagy más jutalom vagy előny ígérese által, vagy ilyen célból nyereség-rész, jutalom vagy előny elfogadása: tulajdon elleni kihágás (Kbt. 128. §.) *Kir. járásbiróság.*

Árviz alkalmával követendő eljárás. L. Vizáradás alkalmával követendő eljárás.

Árviz vagy más elemi csapások esetén vasárnap is végezhető: a védelmi munkák, valamint az illető elemi csapások következményeinek eltávolítására vagy orvoslására elkerülhetlenül szükséges munkák, egész nap. (14837/92. km. r.)

Árujegyek, melyek könnyen valódi pénznek tekinthetők, készítése és forgalomba hozatala: kihágás. (Kbt. 59. §.) *Kir. járásbiróság.*

Árujegyek mely pénznek, bélyegnek vagy postajegynek tekinthetők. L. Érmek készítése.

Áruk idegen céggel vagy címmel forgalomba hozatala. Az a ki belföldi termelő, iparos vagy kereskedő nevével, cégével, címerével vagy üzletének elnevezésével jogtalanul megjelölt árukat — ezt tudva — forgalomba hoz vagy árul: kihágást követ el. (1895. XLI. tcz. 9. §.)

Áruk idegen védjeggyel való forgalomba hozatala. L. Védjegybitorlás.

Árverése iparkészítményeknek. L. Végeladás.

Átadási ideje a letartóztatottaknak. L. Fogoly átadási ideje.

Átalaný ágyneműek jókarban tartására. Minden örs a használatban levő ágyneműek elhasználásáig való jókarban tartása céljából foltozásra való anyaggal láttatik el. Ezen javításból eredő költségek fedezésére minden örs, a rendszeresített létszám után havonként előlegesen 2 fillért kap. (Illsz. 59. §.)

Átalaný ágyneműek tisztántartására. Minden legénységi egyén után 4 lepedő és 2 vánkoshéj, nőknek 8 lepedő és 4 vánkoshéj van rendszeresítve. Ezen tárgyak mosatása, illetőleg kicserélése május 1-től október végéig minden 14-ik nap, november 1-től április végéig havonta egyszer eszközlendő. A lepedő egyszeri mosatásáért havonként 8 fillér és egy vánkoshéj mosatásáért 4 fillér állandó átaláný fizettetik az örsnek havonként előre a rendszeresített létszám után. (Illsz. 58. §.)

Átalanýból a közzgazdálkodásba átutalt pénzek a csendörök közös vagyonát képezi és csakis a közzgazdálkodás céljaira használhatók fel. (A. sz. h. XIV/8.)

Átalaný butorfestésre. L. Butorfestési átaláný.

Átalaný csizmakoptatásra. L. Csizmakoptatási átaláný.

Átalaný élelmi cikkek szállítására. L. Élelmi cikk szállítási átaláný.

Átalaný iroda fűtésére. L. Irodafűtési átaláný.

Átalaný iroda világítására. L. Irodavilágítási átaláný.

**Átalaný istálló világítására és az istállósze-
rek jókarban tartására.** L. Istállók világítására és az istállósze-
rek jókarban tartására szolgáló átaláný.

Átalaný konyhaberendezésre. L. Konyha-
berendezési átaláný.

Átalány lóápolás és istállófelszolgálásra. L. Lóápolási és istállófelszolgálati átalány.

Átalány lóvasalásra. L. Lóvasalási átalány.

Átalány pótlóidomitók ruhakoptatására. L. Pótlóidomitók ruhakoptatási átalánya.

Átalány szalmazsák-töltésre. L. Szalmazsák-töltési átalány.

Átalány-számlakönyv. Az átalány-számlakönyvet az őrsparancsnok vezeti és a pénztár-asztalban őrzi meg. Lezárása őrátadások és az év végével eszközendő. Ilyenkor a bevételi és kiadási rovat összegezendők s a maradvány kimutatandó. Év végén ez a maradvány képezi a következő év első bevételi tételét, mely azonban tételszám nélkül vezetendő be. Őrsátadásnál a maradvány a tárgyhasámban szóval kiirandó, a lezárás keltezendő s úgy az átadó, mint átvevő, valamint a pénztárkulcsot kezelő csendőr által aláírandó. Parancs alapján eszközölt bevétel vagy kiadás esetén a vonatkozó parancs az átalány-számlakönyvhöz csatolandó és ez a körülmény az iktatókönyvbe felemlítendő. Az átalány-számlakönyvben a folyó (tétel-) szám minden évben 1-gyel kezdve folytatandó az év végéig. Az okmányokra ezen folyószám, alá pedig tört alakban a mellékletek száma irandó. (Gku. 80. §.)

Átalány téli és nyári takarók, szalmazsákok és lószőrvánkosok tisztántartása. Ezen ágyneműek minden évben egyszer, július hóban tisztítandók. Az állandó évi átalány egy téli és egy nyári takaró után összesen 40 fillér, egy szalmazsák és lószőrvánkos után együtt 24 fillérből áll s az őröknek a rendszeresített létszám után, előleges havi részletekben fizettetik. A lovas-őröknek a lóápoló takarója, szalmazsákja és vánkosa tisztítására évenként 44 fillér jár. (Illsz. 60. §.)

Átalány tisztogatásra. L. Tisztogatási átalány.

Átalány világitásra. L. Világitási átalány.

Átalány vízfordásra. L. Vízfordási átalány.

Áthelyezett csendőrök közgazdálkodási osztaléka. L. Közgazdálkodás megbecslése áthelyezések alkalmával.

Áthelyezés alkalmával a tömegbeli tárgyakkal követendő eljárás. L. Tömegbeli tárgyakkal követendő eljárás áthelyezés alkalmával.

Átlépés az államhatáron. L. Államhatár átlépése.

Átlépése a határnak. L. Határátlépése.

Átvétele a tömegbeli cikkeknek. L. Tömegbeli cikkeknek az őrön való átvétele.

Átvonulása lovascsendőröknek városokon. L. Lovascsendőrök átvonulása törvényhatósági joggal felruházott városokon.

Átvonulási szállás. Ha az állandó beszállási állomáson kívül való szolgálati alkalmazás vagy áthelyezés folytán valamely menet-állomáson való éjjelezés szüksége áll be, akkor a csendőrnek átvonulási szállásra van igénye. (Illsz. 31. §. 6.) Az ideiglenes elhelyezésért fejenként és naponként 2 fillér fizetendő a községi előjáráságnak. Nős egyének, ha családjukkal utaznak, két ágyra, nőtléneknek, illetve családnélkül utazó nőknek egy ágyra, vagy ha ilyen kiszolgáltatása nem lehetséges, tiszta új szalmából készített és lepedővel borított fekhelyre van igényük. (Illsz. 31. §. 5.)

Átvonulók jegyzéke. Az őrállomásra szolgálatilag vagy szolgálaton kívül átvonulás képen érkezett idegen őrbeli legénység s a hol állomás parancsnokság nincsen, az őrállomáson szolgálaton kívül tartózkodó közös hadseregbeli vagy honvéd legénység is az átvonulók jegyzékében tartatik nyilván. Ugyanitt vezetendő be név szerint azon legénység is, mely összpontosítás esetén valamely őrre szolgálatteljesítés végett bevonul. (Függ. o.)

B

Bajor hatóságok megkeresésére eszközendő letartóztatás. A bajor igazságügyi vagy közigazgatási hatóságoktól valamely közönséges büntett vagy vétség miatt üldözött egyén előzetes letartóztatása iránt a csendőrséghez érkező megkeresések, ha azokban hivatkozás történik arra, hogy az illető ellen közönséges büntett vagy vétség miatt birói elfogatási parancs van kibocsátva, vagy az illető közönséges büntett vagy vétség miatt jogerős büntető ítélettel szabadságvesztésre van ítélve, a mennyiben az illető nem magyar vagy osztrák állampolgár — haladéktalanul teljesítendő. Az ilyen egyéneket legkésőbb 48 óra alatt a hazai bíróságnak kell átadni. (90421/92 bm. r.)

Bajtársiatlan nyilatkozatok. L. Politikai vitatkozás.

Balesetknél segélynyújtás. L. Segélynyújtás balesetek alkalmával.

Bal málhatáska csomagolása. L. Málhatáska.

Baromfi megölése. Baromfi, ha tilosban találattik és behajtás nehézségekbe ütközik, megölhető. (Mgt. 90. §.)

Baromfi-szállítás vasárnap déli 12 óráig eszközölhető. (14837/92. km. r.)

Bántalmazása a csendőrnek. A csendőrt büntetlenül senki se merészelje bántalmazni. (Szolg. ut. 66. §. 1. p.)

Bántalmazása a harcképtelen ellenszegülőnek. L. Harcképtelen ellenszegülő bántalmazása.

Bántalmazásra vonatkozó kihallgatása az elfogott vagy elővezetett egyénnek. L. Elfogottak kihallgatása bántalmazásukra vonatkozólag.

Bányatulajdonos kötelessége járványos betegség esetén. Bányatulajdonos, a kiinek bányatelepén járványos vagy ragályos betegség ütött ki, ha 24 óra alatt orvosi segélyről nem gondoskodik: közegészség elleni kihágást követ el: (Kbt. 99. §.)
Közigazg. hatóság.

Bányászati és kohászati iparnál vasárnap is végezhető egész nap: 1. A vízmentesítés és légvezetés céljából szükséges munkák; 2. a javító-munkák aknában, tárnákban, járó és szállító nyílásokban, gépeken, gőzkazánokon és más erőműveken, szállító pályákon és azokhoz tartozó berendezéseken, továbbá az ilyen javító-munkák végett szükséges műhelyi munkák — a mennyiben az itt felsorolt munkák az üzem megakasztása nélkül köznapon nem végezhetők; 3. a félbeszakítást nem tűrő munkák ércelőkészítő, ércfeldolgozó (pörkölő, olvasztó, foncsorító, lugzó, fémválasztó, villamos-fémejtő) művekben, valamint az azokkal kapcsolatos vegyi művekben, sófőzőknél és a kokszkemencéknél; 4. mindazon munkák, melyek elhalasztása a földfelület, illetőleg a műtelep biztonságát, személyek életét vagy egészségét veszélyezteti. (1749/91. pm. r.) L. Vasárnap munkaszünet.

Báránytartás. L. Tehén és báránytartás.

Becslése a beszolgáltatott ruházatnak. Becslés alatt a pótszárnyparancsnokság raktárába beszolgáltatandó ruha- és lószerelevényi cikkek pénzbeli értékének megállapítása értetik. A becslést egy bizottság eszközli, mely áll a pótszárnyparancsnokból és számvivőtisztjéből és egy törzsörmesterből. Ha a tömegtulajdonosnak a becslés ellen kifogása van, jogában áll felebbezni, mely esetben a pótszárnyparancsnokság a kifogásolt cikkeknek és a tömegkönyvnek bemutatása mellett, a kerületi parancsnokságnak jelentést tesz, mely végérvényesen határoz. (Gku. 55. §.)

Becslési jegyzőkönyv a közigazdálkodásról. Ha valaki a közigazdálkodás tagjává lesz vagy abból kilép a közigazdálkodási vagyon megbecsülendő és erről becslési jegyzőkönyv veendő fel. Ezen jegyzőkönyv egy ivre szerkesztendő, melynek 3. lapoldalán, azon esetben, ha a belépő tag a közigazdálkodásba részleteket tartozik fizetni, „befizetési iv“ szerkesztendő. Becslés alá a következők veendők: 1. az élelmi cikkek; 2. a sertések; 3. a baromfi; 4. a kerti és mezei vetemények; 5. a tüzelő-anyag. Ezek becslésértékéhez a közigazdálkodás készpénze és az egyes résztvevők esetleges tartozása hozzáadandó, míg a közigazdálkodás netaláni tartozása levonandó. Az így nyert összeg annyi részre osztandó, a hány tag a közigazdálkodásban résztvesz. Ezen hányad képezi a kilépő tagnak kifizetendő és az új belépő-tag által befizetendő pénzüsszeget. A becslést az étkezési bizottság a távozó vagy belépő tag jelenlétében eszközli. (A. sz. h. XVI/2.) Ha a közigazdálkodás kötelékéből való megválás, szökés vagy elhalálozás folytán történik, a becslésnél ezen tagot egy csendőr képviseli. (A. sz. h. XVI/13.)

Becslési jegyzőkönyv a közigazdálkodásról felterjesztése. Az őrs közigazdálkodási vagyonáról felvett minden becslési jegyzőkönyv szolgálati uton az előjáró szárnyparancsnoksághoz terjesztendő fel. (A. sz. h. XVI/27.)

Becsületsértés elkövetése a csendőr ellen. L. Csendőr megsértése.

Becsületsértésért a bünvádi eljárás megindítása. Becsületsértésért hivatalból a bünvádi eljárás csak a következő esetekben indítható meg: 1. ha hatóság vagy annak küldöttsége ellen; 2. ha a közös hadsereg, hadi-tengerészet, honvédség vagy pedig ezeknek valamelyik önálló része ellen követtetett el. (Btk. 270. §.)

Becsületsértés vétsége. Elköveti: aki más ellen meggyalázó kifejezést használ vagy meggyalázó cselekményt követ el, a mennyiben rágalmazás nem forog fenn. (Btk. 261. §.) *Kir. járásbiróság.*

Becsületsértő állítás nyomtatvány útján közvételével való fenyegetés. L. Fenyegetés.

Bedugaszolása a fegyvercső-torkolatnak. L. Fegyvercső-torkolat bedugaszolása.

Befagyott vizeken való közlekedés. L. Vizáradás alkalmával követendő eljárás.

Befolyása az őrsparancsnok személyének az őrs állapotára. L. Őrsparancsnok személyének befolyása az őrs állapotára.

Befonásból eredő tulkiadások. Az istálló állások oszlopok és válasz-rudak befonásából eredő tulkiadás, az átalányból a szárnyparancsnokság által kiutalványozható. (Kh. 57. p.)

Beismerés kicsikarása. L. Kikérdezése a terheltnek.

Bejelentése a bujakór-betegségeknek. L. Bujakór-betegségek bejelentése.

Bejelentése beteg állatoknak. L. Állatok megbetegedésének bejelentése.

Bejelentése rendkívüli eseményeknek. L. Rendkívüli események bejelentése.

Belső betegségei a lovaknak. L. Lovak belső betegségei.

Belsőszolgálatok tárgyalása a szolgálati könyvbe. L. Szolgálati könyv vezetése.

Belügyi államtitkár laktanyába érkezése esetében követendő eljárás. L. Ministerek.

Belügyministeri kiküldött a laktanyába érkezése esetében követendő eljárás. L. Ministerek.

Belügyminister laktanyába érkezése esetében követendő eljárás. L. Ministerek.

Bemutatások. L. Jelentkezések és bemutatások.

Bemutatkozása a csendőrnek a közigazgatási hatóság főnökénél. L. Csendőr bemutatkozása a közigazgatásági hatóság főnökénél.

Bemutatkozása a vasut-ügyeleti csendőrnek. L. Vasut-ügyeleti csendőr jelentkezése.

Bemutatkozásai az őrsparancsnoknak. L. Jelentkezések és bemutatások.

Bemutatkozás az előkelőbb egyéneknél. L. Személyi ismeretek.

Besugók jutalmazása. L. Bizalmi egyének megszerzése.

Besugókkal való érintkezés. L. Községek portyázása.

Besugók szerzése. L. Bizalmi személyek szerzése.

Besugó nevének titokban tartása. A közbiztonsági ügyben titokképen vett felvilágosítást vagy utbaigazítást közlő (besugó) nevét elárulni a csendőrnek nem szabad. Ennélfogva a titkos besugóknak megnevezése, vagy az azokra, habár általánosságban név-említés nélkül való hivatkozás is, szolgálati jelentésekben vagy tényváltozatokban mellőzendő. Ha azonban a besugó nyíltan is, tehát a hatóság vagy bíróság előtt tanuképen hajlandó fellépni, ugye már nem besugásnak, hanem feljelentésnek veendő. (A. sz. h. VII/24.)

Beszámítása a laktanya-ügyeleti szolgálatnak. L. Laktanya-ügyeleti szolgálat beszámítása.

Beszámítása a nyomdánál teljesített szolgálatnak. L. Nyomdánál teljesített szolgálat beszámítása.

Beszámítása a pénztár-ügyeleti szolgálatnak. L. Pénztár-ügyeleti szolgálat beszámítása.

Beszámítható szolgálati idő a nyugdíj megállapításánál. L. Nyugdíjba beszámítható szolgálati idő.

Beszerzése a vivási gyakorlatokhoz szükséges eszközöknek. L. Vivási gyakorlatokhoz szükséges eszközök beszerzése.

Beteg állatok bejelentése. L. Állatok megbetegedésének bejelentése.

Beteg állatok husának használása. Beteg állatok husának, e körölményt tudva, emberi eledelre való használása, vagy e célra másoknak adása: közegészség elleni kihágás. (Kbt. 104. §.) *Közigazg. hatóság.*

Beteg állatokra vonatkozó rendeletek megszegése. Beteg állatokra vonatkozó, az emberek egészségére háramolható veszélyek kikerülése végett kiadott rendeletek megszegése: közegészség elleni kihágás. (Kbt. 103. §.) *Közigazg. hatóság.*

Betegápolási költségek megtérítése. A katonai és polgári gyógyintézetekben és tébolydáknak gyógykezelt legénység után felmerülendő élelmezési,- ápolási- és szállítási költségek a beteg legénység zsoldjából fedezendő. A laktanyában vagy magánlakáson gyógykezelt nős vagy nőtlen legénység gyógykezelési (orvos, gyógytár stb.) költségeit a csendőrségi javadalmazás viseli, miért azonban a beteg zsoldjából, ápolási díj fejében, napi 1 korona 16 fillér megtérítendő; a fenmaradó zsoldrészlet a nőtlen legénység után az illető örs közzgazdálkodásának, a nős után pedig az illetőnek vagy családjának fizetendő ki. A kórházban vagy tébolydában ápolott nős vagy nőtlen legénység zsoldjából az ápolási és gyógykezelési, valamint a beteg és netaláni kísérője után felmerült utazási költségek levonandók és a nőtlen betegek fenmaradó zsoldrésze az állomány illetékes örs közzgazdálkodásába bevételezendő, míg a nős legénység zsoldjának fenmaradó része, családjának kifizetendő. Gyengélkedők szolgálatmentessége esetén ápolási költségek nem számíthatók fel, azonban az illetők illetékeik teljes élvezetében maradnak. (Illsz. 45. § 3.)

Betegápolási költségekről szóló kimutatás családja körében ápolott nős legénységről. Az ápolás és gyógykezelés szükségességének megszűntével, az orvosi díjakról szóló számla, az esetleg alkalmazott ápoló költségeiről kiállított nyugta, a gyógyszerekről pedig az orvosi vényekkel felszerelt számla az örsparancsnok által beszerzendő és kimutatásba foglalva a szárnyparancsnoksághoz felterjesztendő. Az esetleg felmerült fertőtlenítési költségek a kimutatásba számítandók fel. (Gku. 18. §. a.)

Betegápoló alkalmazása. A családjánál ápoló beteg mellé, ha az orvos szükségesnek tartja, a hány napra azt az orvos véleményezi, az őrsparancsnok által betegápoló fogadandó fel. Az ápoló díjai a gazdasági átalányból előlegezendők. (Gku. 18. §. a.) A fenti feltétel mellett és időre a laktanyába ápoló beteg nőtlen legénység mellé is alkalmazható ápoló. (Gku. 18/c.)

Betegápoló szolgálatának elhagyása. Betegápoló, ki állami, törvényhatósági vagy községi kórházban határozott időtartamra van alkalmazva, ha járvány idején szolgálatát ezen idő lejártá előtt elhagyja; közegészségelleni kihágást követ el. (Kbt. 95. §.) *Kir. járásbiróság.*

Beteg csendőr által az őrsön visszahagyott tárgyak. L. Kórházban átadott csendőr visszahagyott tárgyai.

Beteg csendőr felruházása. A kórházba menő betegek három pár fehérneműt, továbbá sapkát, zubbonyt, köpenyt, nadrágot, csizmát, keztyűt, nyakkravallót és járőrtáskát, valamint az időjárás és a kórház távolságához képest, téli inget és gatyát is visznek magukkal. A szolgálat-teljesítés közben megbetegedett legénység a körülmények szerint a fenti ruházattal, vagy a nála levő teljes felszereléssel adatik át a kórháznak. Az utóbbi esetben a szerelvényi és felszerelési cikkeknek az illetékes őrsre való küldése iránt, a kórház-állomás helyén levő, esetleg a legközelebbi őrs intézkedik. Az átalány pénztárból ez esetben a szállítási költségekre előlegezett összeget, az igazoló okmány alapján, a szárnyparancsnokság megtéríti. (Gku. 51. §. 1.) A kórházba menő legénység a szerelvény, fegyver és lőszert az őrsparancsnoknak adja át. (Gku. 66/5.)

Beteg csendőr kórházon kívüli ápolásáról teendő jelentés. Minden ilyen esetben, ha a beteg akár nős vagy nőtlen, orvosi bizonyítvány csatolása mellett, a szárnyparancsnokságnak jelentés teendő. (Gku. 18. §.)

Beteg csendőr okmányai. L. Kórházba átadott részére kiállított okmányok.

Beteg csendőr pénz és értéktárgyai. L. Kórházba átadott csendőr pénz és értéktárgyai.

Beteg csendőr részére kiállított menetlevél, használat után való eljárás. Az ily menetlevelek használat után piros tentával „érvénytelen” átírással ellátva, irattárba teendők. (Gku. 17. §. 5.)

Beteg csendőr szolgálati pótdíja. L. Szolgálati pótdíj betegség esetén.

Betegek ápolása. A megbetegedett legénység rendszerint kórházban ápolandó. Nős legénység, ha családja kívánja és ha a betegség természete megengedi, családja körében ápolható. Azonban ragályos betegség esetén a legénység, úgy a nőtlen mint a nős, ez utóbbinak családtagjai és a cselédség csak orvosi engedélylyel ápolhatók a laktanyában. Különben a beteg teljesen elkülönítendő a községben e célra esetleg kijelölt épületben (barak) vagy ha ilyen nincs, magánháza. A nőtlen legénység súlyos megbetegedés esetén, ha állapota a legközelebbi katonai kórházba való szállítását nem engedi meg, vagy ha felgyógyulása ily uton rövid idő alatt várható, a laktanyában ápolható. (Ilsz. 45. §. 2 és 4 p.) Az ily megbetegedésről az orvosi bizonyítvány a szárnyparancsnoksághoz beterjesztendő. A beteg összes illetékei élvezetében marad, azonban naponta 1 korona 16 fillér ápolási és gyógykezelési költséget fizet. A költségek elszámolására a „Betegápolási költségekre vonatkozó kimutatás” alattiak mérvadóak. (Gku. 18/c. d.)

Betegek elfogása vagy elővezetése. L. Elfogása beteg egyéneknek.

Beteg kinézésű csendőrrel való eljárás. L. Egészség ápolása.

Beteg lovak gyógykezelése. L. Beteg lovakkal eljárás.

Beteg lovak gyógykezeléséből felmerülő költségek elszámolása. A költségek kimutatásba foglalva számítandók fel, mely kimutatás a Gku. 72. és 75. §-aiban előirt okmányokkal szerelendő fel.

Beteg lovakkal eljárás. A csendőrségnél beteg lovak gyógykezelése első sorban honvéd-, ennek nem létében közöshadseregbeli állatorvos vagy gyógykovács s végre állami, megyei vagy városi állatorvos által eszközendő. (Kh. 62. p.) A beteg lovak rendszerint a szárny vagy szakasz állomásra bevonandók, kisebb betegségeknel azonban, ha az örsállomás helyén állatorvos létezik, ott gyógykezelendők (Kh. 63. p.) Csekélyebb betegségeknel, állatorvos hiányában, az örsparancsnok a löügyekre vonatkozó szabályok 68. §-ában foglalt utmutatás, a nyereg- és hevedernyomásnál pedig a következők szerint járjon el: 1. Nyeregnyomás a hátgerincen és a háton, a bőrnek és az alatta fekvő részeknek a nyereg általi horzsolása folytán, kisebb vagy nagyobb daganat alakjában, a hevedernyomás pedig a heveder fekvésének megfelelőleg, az alatt vagy annak széleinél keletkezik; 2. Ha a nyereg-nyomás igen csekély, akkor, az a puha tapintatu duzzadásból áll, melyen sem fokozott hevültség, sem különös érzékenység nem észlelhető. Erősebb feltörésnél a nyomás helye sokkal melegebb, az ujjakkal való érintésnél fájdalmas, a daganat kemény, vagy a bőr fel van horzsolva és sebesre dörzsölve. 3. A nyereg-nyomást leginkább a rossz nyergelés és málházás, továbbá a lovas nyugtalan és hanyag ülése idézi elő. 4. A heveder-nyomást főleg a hevedernek száraz, kemény és kérges volta idézi elő, nemkülönben, ha a felső heveder erősebben huzátik meg, mint az alsó. 5. A legcsekélyebb nyereg- vagy hevedernyomásnál is, 36 órán át szakadatlanul, tehát éjjel és nappal, négyrét vagy többször összehajtott, hideg vízzel nedvesített vászondarabból való borogatások, vagy ecetes hideg vízzel meglocsolt friss gyepszeletek alkalmazandók. 6. A vászondarab, valamint a friss gyepszelet, melynek mindig hidegnek és nedvesnek kell lennie, a felső hevederrel erősítettik a nyereg-, illetőleg a hevedernyomásra. 7. Ha a daganat a legszorgosabb borogatások dacára sem mulik el 36 óra

lefolyása alatt, akkor a ló haladéktalanul állatorvosi-
lag gyógykezelés alá veendő. 8. Mardaganatoknál a ló azonnal állatorvosi gyógykezelés alá veendő s addig is, míg az állatorvos megérkezik, szorosán az 5. pont szerint járandó el. (Kh. 64. p.) Ha a kincstári szolgálati ló bármiféle betegségbe esik, a legközelebbi állatorvos vagy okleveles gyógykovács által azonnal megvizsgáltatandó és a betegség neve, valamint a gyógykezelési eljárás a gyengélkedő könyvbe bevezetendő. A betegség neméről, valamint az állatorvos által a gyógykezelésre nézve adott utasításról a szakaszparancsnokságnak, még pedig ha a ló gyógyítható és nem ragályos írásbelileg, különben táviratilag azonnal jelentés teendő. Ragályos, vagy nem ragályos, de gyógyíthatlan betegség esetében a szakaszparancsnok a helyszínére mindig ki-
száll és ő teszi meg a további intézkedéseket. (Gku. 71. §.)

Betegség folytán szabadságoltak illetékei.
L. Szabadságoltak illetékei.

Betekintése a szolgálati könyvnek hatósági főnök által. L. Szolgálati könyv betekintése stb.

Betelt irókönyvek megőrzése. L. Irókönyvek, beteltek, megőrzése.

Betelt könyvek ujjakkal pótlása. L. Könyvekbe betoldás alkalmazása.

Betelt számolókönyvek megőrzése. L. Számolókönyvek, beteltek, megőrzése.

Betemetettekkel eljárás. Életveszélyes helyzetükből kiszabadítandók, szájukból és orlyukaikból az omladék, por stb. kimosandó s mialatt rajtuk fel-
élesztési kísérlet vétetnék elő és ruházatuk eltávolíttatnék, azon okból, hogy vigyázatlanság által e mozdulatoknál újabb baj ne okoztassék, meggyőződés szerzendő aziránt, hogy vajjon csonttörések nem keletkeztek-e? (Eá.)

Betétlap alkalmazása a szolgálati könyvben.
L. Szolgálati könyv vezetése.

Betömése a fegyvercső-torkolatnak. Fegyvercső-torkolat bedugaszolása.

Bevásárlás hitelbe. L. Hitelbe való bevásárlás.

Bevásárlás készpénzzel való eszközlése. Az örsök által a közigazgatás részére eszközölt minden bevásárlás azonnal készpénzzel kifizetendő (Lsz. 8. §. 91.). Ha azonban nagyban való bevásárlás végett hitel igénybe vétele célszerűnek mutatkozik, erre a szakasparancsnokságtól engedély kérendő. (Gku. 78. §. 2.)

Bevezetése a szolgálatnak a Szolgálati könyvbe. L. Szolgálati könyv vezetése.

Bevonása a lábnyüg végének. L. Lábnyüg végének bevonása.

Bezsirozása a fegyvercsöveknek. L. Fegyvercsövek bezsirozása.

Bélgörccs a lovaknál. L. Lovak bélgörccse.

Bélyeghamisítás nyomozása. L. Pénzhamisítás nyomozása.

Bélyeghamisítás vétsége. Elköveti: a ki az állam által kiadott és forgalomban levő bélyeget, postajegyet, vagy az adó biztosításra szolgáló más jegyet, pecsétet, valamely edény ürtartalmának, vagy a fémek természetének és beltartalmának bizonyítására szolgáló állami vagy hatósági jegyet felhasználás vagy forgalombahozás végett utánoz vagy meghamisít, vagy aki ily bélyeget, jegyet, pecsétet, tudva felhasznál vagy forgalomba hoz, továbbá aki fentebb megjelölt valódi bélyegeket, jegyeket vagy pecsétet, értéktelenítésük jelének eltávolítása után ismét tudva felhasználja, vagy forgalomba hozza. (1897. XXXVII. t.-c. 1. §.) *Kir. törvényszék.* (Btk. 412. §.)

Bélyegjegyek hamisítása nem azon célból, hogy forgalomba hozassanak: kihágás. (Kbt. 57. §.) *Kir. járásbiróság.*

Bélyegmentessége az igényjogosultak folyamodványainak. L. Igényjogosultak folyamodványainak bélyegmentessége.

Bérkocsi használata a legénység által. L. Menetlevél.

Bérkocsi ipar vasárnap egész nap végezhető. (14837/92 km. v.)

Bérlő jogai a mezei lopás és rongálás eseteiben. L. Földbirtokos.

Bilincs alkalmazása. Az elfogott egyén ellen a járőr vagy az őrsparancsnokság részéről bilincs csak akkor alkalmazható, ha: 1. ellentállása másképp meg nem törhető, illetőleg rakoncátlan magaviselete másképp meg nem fékezhető; 2. a csendőr ellen erőszakos támadást intézett, vagy ilyennel veszélyesen fenyegetődött; 3. szökéstől vagy a fogolynak, mások általi kiszabadításától tartani lehet és ez másképp meg nem akadályozható, a mi különösen akkor is állhat elő, ha a fogoly éjnek idején vagy erdőn, vagy oly területen kísérendő, a hol a szökés a terepviszonyok által könnyítve van, vagy közveszélyes egyének tartózkodnak; 4. lelki állapota miatt saját magának vagy másnak biztonságára szükséges, hogy ártalmatlanná tétessék. — A bilincsnek oly módon való alkalmazása, mely a megbilincseltek fölösleges fájdalmat vagy éppen sérülést okoz, — nevezetesen a guzsláncnak a szükséges mérvet túlszárnyaló megszorítása — szigorúan tilos. A bilincs alkalmazásáról s annak okairól mindenkor jelentés teendő az őrsparancsnokságnál — illetőleg azon hatóságnál, a melyhez az illető bekisérteztetett. (Szlgu. 36. §.)

Billentyü rángatás nélküli elcsettentése. L. Célzás gyakorlása.

Birói illetékesség. Bünvádi eljárásra rendszerint az a bíróság illetékes, a melynek területén a bünvádi cselekmény elkövetve lett, habár az eredmény máshol következett is be. Ha a büncselekmény több bíróság területén vagy területének határán lett elkövetve, vagy ha bizonytalan, hogy melyik bíróság területén lett elkövetve, akkor az a bíróság illetékes, a melyik a másikat megelőzte, t. i. a melyik az illető ügyben legkorábban tett valamely intézkedést. Kül-

földön elkövetett bűncselekményekre nézve az a magyar bíróság illetékes, melynek területén a terhelt lakik, vagy tartózkodik; ilyen hely hiányában pedig az a bíróság, melynek területén a terhelt a magyar hatóság hatalmába került. (B. P. 16. és 25. §.)

Bíróságnak az őrsparancsnok által teendő jelentések. L. Jelentéstétel a bíróságokhoz.

Bíróságnak járőrök által teendő jelentések. Ha a bíróságnak székhelye nem az őrsállomás helyén van, a csendőr járőr köteles a bíróságnak közvetlenül táviratilag, esetleg szolgálati jeggyel jelentést tenni, ha: 1. hullát talál és valószínű, hogy a halál büntetendő tett által idéztetett elő; 2. ember élete vagy testi épsége ellen intézett merényleteknél, ha a sérült állapota életveszélyes. (Á. sz. h. VII/37.)

Bizalmi személyek jutalmazása. L. Bizalmi személyek megszerzése.

Bizalmi személyek megszerzése. Bizalmi személyek (besugók) megszerzése minden csendőrnek kötelessége, mivel azok a szolgálat sikeres kezelésére megbecsülhetlen előnnyel vannak és akárhány esetben ilyenek nélkül eredményt elérni lehetetlen. Ezen besugóknak fontosabb eseményeknél, ahhoz arányosított pénzbeli jutalom is kilátásba helyezhető, azonban az ilyen ígéret alapján elért siker után, erről szolgálati úton, a szárnyparancsnokságnak jelentés teendő. (Á. sz. h. VII/30.)

Bizonyítványok kiállítása csendőrség által. Csendőrségi személyeknek és parancsnokságoknak tilos szolgálati ténykedésükből folyólag vagy szolgálati teendőkkel bármi összefüggésben álló ügyekre vonatkozólag, írásbeli igazolványokat, bizonyítványokat s efféléket felek számára kiállítani. (Szlgu. 20.)

Bizottság a kifogásolt lótáp megvizsgálására. L. Lótáp átvételénél felmerült kifogások esetében követendő eljárás.

Bizottság a laktanyában szükséges helyreállítások megállapítására. L. Javítások a laktanyán a szárnyhoz való bejelentése.

Bizottsági jegyzőkönyv laktanya átadásáról. L. Laktanya átadása.

Bizottsági jegyzőkönyv laktanya átvételéről. L. Laktanya átvétele.

Biztos lövés gyakorlása. L. Célzás gyakorlása.

Borbély ipar vasárnap is folytatható: az üzlethelyiségben déli 12 óráig, azontul csak magánlakásban, színházakban, vagy hasonló előadások alkalmával házhoz hiva. (81113/1906. Km. r.)

Borhamisítás. L. Mesterséges borok készítése.

Borkereskedőknél vasárnap is végezhető: a házilag végzendő sürgős javítási munkák, egész nap. (14837/92. km. r. 23559/903. km. r.)

Bormérő iparnál vasárnap is végezhető: az ezzel összefüggő minden munka egész nap; ide értve a házhoz szóló megrendeléseket és a szokásos bármilyen étel és ital kiszolgáltatását. (14837/92. km. r.) Bort kis mértékben üzletben a munkaszünet alatt árusítani tilos. (1974/95. bm. r.)

Borraktárak által vasárnap is végezhető: a házilag végzendő sürgős javítási munkák, egész nap. (14837/92. km. r. és 28559/903 km. r.)

Bot vagy fegyver vitele választás színhelyére. L. Választás színhelyen.

Böngészés jogosulatlanul: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Bőjtnapok táblázata. A magán-, vagy szigorú fogsággal fenytett legénység bőjtnapjai az alábbi táblázat szerint osztandók be. (Ilsz. 46. §.)

A fogság tartama napokban	A böjti napok száma	A fogság tartama napokban	A böjti napok száma	A fogság tartama napokban	A böjti napok száma
1	1	8	4	15	7
2	1	9	4	16	7
3	1	10	4	17	7
4	2	11	5	18	8
5	2	12	5	19	8
6	3	13	6	20	9
7	3	14	6	21	9

Bőrféreg. Az által mutatkozik, hogy a ló vállán, az oldalakon, az alsó mell és hastájon és a láb-szárakon mogyoró vagy diónagyságu fájdalomtalan gümök és bütykök támadnak, melyek helyenként csomósodásokat képeznek. Ezek később kifakadnak és fekélyekké válnak, melyekből csunya, a szőrt összetapasztó és ragályos geny szivárog ki. Az ilyen ló azonnal állatorvosilag megvizsgálandó. Az első bebizonyult kórtünetnél a ló kiirtandó (Lóüvsz. 2. §. c. p.)

Bőriparnál vasárnap is végezhető: a kavarási és bőrforgatási munkák délelőtt 9 óráig (14837/92 km. r. és 28559/903. km. r.)

Bőröndök elhelyezése. L. Ládák és bőröndök elhelyezése.

Búcsúk felügyelése. L. Vásárok felügyelése.

Búcsúkon vasárnap is végezhető az ugynevezett bucsucikkeknek, mint pl. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb árusítása, egész nap. (14837/92. km. r. és 28559/903. km. r.)

Bujakór. Bujakórt álszeméremből eltitkolni vagy épen önmagát kuruzsolni sohasem szabad. Ily esetben a különböző tanácsok figyelembe vétele is majdnem mindig rossz következményekkel jár. A bujakór általi fertőzés elkerülésére a nőszemélyekkel érintkezésben való elővigyázat, mértékletesség és a legnagyobb tisztaság képezik a legjobb óvszert. Tanácsos minden közösülés után vizelni és a nemzörést szappanos vízzel lemosni. Mihelyt a hugycsőből valamely kifolyás, fekély vagy csak lágyék mirigy duzzadás észleltetik, közösülni semmi esetre sem szabad és az illetőnek azonnal gyengélkedőnek kell jelentkeznie. Ha a hugycső folyik, legszigorubban figyelembe kell venni arra, hogy az ujjak általi érintkezés folytán a szemre mise ragadjon, mert ebből a legveszélyesebb szembajok keletkeznek, melyek által az illető meg is vakulhat. A kezeket ilyenkor, a hányszor a nemzörészekkel érintkeznek, gondosan meg kell mosni. (Eá.)

Bujakór betegségek bejelentése. A csendőr köteles, ha bujakórba esik, vagy magán ily tüneteket észlel, ezt haladéktalanul bejelenteni, s lehetőleg ama nőszemélyt is megjelölni, kitől ezen betegséget kapta. (Á. sz. h. II/5.)

Butorfesték. L. Butorfestési átalány.

Butorfestési átalány. Az örs butorzatának újbóli és utánfestésére — a létszámmra való tekintet nélkül — örsönként havi 40 fillérből álló butorfestési átalány jár, mely minden hó 1-én előre kifizetendő. A butorzat festésére jó minőségű festék, pl. borostyánlakk használandó. (Illsz. 55. §. 2. p.)

Butorzat befestése. L. Butorzat gondozása.

Butorzat gondozása. A butorzat és egyéb lak-tanya berendezési tárgyak folytonosan jó és csinos állapotban tartandók fenn, kisebb hiányok azonnal, nagyobbak pedig az évi elengedés alkalmával helyrehozandók. A butorzat befestése, a hol szükségesnek mutatkozik, minden második évben a nyári évszakban eszközendő. A vaságyak lábai feketére fényezendők, mihez vasfénymáz szerzendő be. Ugy az örsirodák, mint a legénységi szobák részére jó szerkezetű és jól világító ernyőlámpák szerzendők be. (Á. sz. h. XI/2.) A butorzat jókarban tartásáért a szobaparancsnok az örsparancsnoknak felelős, kinek minden felmerült kárt vagy hiányt azonnal be kell jelentenie. (Lsz. 2. §. 25.)

Büncselekmények feljelentése. Mihelyt a csendőr-örsparancsnokság valamely büncselekmény elkövetéséről akár feljelentés, akár magánindítvány, a járőr, vagy egyes csendőr jelentése, akár saját észlelet útján, vagy bármi más módon értesül, köteles azt, a tudomására jutott adatok felsorolása és az esetleg megszerzett s a nyomozás folytatásához nem szükséges bünjeleknek, valamint az írásbeli feljelentésnek vagy magánindítványnak, nyilatkozatnak bemutatása mellett „Jelentés“ vagy „Értesítés“, ha pedig egyuttal a terhelt mint fogoly vagy mint elővezetendő egyén, átkisértetik Tényvázlat alakjában (L. Elfogottak

kikérdezése az őrparancsnok által), az illetékes hatóságnak feljelenteni. Fontosabb vagy bonyolultabb bűncselekmények — az említett jelentést, értesítést vagy tényvázlatot megelőzőleg is — tudomásvétel után haladéktalanul, a lehető legrövidebb uton (táv-sürgöny, távbeszélő, küldönc által) az alábbiakban meghatározott hatóságnak bejelentendők. A „Jelentés“ vagy „Értesítés“, illetve „Tényvázlat“ beküldendő: *a)* ha a kir. törvényszék vagy esküdtbiróság hatáskörébe utalt bűncselekmény látszik fennforogni, az illetékes kir. ügyészséghez, amennyiben, pedig egy vagy több terhelt elfogatott volna, a Szolg. Utasítás 114. §-ában felsorolt cselekmények elrendelése, illetőleg fogantatása (birói vagy szakértői szemle megtartása, továbbá bűnjeleknek és egyéb bizonyító tárgyaknak hatósági lefoglalása, vagy előzetes letartóztatásnak, házkutatásnak, illetőleg személykutatásnak bíróság vagy rendőri hatóság által való elrendelése, valamely sértettnek vagy tanunak eskü alatti kihallgatása) szükséges, a legközelebbi járásbirósághoz vagy vizsgálóbíróhoz, illetőleg ha a főszolgabíró gyorsabban elérhető, ez utóbbihoz; *b)* járásbiróság elé tartozó vétség vagy kihágás esetében, az illetékes kir. járásbirósághoz, ha pedig a terhelt elfogatott, vagy elővezetés végett őrizet alá vétetett, a legközelebbi járásbirósághoz, kihágás esetében azonban egyáltalában csak akkor, ha a tettes vagy részes kipuhatoltatott; *c)* közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó kihágás esetében az illetékes főszolgabíróhoz vagy városi rendőri hatósághoz. Ezen rendelkezések nem érintik a csendőr-őrparancsnokságnak azt a kötelességét, hogy minden bűncselekményről — és pedig akkor is ha a tettes vagy részes ki nem puhatoltatott — a főszolgabíróhoz jelentést tegyen. A járásbiróság hatásköréhez tartozó azon kihágásokról, melyek rendezett tanácsú városok területén észleltek, de a bíróságnak azért, mert a tettes vagy részes ki nem puhatoltatott, fel nem jelentettek — a városi rendőri hatóság értesítendő. Ha az elfogott

vagy elővezetendő terhelt az illetékes hatóságnak egyuttal átadandó, vagy már átadatott, akkor a „Jelentés“, „Értesítés“ vagy „Tényvázlat“ ugyanazon hatósághoz juttatandó. (Szlgu. 102. §.)

Bűncselekmény nyomainak biztosítása. L. Nyomok biztosítása.

Bűncselekmény színhelyén talált állapot feljegyzése. L. Nyomok biztosítása.

Bűnesetekre vonatkozó feljelentések elintézése. L. Feljelentések elintézése.

Bűnesetek, régiek nyomozása. L. Ki nem derített bűnesetek ügyiratainak kezelése.

Bűnjelek biztosítása. L. Tanuk és bűnjelek biztosítása.

Bűnpártolás nem büntethető, ha a tettes cselekményt valamely hozzátartozójának érdekében követte el. (Btk. 378. §.)

Bűnpártolás vétsége. Elköveti: a ki valamely büntett vagy vétség tetteseinek vagy részeseinek segítségét nyújt arra, hogy a hatóság üldözése elől meneküljön, a büntető eljárás sikerét meggyújtassa vagy büntetlenül maradjon, ha ez iránt vele nem a büntett vagy vétség elkövetése előtt egyezett meg. (Btk. 374. §.); a ki anélkül, hogy a büntett vagy vétség elkövetése előtt a tettel vagy részesrel az iránt megegyezett volna, a büntetből vagy vétegből származó előny biztosítására közreműködik. (Btk. 375. §.) *Kir. törvényszék.*

Bűnrészes. A véghezvitt vagy megkísérlett büntett vagy vétség részese az: 1. a ki mást büntett vagy vétség elkövetésére szándékosan rábir (felbujtó); 2. a ki a büntett vagy vétség elkövetését szándékosan előmozdítja vagy könnyíti, vagy annak előmozdítására vagy könnyítésére mást rábir; ugyancsak a ki másokkal a cselekmény elkövetésénél, vagy annak elkövetése után nyújtandó segély vagy a cselekményből származó haszon biztosítása, vagy pedig a hatósági intézkedések meggyújtása iránt megelőzőleg egyetért (bűnsegéd.) (Btk. 69. §.)

Bünsegéd. L. Bünrészes.

Büntetendő cselekményből eredő tárgy bejelentése. A ki az ilyen tárgyat jóhiszeműleg megvett, zálogba vett vagy más módon megszerzett, ha azon időtől számított 48 óra alatt, midőn e körülményt megtudta, a hatóságnak jelentést nem tesz: tulajdon elleni kihágást követ el. (Kbt. 132. §.) *Kir. járásbiróság.*

Büntetendő cselekmények közlése a csendőrséggel a községi előjáróságok által. L. Csendőrség értesítése büntetendő cselekményekről a községi előjáróság által.

Büntetett legénység magatartása. A csendőrnek a rászabott büntetést vonakodás nélkül el kell fogadni és önmegadással viselni. A ki fegyelmi uton lett fenytve, annak meg van engedve, hogy oly körülményeket, melyek véleménye szerint a fenytést elrendelő előjáró előtt ismeretlenek voltak és egyuttal alkalmasak arra, hogy a fenytés enyhítését indokolják, a fogság megkezdése, vagy a fenytés kihirdetése után következő első 48 óra lefolyása alatt két bajtársa által szolgálati uton előterjeszthesse és kérhesse, hogy ama körülmények tekintetbe vétessenek. (Szlgsz. 12. §. 71—72).

Büntetések törlése. Minden véglegesített csendőrnek, a ki esetleg a cs. és kir. hadsereg, vagy m. kir. honvédségnél töltött szolgálatának betudásával, összesen már 6 évi tényleges szolgálatot teljesített, a csendőrségi három első szolgálati év alatt reá kiszabott fegyelmi büntetései törlendők. (5949/98. hm. r).

Büntett elkövetésével való fenyegetés. L. Fenyegetés.

Büntettesek elősegítése katonai személyek által. L. Hadicikkek XXX V. cikk.

Büntettet csak szándékosan elkövetett cselekmények képezhetnek. (Btk. 75. §)

Bűnügyekben csendőrség igénybevétele. L. Csendőrség igénybevétele bűnügyekben.

Bünvádi kereset alatt álló beteg legénység illetéke. Büntetőbirósági vizsgálat alapján rabilletékre helyezett legénységnek, a kórházi ápolás idejére rabilletékre nincs igénye. (Illsz. 45. §. 10.)

C

Consuli személyes mentesség. L. Területenkivüliség és consuli személyes mentesség.

Családfő kötelessége járványos betegség esetén. Családfő, a kinek családjában vagy háznépe között járványos vagy ragályos betegség ütött ki, ha huszonnégy óra alatt orvosi segélyről nem gondoskodik: közegészség elleni kihágást követ el. (Kbt. 99. §.) *Közigazg. hatóság.*

Családi állás elleni büntett. Elköveti: a ki valamely gyermeket más családba csempész, kicserél, elsikkaszt, eltitkol, rendszerint járt helyre kitesz, vagy bármely más módon családi állásától megfoszt, vagy ezen állását megváltoztatja. (Btk. 254. §.); a ki a házasság megkötésénél, a másik fél előtt, valamely bontó akadályt elhallgatott, vagy a másik felet oly tévesztés által birta a házasság megkötésére, mely miatt az felbontott vagy semmisnek nyilvánított. Ezen §. eseteiben a *bünvádi eljárás* csak a sértett fél indítványára indítható meg. (Btk. 255. §.) — Azon anyakönyvvezető, a ki tudva, hogy olyan akadály forog fenn, mely miatt a házasság felbontható vagy semmis, a feleket mégis összeadja. (Btk. 256. §.) *Kir. törvényszék.*

Családi állás elleni vétség. Elköveti: azon anyakönyvvezető, a kit olyan házasság megkötésénél, mely fennforgó akadály miatt felbontható vagy semmis, gondatlanság terhel. (Btk. 257. §.) *Kir. törvényszék.*

**Családi ügyben szabadságolt legénység ille-
tékei.** L. Szabadságoltak ille-
tékei.

**Családtag által elkövetett mezőgazdasági
károkért a családfő felelős.** (Mgt. 112. §.)

Csalárd bukás büntette. Elköveti: azon vagyon-
bukott, ki azon célból, hogy hitelezőit megkárosítsa:
1. vagyonához tartozó értéktárgyat elrejt, félretesz;
értéken alul elidegenít, elajándékoz, vagy őt cselekvő-
leg illető követelést elenged, eltitkol, vagy valótlan
követelést kifizet; 2. oly adósságot vagy kötelezett-
séget valónak ismer el, mely egészben vagy részben
valótlan; 3. egy vagy több hitelezőjét kielégíti, zálog
vagy megtartási jognak engedélyezése vagy vagyona
valamely részének átengedése által kedvezményben
részesíti; 4. kereskedelmi könyveket, ha a törvény
azok vezetésére kötelezte, nem vezetett, vagy azokat
megsemmisítette, elrejtette, hamisan vezette, vagy
akkép változtatta meg, hogy azokból cselekvő és
szenvedő állapota, vagy üzletének folyama ki nem
deríthető (Btk. 414. §.) *Kir. törvényszék.*

Csalás büntette. Elköveti: a ki azon célból,
hogy magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot
szerezzen, valakit fondorlattal tévedésbe ejt vagy
tévedésben tart és ezáltal annak vagy másnak vagyoni
kárt okoz (Btk. 379. §.), ha az okozott kár száz ko-
ronát meghalad (Btk. 380. §.); aki valamely kis-
korúnak vagy gondnokság alá helyezettnek tapasztal-
atlanságát, könnyelműségét vagy szorultságát saját
vagy mások nyereszkesedési céljaira felhasználja, oly
módon, hogy őt valamely okirat aláírására bírja,
melyben jelentékeny kárára vagyoni kötelezettséget
vállal, valamely jogáról rendelkezik, vagy pedig más
vagyoni kötelezettsége alól egészben vagy részben
felment (Btk. 385. §.); aki azon célból, hogy hite-
lezőit megkárosítsa, a bekövetkező hatósági végre-
hajtás előtt vagyonához tartozó értéktárgyakat elrejt,
eltitkol elidegenít, megrongál, adósságokat vagy jog-
ügyleteket kohol (Btk. 386. §.); azon adós, aki fize-
téseképtelenségbe jutván, azon célból, hogy hitelezőit

megkárosítsa, a Btk. 414. §-ban meghatározott cse-
lekmények valamelyikét követi el, ha ellene a csőd,
akár azért, mert csak egy hitelezője van, akár azért,
mert vagyona a csőd költségeinek fedezésére elég-
telen, ki sem mondatott (Btk. 387. §.); büntettet
képez a csalás tekintet nélkül az okozott kár össze-
gére, ha: 1. a csaló, annak elkövetése végett köz-
hivatalnoki jelleget vagy hatósági megbízást szinlel;
2. közhivatalnok, ügyvéd, meghatalmazott, ügyvivő
vagy magánhivatalnok azt hivatala vagy megbízása
körében követte el; 3. a csaló csalás miatt már két
izben megbüntetve volt és utolsó csalása elkövetését
megelőző büntetésének kiállása óta tíz év még nem
telt el (Btk. 381. §.); 4. ha valaki a csalást saját
biztosított vagyonának megsemmisítése vagy meg-
rongálása által követi el. (Btk. 382. §.) *Kir. tör-
vényszék.*

Csalásért a bünvádi eljárás megindítása. Csa-
lásért a bünvádi eljárás hivatalból indítandó meg,
de az esetekben, ha a csalás házastársak, fel- vagy
lelmenő ágbeli rokonok, testvérek, vagy közös ház-
tartásban levő rokonok között követték el, ugyszin-
tén, ha azt a gyámolt gyámja, a gondnokolt gondnoka,
vagy a növendék nevelője ellen követi el, (Btk. 389. §.)
az eljárás csak magánvádra lesz megindítva.

Csalás katonai személyek által. L. Hadicikkek
XXXIV. cikk.

Csalás vétsége. Ha a csalás büntette alatt fel-
sorolt esetekben az okozott kár száz koronát túl nem
halad. (Btk. 380. §.) Ha valaki, habár csalási célzat nél-
kül, ravasz fondorlattal más tévedésben tart a végett,
hogy attól magának hitelezést vagy hitelhosszabbítást
eszközöljön ki. (Btk. 384. §.) *Kir. törvényszék.* A
csalás vétségének kísérlete büntetendő. (1908. XXXVI.
t.-c. 50. §.)

Csatlakozó: a magánvád emelésére a magán-
indítványra jogosulton kívül szintén jogosult többi
sértett, ha a magánvád alapján megindított eljárás-
hoz szintén csatlakozik.

Csavargás: közbiztonság elleni kihágást képez. (Kbt. 62. §.) *Közigazg. hatóság.*

Csavargás erdőben: L. Erdőben csavargás.

Csavargó. Akinek bizonyos lakhelye nincs, vagy azt elhagyja és foglalkozás vagy munka nélkül csavarog, ha a hatóság által kitűzött idő alatt sem a fentartására szolgáló eszközöket, sem azt, hogy ezek tisztességes megszerzésére törekszik, kimutatni nem képes. (Kbt. 62. §.) Azon napszámos ki gyakrabban hagyja el önkényesen a felvállalt munkát s kinél ismételt figyelmeztetések sem használnak, munkakerülő, csavargónak tekintendő (1876. XIII. t.-c. 106. §.) Azon foglalkozás nélküli egyén, a ki rendes lakással bir, csavargónak nem tekinthető. (897/92 bm. r.) Csavargóknak tekintendők a szolgálati helyüket kellő ok nélkül, minduntalan változtató egyének is. (Tolonc szab. 2. §.)

Csavargó gyermekek. Csavargó gyermekekért, ha azok tizenhatodik életévet be nem töltötték, a szülők, gyámok, gondnokok vagy felügyelők büntetendők közbiztonság elleni kihágásért. (Kbt. 64. §.) *Közigazg. hatóság.*

Csánk-gümő. Kemény testekhez való ütődés következtében a ló csánk-bütykén kerekded, meleg és érzékeny daganat támad, mely csánk-gümőnek nevezetik. Hidegvíz és arnica-borogatások, vagy hideg vízzel nedvesített anyagtapasznak alkalmazása által gyógyítható. (Lóüv. 2 §. 11 p.)

Csárdák — magános és rosz hirben állók — figyelemmel kísérése. L. Gyanus helyiségek megfigyelése.

Csárdákra vonatkozó állategészség-rendőri szabályok. L. Vendégfogadókra vonatkozó állategészség rendőri szabályok.

Csekélyebb közbiztonsági zavarok kiderítése. L. Kisebb közbiztonsági zavarok kiderítése.

Cseléd által elkövetett kárért a gazda felelős. (Mgt. 112. §.)

Cselédek ellenőrzése. A cselédség között igen sok a megbizhatlan és a saját kedvtelésükhöz szükséges kellekeket rendszeren a gazdától lopják. Így a nőcselédek, kevés kivétellel, ha pénzt kapnak bevásárlásra, abból rendszerint bizonyos részt megtartanak maguknak. Különösen városokban, a fiatalabb cselédség legnagyobb része, hamar megromlik, erkölcsstelen lesz, gazdáját mikor csak teheti, megcsalja vagy meglopja, sőt más tolvajoknak is segítkezik gazdája meglopotásánál. A rosz cselédek tehát, úgy a férfiak, mint a nők, a csendőrség által mindenkor és mindenütt felügyelendők. (Á. sz. h. VII/26.)

Cselédek után fizetendő kereseti adó. L. Kereseti adó fizetése a csendőrségi cselédek után.

Cseléd felfogadása szolgálati könyv nélkül: kihágást képez. (1876. XIII. t.-c. 73. §.) *Közigazg. Hatóság.*

Cselédelhelyező, a ki személye fölött nem rendelkezhető egyént az atya vagy gyám vagy hatóság beleegyezése nélkül, vagy olyan egyént ajánl elszegődésre, ki arra még vagy már nem jogosult: kihágást követ el. (1876. XIII. t.-c. 112. §.) *Közigazg. hatóság.*

Cselédkönyv. Korára való tekintet nélkül, minden cselédminőségű személy, aki magát bizonyos háztartási vagy gazdaság körüli személyes és folytonos szolgálatra bérért legalább is egy hónapra kötelezte, köteles magát szolgálati (cseléd) könyvvel ellátni. (1876. XIII. t.-c. 69. §.) A cselédkönyv első oldalának alakja és tartama a következő:

A kiállítási jegyzék száma.....

A könyv | bélyeg . . . . . 15 kr. |
 ára | nyomtatási kiállítás 10 kr. | összesen 25 kr.

Szolgálati (cseléd) könyv.
 Folyó-számmal ellátott 48 oldallal.

..... számára
 Született ..... községben
 ..... járásban
 ..... megyében (kerületben) stb.
 ..... országban
 Illetékes ..... községben
 ..... járásban
 ..... megyében (kerületben)
 ..... országban
 Kiadatott a ..... szolgabirói hivatal által
 19 ..... évi ..... hó ..... n.

A 2. oldal a cseléd személyleírását és azon okmányok felsorolását, melyek alapján a cseléd-könyv kiállított; a 3-19. oldal a cseléd és gazda közötti viszonyt szabályozó 1876. XIII. t.-c. kivonatát tartalmazza. A 20-47. oldal a következő fejezetekkel van ellátva:

1. Baloldal:

A gazda neve és polgári állása	A szolgál- latba lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálat- ból kilépés napja
--------------------------------	------------------------------------	-------------------------	--------------------------------------

2. Jobboldal:

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéreték	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség-ről	ügyesség-ről	szorgalmáról	erkölcsi-ségről

Csempészet a csendőröknek tilos. L. Fogyasztási adó.

Csempészet meggátolása. A csendőrnek kötelessége a csempészetet is meggátolni, illetve a jövedéki és vámszabályok áthágói ellen fellépni, azonban ez irányu ténykedésének, a közbiztonsági szolgálat rovására, éppen haszonlesésből, szinte üzletszerű hajszolássá válnia nem szabad. (Á. sz. h. VII/48.)

Csendőr alkalmazása végtárgyalásokon. L. Foglyok ideiglenes őrzése.

Csendőr-altiszt ismerete a gyakorlati szabályzatból. L. Gyakorlati szabályzat ismerete csendőr-altiszt által.

Csendőr által gyanus egyének bántalmazásával elkövetett cselekmény büntetése. L. Hivatalos vagy szolgálati hatalommal való visszaélés.

Csendőr által igénybevehető segédlet. L. Csendőrnek egyedül szolgálatba vezénylése.

Csendőr által kerülendő tulajdonságok. Fenhéjázás, hercegés, gorombaság, bántalmazás iránti hajlam, durva, csiszolatlan modor, valamint minden erőszakoskodás olyan tulajdonságok, melyektől minden csendőrnek szigoruan óvakodnia kell (Á. sz. h. Bev. 1. p.)

Csendőr által naponta teljesítendő szolgálati órák száma. A csendőr minden hó folyamán külszolgálatra akként alkalmazandó, hogy egy-egy napra nyáron 8, télen 6 óra essék.

Csendőr által szolgálati működésnél különösen szemelött tartandó törvények. L. Csendőr törvényismerete.

Csendőr által szolgálati ügyek avatatlanok előtti megbeszélése. L. Politikai vitatkozás.

Csendőr bajtársiatlan nyilatkozata. L. Politikai vitatkozás.

Csendőr bántalmazása. L. Bántalmazása a csendőrnek.

Csendőr bemutatkozása a közigazgatási hatóság főnökénél. L. Jelentkezések és bemutatások.

Csendőr egyedül szolgálatba vezénylése. Egy csendőrt egyedül szolgálatba kivezényelni rendszerint csak a következő esetekben szabad: 1. ellenőrzés; 2. egyes nem veszélyes foglyok kísérése; 3. helyi járőrszolgálat; 4. posta- vagy személyfedezet; 5. vasut- és folyamátkelési ügyelet; 6. belépő állomás ügyelet; 7. fogoly-ügyelet; 8. fürdőügyeletre. — Ezen szolgálatok közül azonban csakis az ellenőrzés, helyi járőr szolgálat, posta- és személyfedezet, valamint a fürdőügyeletnek szabad egész éjjelre kiterjedni. Minden más alkalommal az esetleg egyedül kivezényelt vagy egymagára szorult csendőr, szükség esetén, első sorban hadseregbeli vagy honvédcsapatokhoz fordul segélyért; ezek nem léteben pedig pénzügy-örök, polgári örök, erdő-, mező-, hegy-, folyam- és gátörök, vadászati felügyelők, szóval fegyveres hatósági közegek, végre felfegyverezett szabadságolt katonák segélye veendő igénybe. (Á. sz. h. VII/32.)

Csendőr elbocsátása. A csendőr elbocsátatik: 1. a próbaszolgálat alatt, ha az illető csendőrségi szolgálatra alkalmasnak nem találtatik; 2. ha oly családi viszonyok forognak fenn, melyek az elbocsátás tekintetéből méltánylást érdemelnek; 3. csendőrségi szolgálati kötelezettség betöltése után, ha az illető maga kéri elbocsátását, vagy ha magatartása nem áll a szolgálat érdekében; 4. bekövetkezett testi fogyatkozás esetében, felülvizsgálat útján. (Szrvu. 30 §.)

Csendőr elleni panasz. L. Csendőrség előrendeltsegi viszonya.

Csendőr eltávolítása. A csendőr eltávolíttatik a testületből: 1. hadtörvényszéki ítélet következtében; 2. fegyelmi eljárás folytán: javithatlan iszákosság, nemküiönben oly botrányos életmód miatt, melynek következtében az illető a csendőrségi szolgálatra nézve megbizhatatlanná válik; előrebocsátott ismételt megintések és fenytések dacára bebizonyult javithatatlanság és szolgálati hanyagság s egyáltalában oly hibában való megrögzöttség miatt, mely a had-

törvényszéki eljárás alá nem tartozik ugyan, de az illetőt a csendőrségi szolgálatra alkalmatlanná teszi. (Szrvu. 30. §.)

Csendőr erkölcsi hibái. Erkölcstelen életmód, szeszes ital túlévezése, pénzben kártyázás, tivornyázás és adósságcsinálás, oly hibák, melyeknek a csendőrnél semmi szín alatt sem szabad előfordulniok és egyáltalában meg nem türendők, hanem elnézés nélküli szigorral kiirtandók. Ha netalán valamely csendőr önmagáról mégis annyira megfeledkeznek, hogy valahol ittasan jelenne meg, akkor bajtársainak kötelessége őt minél gyorsabban a közönség szemei előtt elvonni és felelősségre vonása végett jelentést tenni. (Szlgu. 11. §.)

Csendőr esküje: Én ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy Felséges fejedelmünk és urunk Első Ferencz József, Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya, s hazánk szentesített törvényei iránt hűséggel és hódolattal viseltetem. Esküszöm, hogy kötelességeimet, mint magyar királyi csendőr a közrend-, csend- és biztonsági szolgálatban, az idevonatkozó utasítások szerint és mint katona, a hadi törvények és szabályok szerint mindenkor és mindenben teljesítem; minden körülmények között csakis a szolgálat, ő Felsége és az állam javát mozdítom elő, a törvényeknek, előljáróim, és főlebbvalóim parancsainak és meghagyásainak készséggel engedelmeskedem és a szolgálati titkot hiven megőrzöm. Isten engem úgy segítjen. Ámen.

Csendőr érintkezése csöcselék-néppel. L. Rosszhirü személyekkel való érintkezés.

Csendőr érintkezése kórhely egyénekkel. L. Rosszhirü személyekkel való érintkezés.

Csendőr érintkezése rossz hirben álló személyekkel. L. Rosszhirü személyekkel való érintkezés.

Csendőr érintkezése rosszhirü nőszemélyekkel. L. Rosszhirü személyekkel való érintkezés.

Csendőr évi zsoldja. 900 korona.

Csendőr észleleteinek feljegyzése a közbiztonsági szolgálatra vonatkozólag. L. Közbiztonsági szolgálatra vonatkozó észleletek feljegyzése.

Csendőr fegyverhasználati joga. L. Fegyverhasználati joga a csendőrnek.

Csendőr felelőssége a tőltényekért. L. Tőltények mennyisége a tőlténytáskában.

Csendőr felelőssége fegyverzetének jókarban tartásáért. L. Felelősség fegyverzet jókarban tartásáért.

Csendőr felhívásainak való engedelmesség. A szolgálatban levő csendőr felhívásainak mindenki, különbség nélkül, legyen az akár polgári, akár katonai személy, utólagos panaszlási jogának fentartása mellett, engedelmeskedni tartozik. (Szrvu. 9. §.)

Csendőr fölényének biztosítása. A józan ész és a csendőrtől követelt ismeretek bírása mindig biztosítják a csendőrnek a fölényt és ezek, különösen műveletlen emberekkel szemben, hatalmas eszközök. (Á. sz. h. V/4.)

Csendőr igazolványa. L. Igazolvány a csendőrlégénység részére.

Csendőr helyi és személyi ismerete. L. Helyi és személyi ismeret.

Csendőr hivatásához nem tartozó tevékenység. A csendőr tartsa mindig szem előtt, hogy elsősorban a közrend, csend és biztonság fentartására és az állampolgárok személyének és vagyonának oltalmára van hivatva. Ezen célt annál biztosabban fogja elérni, ha minden másnemű az ő hivatásától idegen tevékenységtől távol tartja magát. (Szlgu. 6. §.)

Csendőr igazságszeretete. A csendőr minden szava, állítása komolyságra mutasson s legyen teljesen való; minden jelentése megdönthetetlen igazságon alapuljon és események feljelentésekor mindig kiemelje, vajjon a jelentett ügyet saját maga hallotta vagy látta-e, vagy csak mások közlése folytán jutott annak tudomására (Á. sz. h. I/3.).

Csendőr illetékeiből eszközölhető levonások. L. Levonások csendőrök illetékeiből.

Csendőr ismeretei a gyakorlati szabályzatból. L. Gyakorlati szabályzatból folyó ismeretei a csendőrnek.

Csendőr ismeretei a törvények- és rendeletekből. L. Csendőr törvényismerete.

Csendőr ismereteinek gyarapítása. L. Ismeretek gyarapítása.

Csendőr-járás. Az egy járásörmester alá rendelt csendőr-örsök együttvéve egy „csendőr-jarást“ képeznek.

Csendőr-járőrök katonai (honvéd) állomásparancsnokságnál jelentkezni nem kötelesek. (4012/86. hm. r.)

Csendőr jelentései valóságban alapuljanak. L. Csendőr igazságszeretete.

Csendőr-jelentkezőtől megkivánt feltételek:
1. magyar honosság; 2. fedhetlen erkölcsi magaviselet és megfelelő szellemi képességek mellett, tisztességes és ildomos magatartás; 3. 20 évet betöltött és 40 évet meg nem haladott kor; 4. nőtlen vagy gyermeknélküli özvegy állapot; 5. tökéletes hadi szolgálati képesség s legalább 163 centiméter testmagasság; 6. a magyar nyelven kívül még azon vidéki nyelvek egyikének ismerete, melynek területén mint csendőr működni hivatva leend; 7. írni, olvasni és számolni tudás. (Szrvu. 19. §.)

Csendőr jelszava. A csendőr jelszava legyen: „kevéset beszélni, sokat tenni“. (Á. sz. h. I/3.).

Csendőr jogai szolgálatteljesítés alkalmával. A csendőr, szolgálatának teljesítése alatt, ugyanazon törvényes jogokkal van felruházva, melyekkel minden katonai őr bír és a törvénynek minden hatósági személyre és polgári vagy katonai örökre kiterjedő külön oltalmában részesül. (Szrvu. 10. §.)

Csendőr jogai támogatás igénybevételére nézve. A csendőr, szolgálatának teljesítésekor, jogosult mindennemű és közzolgálatban álló közegeknek,

különösen a polgári és más örtestek és ezek tagjainak, valamint a községi előjáróknak és a katonai vagy honvédparancsnokságok támogatását igénybe venni. (Szrvu. 12. §.)

Csendőr közlékenysége. A csendőr ne legyen közlékeny; minden szavát, nyilatkozatát eleve fontolja meg s a közönséggel, különösen idegenekkel szemben, legyen tartózkodó. Tréfáló, helytelen, gondatlan beszédet egyáltalában ne folytasson (Á.sz.h. I/3).

Csendőr közvetlen felhívása. L. Felhívás közvetlen a csendörhöz.

Csendőr közvetlen igénybevétele. L. Járőr közvetlen igénybevétele.

Csendőr lefokozása fegyelmi úton nem történhetik. (Szrvu. 8. §.)

Csendőr-legénység utlevele. L. Utlevel csendőr-legénységnek.

Csendőr letartóztatási joga. L. Bünesetek nyomozása.

Csendőr magatartása a közönséggel szemben. A csendőr minden polgári egyénnel, annak állásához képest, illedelmesen — a magasabb rangosztályhoz nem tartozókat pedig „Ön“-nel szólítva meg — tartozik érintkezni. Ha tőle bárki valami felvilágosítást, utbaigazítást vagy segílyt kér, az ilyen kérésnek, a mennyiben a viszonyok azt megengedik, készséggel feleljen meg, a mennyiben pedig azt nem teljesítheti, arról a felkérőt röviden, illedelmesen világosítsa fel; de sohasem mutasson türelmetlenséget vagy készséghiányt és ne adjon nyersen elutasító feleletet. (Szlgu. 16. §.)

Csendőr magatartása általában. A csendőr magatartása minden irányban és minden viszonyok között komoly és katonás legyen (Á. sz. h. I/1.) A csendőrnek ugy szolgálzatban, valamint szolgálaton kívül is, komoly, előzékeny és tisztességtudó magaviseletet kell tanusítani, valamint minden szavában és tetteiben mindazt tapintatosan elkerülni, a mi szolgálati fellépését nehezítené és az intézmény jó hír-

névének kisebbitésére szolgálhatna. Minden tulkapás, vagy durvaság — szóval vagy tettel — lealacsonyítja őt és az intézményt és megnehezíti feladatának teljesítését. Fokozott tapintat, elővigyázat és körültekintés követeltetik a csendőrtől különösen ünnepélyek, népgyűlések és népcsoportosulások alkalmával, a mikor minden meggondolatlanág, hencegés, felesleges fontoskodás vagy szükségtelen beavatkozás csak kellemetlen, sőt veszélyes következményekhez vezethet. A csendőrök kötelessége az intézmény jó hírnevét féltékenyen megőrizni, egymást kölcsönösen felügyelni és buzdítani, a mi által lehetségessé válik az egyéni hibáknak vagy rossz szokásoknak mindjárt kezdetükben való kiirtása és így a közérdekben annyira fontos csendőrségi szolgálathoz fokról-fokra való tökéletesítése. (Szlgu. 4. §.) A csendőrnek szolgálati működése közben, valamint szolgálaton kívül is, ha hivatalos vagy magán lakhelyiségekbe lép, mindent, a mi őt ferde megítélés, guny vagy tréfa tárgyává tehetné, tehát a testnek természetellenes vagy nyegle tartását is, határozottan kerülnie kell. (Szlgu. 8. §.)

Csendőr magatartása előjárókkal szemben. A csendőr a saját testületéhez tartozó előjárók és felebbvalók irányában való magatartására nézve a m. kir. honvédségi „Szolgálati szabályzat“ I. részének határozványaihoz alkalmazkodik; előjárókkal szemben a legszigorubb függelemre, a legpontosabb engedelmességre és tiszteletre kötelezett. (Szlgu. 12. §.) Előjáróktól vett kérdésekre a csendőr katonás rövidséggel felel; rendreutasítások alkalmával minden mentegetődzést mellőz s a tett kifogásokat jövőre nézve irányadókul veszi. (Á. sz. h. I/5.)

Csendőr magatartása katonai és honvédszemélyekkel szemben. A csendőrnek a cs. és kir. közös hadsereg, a haditengerészet, a m. kir. és cs. kir. honvédség egyéneihez való viszonyát és magatartását illetőleg — a kölcsönös rendfokozati — és rangviszony határoz és e tekintetben is a m. kir. honvédségi „Szolgálati szabályzat“ I. részeinek határozványai mérvadók. (Szlgu. 12. §.)

Csendőr magatartása polgári hatóság tagjaival szemben. Polgári hatóság tagjainak a csendőr szolgálati érintkezés alkalmával mindenkor az állásukat megillető tiszteletet megadni, a köszöntést az előirt katonai tisztelegéssel teljesíteni és velük szemben szolgálaton kívül is, ha őket személyesen ismeri, vagy ők mint ilyenek különben is felismerhetők, előzékenyen és illedelmesen viselni tartozik. — A járás főszolgabíróját, a megye alispánját, a törvényhatóság főispánját, az örskörletre illetékes kir. ügyészség, járásbíróság és határszéli rendőrkapitányság s a rendőrhatósági jogkörrel bíró kirendeltségek vezetőjét a csendőr úgy szolgálatban, valamint szolgálaton kívüli találkozás alkalmával katonai tisztelegéssel köszönteni köteles. (Szlgu. 12. §.)

Csendőr magatartása polgári és katonai örközögekkel szemben. Polgári és katonai örközögekkel, a közbiztonság, rend és csend fentartása vagy helyreállítása avagy nyomozás céljából való szolgálati érintkezéseknél, a szolgálat érdekeit előmozdító jó egyetértés fentartandó; mire nézve az altisztek jó példát adni tartoznak. (Szlgu. 17. §.)

Csendőr magatartása szolgálatban. Magatartása és fellépése mindig katonás, járása oly mérsékelt legyen, hogy mindazt, a mi körülötte történik, biztosan észlelhesse. (Szlgu. 5. §.)

Csendőr magatartása szolgálati fellépése alkalmával. A csendőr valahányszor egy vagy több egyénnel szemben nyomozó cselekményt teljesíteni, vagy egyébképen szolgálatilag teljes nyomatékkel fellépni készül, ezen szavakat: „A törvény nevében“ bocsássa előre. Ha azon egyén, ki ellen eljárnia kell, magyarul nem tud, e szavak a csendőr által, a mennyiben arra képes, az illető egyén által birt nyelven ismétlendők, illetve egy ott levő egyénnel, ki úgy a csendőr, mint a törvénysértő nyelvet bírja, e szavak tolmácsolandók. A csendőr, mikor valaki ellen szolgálatilag gyalog fellép, ha a körülményekhez képest esetleg ellenszegüléstől vagy megtámadtatástól lehet

tartani, még mielőtt az „A törvény nevében“ szavakat kimondja, magát a törvényszegőtől legalább 3—4 lépésnyire távol tartva, a karabélyt — balra fordított zárócsapóval — kész helyzetbe vegye, a lóháton levő csendőr pedig — a helyzethez mérten — kardot rántson, vagy a forgópisztolyt ragadja meg oly célból, hogy minden ellentállást lehetőleg megelőzzön, vagy személye ellen intézett váratlan támadás esetére, a fegyverhasználatra minden pillanatban készen legyen. A csendőr ilyenkor a törvénysértőt szakadatlan figyelemmel kísérje és különösen, ha egyedül van, ne engedje meg, hogy ez bármi ürügy alatt hozzá közelebb lépjen. Ha lehetséges a csendőr, a nélkül hogy félelmet mutatna, úgy álljon fel, hogy háta fedezve legyen. (Szlgu. 23. §.) A „Törvény nevében“ kifejezés csak nagyobb fontossággal bíró vagy veszélylyel járó esetekben alkalmazandó, nehogy a gyakori hangoztatása által e mindenkre nézve következményes felszólítás megóvandó hatályosságából veszítsen, mintegy megszenstelenítették s így épen az ellenkező hatást idézze elő. — Ez alakmondat ugyszintén a megállást célzó rákiáltás: „A törvény nevében megállj!“ mindig a vidéken divó nyelv vagy a megszólított által értett nyelven alkalmazandó. (Á. sz. h. VII/49.)

Csendőr magatartása szolgálaton kívül. A csendőr szolgálaton kívül úgy tekintse magát, mint más tisztességes ember. Tartózkodjék a hengegés, parancsoló módor és erőszakoskodástól és mindenki irányában előzékenyen, tisztességesen és önérzetesen viselje magát. (Á. sz. h. I/2.)

Csendőr megsértése. Ha valamely csendőr becsületében megsértett, vagy rágalmazott, vagy ellene csak magán indítványra üldözendő hamis vád vétsége követtetett el, a törvényes megtorlás igénybevételétől elállnia nem szabad. Ily esetekben a sértett csendőr, ha polgári bíróság hatósága alatt álló egyén részéről ellene elkövetett és csak magán indítványra üldözhető ily vétségről van szó, a midőn panaszát

szóbelileg közvetlen előljárójának előadja, egyben benyújtja az illető kir. ügyészséghez vagy járásbíró-sághoz címzett feljelentést, melyben a bünvádi eljárás megindítását kéri. (Szlgu. 21. §.) A csendőrök ellen, hivatalos eljárásukban elkövetett szóbeli sértés, a mennyiben az becsületsértést nem képez, a kihágási eljárás megindítása végett, az illetékes közigazgatási hatósághoz jelentendő fel. Ha pedig becsületsértés forog fenn, akkor az elbírálás a kir. törvényszékek hatáskörébe tartozik. Az utóbbi esetben azonban a feljelentés csakis a honvédelmi ministertől előzőleg kikért felhatalmazás alapján tehető meg. (41879/84. hm. r.)

Csendőr megvesztegethetlensége. L. Megvesztegethetlenség és igazságszeretet.

Csendőr mulatóhelyeken való megjelenése. L. Mulató helyek látogatása.

Csendőrnek szolgálatteljesítés tekintetében mire kell törekednie. L. Kötelesség teljesítés jele.

Csendőr nősülése. A nősök száma ugyanazon kerületnél a legénységi állomány 10%-át meg nem haladhatja. A nősülési engedély elnyeréséhez feltételt képez, hogy a nősülni kívánó jól minősített, (a csendőri minőségben szolgáló legalább 5—6 évet szolgált legyen) L. 9287/eln.—908 km. r.) rendezett viszonyok között él és a házasság által anyagi viszonyai javulnak, vagy hogy a nősülni akarónak a testületben való megtartása a szolgálat érdekében áll. (Szrvu. 43. §.)

Csendőr nyomozási joga. L. Bünesetek nyomozása.

Csendőrök bemutatása a póstán. Az őrsparancsnokok kötelesek azon csendőröket, kik a póstának meghatalmazás nélkül való átvételére hivatva vannak a postahivatallal megismertetni. (10860/88. hm. r.)

Csendőrök büntetése gyanus egyének bántalmazásáért. L. Hivatalos vagy szolgálati hatalommal való visszaélés.

Csendőrök elhelyezése a legénységi szobákban akként történjék, hogy a próbaszolgálatot teljesítők az oktatásukkal megbízott csendőrökkel ugyanazon szobában legyenek. (Lsz. 2/22.)

Csendőrök engedély nélküli nősülése. L. Közérkölcsiség elleni vétségek.

Csendőrök fegyelmi tekintetben való ellenőrzése. L. Őrsparancsnok által a csendőrök ellenőrzése fegyelmi tekintetben.

Csendőrök fürdése. L. fürdés.

Csendőrök ismertető jelzései. L. Ismertető jelek.

Csendőr öltözködése és felszerelése. A csendőr nyilvános helyen szabályszerűen öltözködve és oldal-fegyveresen tartozik megjelenni. A szolgálatban álló csendőrnek teljesen felfegyverkezve és felszerelve — töltött karabélylyal (forgópisztolylyal) feltüzött szuronyyal és kézi bilincscsel ellátva kell lennie. A székes főváros vagy törvényhatósági joggal felruházott városok belterületén azonban vagy olyankor, midőn nappal elővezetések foganatosittatnak — kivéve a 117. §. IX. pontjában megállapított eseteket — a karabélyról a szurony leveendő. (Szlgu. 5. §.)

Csendőr panasza valamely államhivatalnok, hatósági tisztviselő, városi vagy községi előljáró, valamint magánosok ellen az őrsparancsnoknak jelentendő, ki azt a szakaszparancsnokságnak terjeszti elő. (Szlgu. 3. §.)

Csendőr politikai vitatkozása. L. Politikai vitatkozás.

Csendőr rágalmazása. L. Csendőr megsértése.

Csendőr rendes szolgálati teendője. L. Rendes szolgálati teendői a csendőrnek.

Csendőr rendezetlen pénzügyi viszonyai. L. Pénztakarítás.

Csendőrre nézve a korcsmai záróra köteles volta. L. Korcsmai záróra kötelező volta a csendőrre nézve.

Csendőr ruházatának jó karban tartása. L. Ruházat jó karban tartása.

Csendőr ruházatának tisztántartása. L. Ruházat tisztántartása.

Csendőrség alárendeltségi viszonya. A csendőrség kizárólag saját előjáróinak fegyelmi hatalma alatt áll, minek folytán ugy a hatóságoknak, valamint magánosoknak minden ügyben, mely a csendőr személyét illeti, a csendőr közvetlen tiszt előjárójához kell fordulniok. (Szlgu. 3. §.) A m. kir. csendőrség tagjai katonai, fegyelmi és személyi ügyekben saját előjáróik, felsőbb fokban a honvédelmi miniszternek, — a közbiztonsági szolgálat teljesítésére és gazdasági ügyekre nézve a belügyminiszternek vannak alárendelve. (Szrvu. 2. §.)

Csendőrség feladata. L. Csendőrség rendeltetése.

Csendőrség feladata a helyi rendészeti ügyekben. Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre van hivatva. (Szrvu. 3. §.)

Csendőrség érintkezése katonai hatóságokkal. L. Csendőrség viszonya a katonai hatóságokhoz.

Csendőrség értesítése büntetendő cselekményekről a községi előjáróságok által. Ha a községi előjáróság valamely büntetendő cselekményt észlel vagy előtte ilyen miatt feljelentés vagy magánindítvány tételik — ha nincsen veszély a késedelemben — köteles azt a helyben, vagy legközelebb levő csendőr őrssel, illetőleg járőrrel vagy a mennyiben az közelebb van, a főszolgabíróval, a járásbíróval esetleg kir. ügyészséggel közölni. (Szlgu. 87. §.)

Csendőrség és a hatóságok közötti érintkezés formája. Polgári hatóságok és oly csendőr parancsnokságok közt, melynek élén tiszt állanak, a kölcsönös érintkezés „megkeresések” és „átiratok” útján történik. — Őrs- és altiszti különítvány-parancsnokságokhoz és midőn a késedelem veszély-

lyel jár közvetlenül a szolgálatot teljesítő járőrhez valamint a csendőr őrsökön beosztott altisztekhez és csendőrökhöz, az illető járás főszolgabírája és ennek felelős hatósága, továbbá a kir. ügyészség és ennek tagjai, a vizsgáló vagy kiküldött bíró és a járásbíró „felhívásokat” más polgári s nevezetesen más rendőri hatóságok „megkereséseket” intéznek. Az őrsparancsnokságok, valamint az azokhoz beosztott egyes altisztek és csendőrök azoknak kik hozzájuk felhívást intézni jogosultak „jelentéseket” tesznek; a többi rendőri hatósággal, azok tagjaival és közegeivel pedig „értesítések” és „megkeresések” útján érintkeznek. — A megkeresések és felhívások, jelentések és értesítések rendszerint írásbeliek legyenek, sürgős szükség esetében azonban szóbelileg is intézhetők, illetőleg tehetők; utóbbi esetben a csendőrség (csendőr) kérheti, hogy utólag írásban közöltessék: mi volt a szóbeli megkeresés vagy felhívás tartalma. (Szlgu. 2. §.)

Csendőrség igénybevétele bűnügyekben. Bűnügyekben a csendőr őrsparancsnoksághoz, a járőrhez, valamint a csendőr őrsökön beosztott altisztekhez és legénységhez, a következő igazságügyi hatóságok intézhetnek felhívást: 1. a kir. ügyészség az egész nyomozásnak vagy egyes nyomozó cselekménynek teljesítése iránt; 2. a járásbíró bírójára, a vizsgálóbíró és a kir. törvényszék vagy kir. ítélőtábla által kiküldött bíró, egyes nyomozó cselekmény teljesítése vagy a bűnvádi eljárás céljait előmozdító vagy biztosító intézkedések megtétele végett. — Tiszti különítvány-parancsnoksághoz ily esetekben megkeresést intéznek. — Mindezen hatóságok a csendőrséget a bűnvádi eljárás alatt segédletül, illetőleg valamely nyomozó cselekmény teljesítésénél való közreműködésre is igénybe vehetik. Sürgős szükség esetében a felhívott, illetőleg megkeresés szóbelileg is intézhető, utóbbi esetben azonban a felhívott, illetőleg megkeresett kérheti, hogy a felhívás, illetőleg megkeresés tartalma vele utólag írásban is közöltessék. A fentebbi esetekben a csendőrség

köteles a felhívásnak, illetőleg megkeresésnek feltétlenül (L. Felhívások fogantatása) eleget tenni. A menyiben elháríthatlan akadály merülne fel, azt az illető hatóságnak azonnal jelenteni kell. A felhívás, illetőleg megkeresés alapján tett minden lényegesebb intézkedésről; valamint annak eredményéről az illető hatósághoz mielőbb jelentés teendő, illetőleg értesítés adandó. (Szlgu. 91. §.)

Csendőrség igénybevétele a rendőri hatóságok által. A csendőr őrsök, valamint azok altisztjei és legénysége bűnügyi nyomozások tekintetében a fő- és székváros továbbá a törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácsu városok rendőri hatóságainak valamint a községi előljáróságoknak nincsenek alárendelve és nem képezik ezeknek rendőri közegeit; mindazonáltal sürgős szükség esetén az említett rendőri hatóságok a saját területükön levő csendőrséget egyes nyomozó cselekményekhez segédletül igénybe vehetik, illetve e segédlet kiállítása iránt a csendőr őrsparancsnoksághoz, esetleg az ennek előljáró szakasz-, szárny- vagy kerületi parancsnokságához megkeresést intézhetnek, de az ily segédletül kirendelt csendőr-egyének csak arra van hivatva, hogy az eljáró rendőri hatóság tagját vagy közegét teendőinek kivitelében támogassák és személyét erőszakoskodások ellen megvédjék. Magában a hivatalos eljárásban azonban cselekvőleg részt nem vesznek. (Szlgu. 85. §.)

Csendőrség hivatása. L. Csendőrség rendeltetése.

Csendőrséghez való felvétel stb. L. Katonai altisztek rendfokozata a csendőrséghez való felvételnél.

Csendőrségi egyén által elkövetett bűncselekmény nyomozása. L. Nyomozás csendőrségi egyén által elkövetett bűncselekmény esetében.

Csendőrségi segédlet igénybe vétele a pénzügyőrség által. L. Pénzügyőrség által igénybe vehető csendőrségi segédlet.

Csendőrségi szolgálat önállóan teljesítettik. A csendőrség szolgálatát a fennálló utasítások és saját előjárói parancsa szerint önállóan teljesíti. (Szrvu. 5. §.)

Csendőrségi utasítások ismerete. L. Törvények ismerete.

Csendőrségnél négy évig szolgálók kedvezménye. Azoknak akik a hadseregből vagy honvédségből lépnek be a csendőrséghez és a csendőrségnél négy évig szolgálnak, összes szolgálati idejükből a honvédségnél töltendő két utolsó év elengedtetik. (1881. II. t.-c. 3. §.)

Csendőrség nyomozása idegen területen. L. Nyomozás idegen területen.

Csendőrség nyomozó közegei. A nyomozást, illetőleg egyes nyomozó cselekményeket rendszerint a szolgálatba kivezényelt járőr, sürgős szükség esetén pedig a saját kezdeményezéséből szolgálatilag fellépő csendőr teljesíti. (Szlgu. 96. §.)

Csendőrség pontos kötelelességteljesítésének jele. L. Kötelelességteljesítés jele.

Csendőrség rendeltetése. A közbiztonsági szolgálat ellátására, tehát az ezzel járó nyomozó cselekmények teljesítésére is. Budapest székes fővárosnak és a törvényhatósági joggal felruházott városoknak bel- és külterületét kivéve, Magyarország egész területén a m. kir. csendőrség van hivatva. (Szlgu. 1. §.) A csendőrség törvényszerű rendeltetése a közbiztonság fölötti örökös lévén, minden őrstől tehát megköveteltetik, hogy őrskerületében a csendet, rendet és közbiztonságot teljes épségben és zavartalanul fentartsa. (Á. sz. h. VII/1.) Feladata: működési területén a személy- és vagyonbiztonságot megóvni, a békét és közrendet fentartani, a büntető törvények, a rendeletek és szabályrendeletek megszegését, a véletlenségből vagy bármily természetű mulasztásból eredhető veszélyeket és károkat lehetőleg megakadályozni; a megzavart rendet és békét helyreállítani, az ezek ellen vétőket kitudni s meg-

fenyítés végett az illetékes hatóságnak feljelenteni, illetőleg átadni. (Szrvu. 1. §.)

Csendőrség segédletét közvetlenül igénybe vehetik: A m. kir. bíróságok, kir. ügyészségek, az országos fegyintézetek, kerületi börtönök és közvetítő-börtönintézetek igazgatóságai, továbbá a m. kir. határszéli rendőrkapitányságok, a m. kir. állami állatorvosok, valamint a vám- és vesztegintézeti hivatalok, oly ügyekben, melyek teljesítésére az ő saját örközegeik elégtelenek lennének, jogosultak a csendőrség segédletét írásbeli felszólítással közvetlenül igénybe venni. Egyébb hatóságoknak közvetlenül hozzá intézett felszólítására csakis akkor tartozik a csendőrség segélyt nyújtani, ha a késedelem veszélylyel jár. (Szrvu. 6. §. Szlgu. 30. §.)

Csendőrség szervezete. A csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtest. (Szrvu. 1. §.)

Csendőrség szolgálatteljesítése városokban. L. Nyomozás rendezett tanácsu városok területén és Nyomozás idegen területen.

Csendőrség viszonya a katonai hatóságokhoz. A csendőrségnek viszonya a katonai (közöshadseregbeli, hadtengerészeti, honvéd és népfölkelő) parancsnoksághoz, hatóságokhoz és intézetekhez a m. kir. honvédségi Szolg. szab. I. része, a „Csendőr magatartása előljárókkal szemben“ és „Jelentkezések“ alatt előírottak által szabályoztatik. A csendőrség nevezetesen a csendőr őrparancsnokságok, sürgős szükség esetében pedig a csendőr járőrök és egyes csendőrök is, szolgálati teendőik végzésére a katonai parancsnokságok, hatóságok és intézetek, katonai őrök és ügyeletesek támogatását igénybe venni jogosultak. Hogy az utóbbiak mennyiben kötelesek a megkeresésnek vagy felkérésnek saját felelősségük alatt megfelelni, azt a katonai szabályok határozzák meg. A csendőr őrparancsnokságok a katonai bíróságok, parancsnokságok, hatóságok és intézetek részéről a katonai bíróság hatóságának vagy a katonai

fegyelmi fenyítő hatalomnak alávetett egyének elfogására vagy elővezetésére, illetve az ilyenek ellen teljesítendő nyomozó cselekményekre vonatkozó és hozzájuk közvetlenül intézett felhívásnak vagy megkeresésnek megfelelni tartozik. Ha a késedelem veszélylyel járna, a katonai bíróságok, parancsnokságok, hatóságok és intézetek, valamint oly katonai egyének, kik ahoz, aki elővezetendő, elfogandó vagy ki ellen nyomozó cselekmény teljesítendő, előljárói vagy fellebbvalói viszonyban állanak, ily tárgyú felhívásokat vagy megkereséseket csendőr-járőrökhöz vagy a csendőrörsökön beosztott egyes csendőrökhöz közvetlenül és szóbelileg is intézhetnek. Szóbeli felhívás vagy megkeresés esetében a csendőrség (csendő) azt kérheti, hogy annak tartalma utólag írásbelileg adassék ki. (Szlgu. 154. §.) A csendőr őrparancsnokságoknak és csendőr egyéneknek a katonai bíróságokkal, parancsnokságokkal, hatóságokkal és intézetekkel és viszont való érintkezésének módja a „Jelentkezések“ alatt foglaltakban határozatnak meg. Sürgős szükség esetében, azaz ha a késedelem veszélylyel járna, a csendőr-őrparancsnokságok, sőt a járőrök és a szolgálatilag fellepett egyes csendőrök is, a katonai bíróságokkal, parancsnokságokkal és intézetekkel és más katonai egyénekekkel, a szolgálati teendőkre nézve, közvetlenül léphetnek érintkezésbe. Ezen érintkezés, tehát a csendőr őrparancsnokságokhoz, járőrökhöz és egyes csendőrökhöz intézett felhívások és megkeresések is, rendszerint írásbeliek legyenek; sürgős szükség esetén szóbeliek is lehetnek, vagy távbeszélő, távsürgöny útján is történhetnek. Szóbeli vagy távbeszélő útján történt felhívások vagy megkeresések esetében, utólag írásban igazolandó, mi volt a felhívás vagy megkeresés tartalma. Katonai bíróságok, parancsnokságok, hatóságok, intézetek valamint tisztek és ezekhez hasonállásuak a csendőr őrparancsnokságokhoz, járőrökhöz és egyes csendőrökhöz, ezek szolgálati teendőiket illetőleg „felhívásokat“, utóbbiak pedig előbbiekhöz „jelentéseket“ intéznek. (Szlgu. 155. §.)

Csendőrség viszonya a közigazgatási hatóságokhoz. A csendőrségi őrsök, a közcsend, rend és biztonság fentartása érdekében, a közigazgatási hatóságok rendelkezésére állanak, a mennyiben az ezen hatóságok által, a csendőrségi utasítás értelmében írásban, vagy pedig ha a késedelem veszélylyel jár, szóval kiadott (de utólag írásban is kiadandó) hivatalos felhívásoknak eleget tenni tartoznak, a nélkül, hogy a felhívásnak megbírálásába bocsátkoznának. (Szrvu. 3. §.)

Csendőr szolgálatteljesítésének való fellépése. A csendőr rendszerint csak akkor lép fel szolgálatteljesítésre, ha szolgálatteljesítésre kirendelve és teljesen felfegyverkezve van. Sürgős esetekben azonban, ha tudniillik a késedelem veszélylyel jár s rögtönzött fellépése eredményre nyújt kilátást, a csendőr saját kezdeményezéséből akkor is jogosult, sőt köteles fellépni, ha csak karddal van ellátva. Minden körülmény között azonban fegyvere becsületét kell szem előtt tartania; ha tehát a helyzetet megfontolva, látja, hogy a fennforgó esetben egyedül vagy az esetleg közel levő polgári rendőri közegek, katonai őrség, járőr vagy ügyeletes igénybevitelével célt nem érhet, a csendőrségi laktanyából kell segínyt hívnia. Ha azonban a késedelem veszélylyel jár, valamint mindenkor, a mikor csak önmagára van utalva, kötelességének hű teljesítésétől sohasem szabad magát — csakis a saját biztonsága érdekében — elvonni. (Szlgu. 22. §.)

Csendőr szolgálatteljesítése polgári tisztviselő mellett. L. Segédlet polgári tisztviselő mellett.

Csendőrt minő szolgálatra lehet igénybe venni. A csendőrt csakis a szolgálatteljesítésben előírt szolgálatra szabad igénybe venni. A hatóság tehát a csendőrt az annyira fontos közbiztonsági szolgálattól el nem vonhatja s oly szolgálatokra, melyek teljesítésére más állami vagy községi közegek hivatvák, nem alkalmazhatja, ha csak ez elkerülhetetlen szükség illetőleg késedelem miatt beállható veszélylyel nem indokoltatik; de akkor is csak mint segédlet vehető igénybe. (Szlgu. 1. §.)

Csendőr törvényismerete. A csendőrnek tudnia kell, hogy a törvény minő tettekre és mulasztásokra szab büntetést, valamint ismernie kell mindazon törvényeket, szabályrendeleteket és rendeleteket is, melyek szolgálatát érintik; minden szolgálatteljesítésénél pedig különösen a büntető törvénykönyvnek és a bünvádi perrendtartásnak mindazon határozványait szemelött kell tartania, mely a közbiztonsági, nevezetesen a nyomozó szolgálat végrehajtására vonatkoznak. (Szlgu. 25. §.) A csendőrnek a különféle törvényeket, rendeleteket és parancsokat és az azokból folyó eljárást elméletileg ismerni és azok gyakorlati alkalmazását is értenie kell; mert ellenkező esetben törvény- vagy szabályellenes eljárás alapján büntetésnek, sőt hadtörvényszéki eljárásnak is nézhet elébe. (Á. sz. h. V/3.) Továbbá ismerni kell a csendőrnek a csendőrségi utasítások és szabályok mellett a polgári életben érvényben álló, a közbiztonság, csend és rend fentartására vonatkozó miniszteri rendeleteket, megyei szabályrendeleteket stb. (Á. sz. h. V/4.)

Csendőrtől követelt általános tulajdonságok. Értelmesség, tapintat, erkölcsösség, rendszeret, férfias komolyság, erély, igazságszeretet, törvénytisztelet és megvesztegethetlenség azon tulajdonságok, melyek nélkül jó csendőr nem képzelhető. (Á. sz. h. Bev. 1. p.)

Csendőrtől megkívántató ismeretek. L. Törvények ismerete.

Csendőr tulajdonságait és viszonyait az őrsparancsnoknak ismernie kell. L. Ismerete az alárendelt csendőrök tulajdonságai és viszonyainak.

Csengetyűk alkalmazása a laktanyákban. Minden csendőr laktanya kapuja csengetyűvel kell, hogy ellátva legyen. (Á. sz. h. XI/4.)

Cserepek más földjére vitele jogosulatlanul: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Cserélése a kincstári ruházatnak. L. Kincstári ruházat eladása.

Csikósok meglepése. L. Gyanus helyek megközelítése.

Csikó-zabla csatolása. A csikó-zabla a csikófék pofaszijakra oly magasan csatoltatik, hogy az a ló szája szélét érje, de felfelé ne huzzon. (Kh. 33. p.)

Csillagok selyemből viselése tilos. (Á. sz. h. III/10.)

Csiszolása a forgópisztoly csövének. L. Forgópisztoly csövének csiszolása.

Csizmakoportatási átalány. Ezen átalány esetről-estire a belügyminiszter által engedélyeztetik olyan örsök számára, melyeknek terepviszonyai a csizmák tulságos kopását vonják maguk után. Ezen átalány havonta utólagosan a zsolddal adatik ki. Azon napokra, melyeken a jogosult betegség, szabadság, fogságának kitöltése stb. miatt örsén szolgálatot nem teljesített, az átalány nem jár. (Illsz. 63. §.) Ezen átalány a jogosultak kezére fizetendő, a kik ebből tartoznak a talpalási költségeket viselni. A járás-örmesterek, csizmakoportatási átalányban nem részesülnek. (Gku. 57. §.)

Csizmakoportatási átalányról szóló kimutatás. L. Kimutatás a csizmakoportatási átalányról.

Csizmák bekenése. A csendőr csizmáinak fejére vaselin zsiradékkal, nyáron hetenként egyszer, télen pedig a szükséghez képest, akként kenendő be, hogy mindig puha legyen s így a csendőr lábát ne sérthesse. (Á. sz. h. III/2.)

Csizmák és cipők elhelyezése. A lábon nem lévő csizmák és cipők megfelelő kamara, üres szoba, esetleg más száraz helyiségben tartandók tisztán és megfelelő rendben. — A lefekvéskor levetett csizmák vagy cipők az ágylábrészeinek közepe elé állítandók. (Á. sz. h. III/10.)

Csizmák készítése és javítása. A csizmák készítése és fejelése, javítása és talpalása után járó költségeket a csendőr-legénység sajátjából fedezi. (108.470/III. bm. r. — 1908.)

Csomagok portódijának megtérítése. Minden nem díjmentes hivatalos küldeményért, ha nem intézetik díjkötelezett címhez, a postadíj a feladásnál megfizetendő és a feladó-vevények, a díj megtérítése végett, a szárnyparancsnoksághoz felterjesztendő. Külföldről díjmentesítés nélkül érkező hivatalos küldemények postadíja az átvételnél megfizetendő s a vevénnyel mint fentebb járandó el. Ha külföldre hivatalos csomagok elküldése válik szükségessé, azok bérmentve adandók fel. A költségek megtérítése, a feladó-vevény alapján, a szárnytól kérendő. (Gku. 25/c.)

Csomagok portomentesen csak 20 kgr. súlyig adhatók fel. (16711/88. km. r. Gku. 25. §.)

Csomagok portomentessége. Portomentesen szállítatnak: 1. bankjegyeket, értékpapirokat, drágaságokat, rendjeleket, ércpénzt és nyers állapotban levő nemes fémeket tartalmazó küldemények, ha portomentes polgári- és katonai hatóságok és hivatalok által ugyanilyenekhez vannak intézve; 2. az államhatóságok felszólítására gyűjtött könyöradomány; 3. mindazon értéknyilvánítás nélkül feladott iromány, nyomtatvány, tervrajz és térképküldemények, melyek a levél-postánál portomentességet élveznének s csupán egy kilogrammot meghaladó súlyuk miatt szállítatnak kocsipostával; 4. a bűnjelek. (Gku. 25. §. a.)

Csomagok postai szállításra való elkészítése. A csomagoknak általában úgy kell göngyölve lenniök, hogy egyrészt a gyöngyölet a tartalmat külső befolyás ellen megvédje, illetőleg, hogy tartalmukhoz a burkolat és a pecsét megsejtése nélkül hozzáférni ne lehessen, másrészt, hogy a tartalom más küldeményekben szállítás közben kárt ne tehessen. A burkolat összefoglalása végett a küldeményre annyi pecsétet kell alkalmazni, a hány elégséges arra, hogy a küldeményt a pecsét megsejtése nélkül, felbontani ne lehessen. A pecsételésre csak jó minőségű, erős, tartós pecsétviaszt szabad használni. Elengedhetetlen feltétel,

hogy valamennyi pecséthez, úgy a küldeményen, mint a szállítólevelen, egy és ugyanazon pecsétviasz és vésett pecsétnyomó használtassék. (16711/88. km. r. Gku. 25. § b.)

Csomagok szállító-levéllel való ellátása. Szállító-levél szükséges minden csomaghoz 50 grammon és minden levélalakú küldeményhez 250 grammon felül. Az 50 grammon aluli csomagokhoz szállító-levél csak akkor kell, ha azok nem levélalakúak. (Gku. 7. §. 4.)

Csontok más földjére vitele jogosulatlanul: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Csoportosulásnál engedetlenség. Csoportosulásnál nem engedelmesség a hatóság által a rend fentartására vagy helyreállítására tett intézkedéseknek: közrend elleni kihágás (Kbt. 42. §.) *Kir. járásbiróság.*

Csöcselék-néppel való érintkezés. L. Érintkezés csöcselék-néppel.

Csődüléseknél követendő eljárás. L. Vásárok felügyelése.

Csötükör. Minden örsnek egy fegyvercsötükörrel kell ellátva lennie. (Á. sz. h. IV/33.)

Csudafa ellenszere. L. Magyal.

Csüdsömör. A csüdsömör a lovaknál bűzös, nedves kiütés a csülök hátsó részén, mely elhanyagolás esetén igen veszedelmessé válhatik. Továbbterjedése eleinte a csülöknek tisztántartása és gyakori megtörlése által gátolható meg. Ha pedig a baj már befészkelte magát, akkor állatorvosi gyógykezelés veendő igénybe. (Lóüv. 2. §. 14. p.)

Csüdficamodás kicsuszamlás vagy hibás lépés által idéztetik elő. A ló ilyenkor fájlalja a csüdjét, ez utóbbi meleg, fájdalmas és dagadt és a ló csak a fokfallal érinti a földet. Hideg borogatás, folyó vízbe való állás és pólyázás, továbbá kimélés által a gyógyulás előmozdittatik.

Celluloid-csillag viselése. L. Ruházat készítése finomabb anyagból.

Celluse-iparnál vasárnap is végezhető: a félbeszakítást nem tűrő munka egész nap. (14837/92. km. r.)

Cement-iparnál vasárnap is végezhető: kizárólag az égetési munka egész nap. (14837/92. km. r.)

Célja az írásbeli oktatásnak. L. Írásbeli oktatás célja.

Céllövészet céljából való utazás. Az összpontosítási helyekhez 15 kilométer távolságig fekvő örsök legénysége még akkor is gyalog tartozik menni, ha az örsállomás a céllövészet helyével vasutal vagy gőzhajóval közvetlenül volna összekötve. Ha a távolság nagyobb 15 kilométernél, akkor vasut- vagy gőzhajón, ennek nem léteben előfogaton teheti meg az utat; de ha részben vasuton vagy gőzhajón utazik, az előfogat csak akkor illetékes, ha az ezen kívül megteendő ut összesen 15 kilométert meghalad. (llsz. 74. §. 3—4. p.)

Céllövészeti jutalom-dij. A legjobb lövők jutalomban részesülnek. Ezen jutalom-dij szakaszonként 14 korona, a melyből a szakasz legjobb lövőjének 4 korona, a következő két legjobb lövőnek egyenként 3 korona, az ezek után következő két legjobb lövőnek pedig egyenként 2 korona fizetendő. (llsz. 74. §. 7. p.)

Céltáblák utánpótlása. A rendes használat mellett hasznavehetetlenné vált céltáblák pótlását az örsparancsnok minden év január 20-áig a szárnyparancsnoksághoz felterjesztendő jelentéssel kérelmezi. (Gku. 69/4.)

Célzás gyakorlása. A helyes irányzás és biztos lövés életkérdés lévén a csendőrségnél, mert ha a csendőr nem talál, akkor esetleg ő lövetik le, miért az iránypont gyors feltalálása, a fegyvernek az irányvonalba való hozatala, a helyes célzás és a billentyűnek rángatás nélkül való elcsettentése, különös figyelem és gondnal gyakorlandók. Ennélfogva a csendőrrel mindennemű fegyvergyakorlat végezte előtt 2—3 percen át a gyors célbavétel és az ebből való visszakozás gyakoroltassék. (Á. sz. h. VI/5.)

Cimer bemocskolása. Cimernek meggyalázó szándékkal való bemocskolása, megrongálása vagy leszakítása: állam elleni kihágás. (Kbt. 37. §.) *Kir. járásbiróság.*

Cimeres lobogó használata. L. Cimer használata.

Cimer használata. A magyar korona országai egyesített cimerét és az ország külön cimerét magánosok és magánjellegű testületek, vállalatok és intézetek gyári vagy iparcikkeiken, áruikon, üzleti helyiségeiken, cimtábláikon, cimlapjaikon, üzleti nyomtatványaikon stb. csak akkor használhatják, ha arra a miniszterelnöktől engedélyt nyertek. (1883. XVIII. t.-c. 1. §.) A dohánytözsdések, bélyegárudák stb., a meddig arra vonatkozó árusítási engedélyük tart, az állam egyedáruságának tárgyaira vonatkozó cimtábláikon ezen cimereket is használhatják (1883. XVIII. t.-c. 6. §.) Az ország cimere egyleti zászlókon, lobogókon külön engedély nélkül használható. (10259/1900. bm. r.) Mindazon esetekben, a midőn a nemzeti lobogónak használata meg van engedve, a magánfél a cimeres nemzeti lobogót akadálytalanul használhatja. (1358/1895. bm. r.)

Cimjegyek pénzjegyekhez hasonlóak. L. Pénzjegyekhez hasonló hirdetmények.

Cimer leszakítása. L. Cimer bemocskolása.

Cimer, tiltottnak, árusítása. L. Cimer, tiltottnak, használata.

Cimer, tiltottnak, használata. Cimer, melynek használata miniszteri rendelet által tiltva van, kitüzése, nyilvános használata, árusítása, vagy máskénti terjesztése: állam elleni kihágás. (Kbt. 36. §.) *Kir. járásbiróság.*

Cimer, tiltottnak, kitüzése. L. Cimer, tiltottnak, használata.

Cim jogtalan használata: kihágás: (Kbt. 45. §.) *Közigazg. hatóság.*

Cimzetes rendi fokozat beszámítása az igényjogosultsági időbe. L. Igényjogosultság.

Cipők elhelyezése. L. Csizmák és cipők elhelyezése.

Cipő viselése. L. Ruhadarabok készítése finomabb anyagból.

Cukor-iparnál vasárnap is végezhető: a cukorgyártással és finomítással járó munkák, egész nap. (14837/92., 28.559/903. km. r.)

Cukrász-iparnál vasárnap is végezhető: az iparral összefüggő minden munka, egész nap. (14837/92., 28.559/903. km. r.)

D

Dajka ragályos vagy bujakór-betegségben, a ki tudja, hogy abban szenved és mégis dajkának áll be, vagy ha szolgálatba lépte után esik ragályos betegségbe vagy bujakórba és ezen körülményt azonnal fel nem fedezi: közegészség elleni kihágást követ el. (Kbt. 106. §.) *Közigazg. hatóság.*

Darázs csipés. L. Állatok csipései.

Dámvad szállítása és árusítása. L. Szarvas.

Derékszij hordmódja lovascsendőr által. A derékszij, a melyre előbb a tölténytáska felhuzandó, a zubbony (dolmány) felett csatolandó a derékra. (Kh. 3.)

Dicsérő okiratok kerettel ellátva a legénységi szobában felfüggeszthetők. (Lsz. 237.)

Diszbe való öltözés. Ha Ő Felsége a király, a királyi ház valamelyik tagja, idegen uralkodó vagy ezek családtagja, a honvédség főparancsnoka vagy ennek adlatusa (helyettese) érkeznek oly őrállomásra, a hol közös hadseregbeli katonaság vagy honvédség nem állomásozik, az összes legénység, parancs bevárása nélkül, diszbe öltözködik s csak így mutatkozik nyilvánosan. Oly állomásokon, a hol katonaság vagy honvédség létezik, az állomásparancsnokság

ez irányu intézkedései a csendőrségre is mérvadók. Diszbe öltözik a csendőrség továbbá, ha az őrsálmásra, bármely miniszter vagy államtitkár hivatalból érkezik. Hasonlóan diszben jelenik meg az összes legénység szent István napján és Ő Felsége a király születése és neve napján, mely napokon az isteni tiszteleten is részt vesz, kivéve, ha elődázhatlan szolgálati teendők az isteni tiszteleten való megjelenést egyáltalán lehetetlenné nem teszik. (Á. sz. h. XVII/1.) Szemlevizsgára érkező minden rendű előjárónak az őrsálmás-helyen való tartózkodási ideje alatt a legénység diszben jár ki. (Á. sz. h. XVII/2.)

Diszítési munkák ünnepeknél vasárnap egész nap végezhetők. (14837/92. km. r.)

Diszitmények disz- és emlékjelvények viselésének sorrendje. A diszitmények, disz- és emlékjelvények a következő sorrendben viselendők: 1. katonai érdemkereszt; 2. az Erzsébet-Terézia katonai alapítvány diszitménye; 3. katonai érdemérem a katonai érdemkereszt szallagján; 4. katonai érdemérem piros szallagon; 5. arany érdemkereszt lelkészek számára; 6. ezüst érdemkereszt lelkészek számára; 7. vitézségi arany érem; 8. koronás arany érdemkereszt; 9. arany érdemkereszt; 10. I. oszt. vitézségi ezüst érem; 11. II. oszt. vitézségi ezüstérem; 12. Erzsébet-érem; 13. koronás ezüst érdemkereszt; 14. ezüst érdemkereszt; 15. hadiérem; 16. 1864 évi dán hadjárati emlékérem; 17. 1848 illetőleg 1866 évi tiroli honvédelmi emlékérem; 18. I. oszt. tiszti katonai szolgálati jel (40 évi szolgálatért); 19. II. oszt. tiszti katonai szolgálati jel (40 évi szolgálatért); 20. diszérem 40 évi hű szolgálatért; 21. III. oszt. tiszti katonai szolgálati jel (25 évi szolgálatért); 22. I. oszt. legénységi katonai szolgálati jel; 23. II. oszt. legénységi katonai szolgálati jel; 24. jubileumi udvari érem; 25. jubileumi emlékérem a fegyveres erő számára; 26. jubileumi emlékérem polgári állami alkalmazottak számára; 27. Albrecht főherceg tábor-

nagy emlékjel; 28. 1892—1893. évi tengeri utazási emlékérem; 29. tüzoltóérem. (1908—5477/el. Hm. r.)

Diszöltözet. A diszöltözet, mely minden csendőr és őrsparancsnok részére kiadatik, a következő ruhadarabokból áll: 1. dolmány, 1 kalap, 1 posztónadrág, 1 pár keztyű, 1 nyakravaló, 1 jelsip-zsinór és 1 kardbojt. A diszöltözet az őrs ruhaládájában megfelelő nagyságu zöld vászondarabba akként csomagolva, hogy az összegyürődés mellőztessék, őrzendő meg. A kalapok legfelül helyezendők el. A láda kulcsa az őrsirodában, az íróasztal állványoldalán szegre akasztva tartandó. — A diszruházat legalább minden 14 nap a tulajdonosnak szellőztetés végett kiadandó. Diszruházatul mindig a legutóbb kezelt, legujabb darab helyezendő el. — A diszruházat használat végett a tulajdonosnak csakis diszben való kivonuláskor, egyéb ünnepeyes alkalmaknál, továbbá, ha az illető más tisztességes ruhával nem rendelkezik, ünnep és vasárnapokon adandó ki, használat után teljesen tiszta, kifogástalan állapotban ismét megőrzés alá veendő. (Á. sz. h. III/7.)

Diszöltözet elhelyezése. L. Diszöltözet.

Diszöltözet használata. L. Diszöltözet.

Diszöltözet szellőztetése. L. Diszöltözet.

Dohánycsempészek letartóztatása. L. Dohánycsempészet meggátlása.

Dohánycsempészet feljelentése. Mindazon dohány-csempészeti esetekben, midőn a csendőrség közvetlenül jár el, a kihágási tárgyat lefoglalja és a kihágásról szabályszerű tényleirást vesz fel, melyet a kihágás helyére illetékes pénzügyőri szakaszhoz tesz át. Ugyanazzal közli azon eseteket is, midőn a csempészet meggátlása vagy felderítése végett a községi előjáróságot hívta fel. (85048/98. bm. r.) A csendőrség által felvett tényleirások, a mennyiben a felek irástudók, azok által is aláírandók. (2904/90. bm. r.)

Dohánycsempészet meggátlása. A csendőrség tartozik I. figyelemmel kíséreni, hogy vasuti és gőzhajóállomásokon, országos és hetivásárokon, bucsukon és egyéb nyilvános helyeken, nem csempész-

tetik vagy adatik el nyilvánosan dohány vagy dohány készítmény; 2. ha örjáratai alkalmával oly szerkelrel vagy gyalogjárókkal találkozik, akiknek máhaja vagy batyuja gyanusnak tünik fel, azokat megállítani s az iránt meggyözödést szerezni, hogy nem forog-e fen dohánycsempészet esete; 3. minden egyébb esetben, midön a dohánycsempészetnek vagy tilos dohányeladásnak tudomására jut, tartozik az esetben, ha a késedelem a csempészet vagy tilos dohányeladás kiderítését veszélyeztetné, közvetlenül eljárni, ha pedig a késedelem veszélylyel nem járna, a pénzügyörséget és ha ilyen helyben nincsen, a községi előljáróságot értesíteni, (85048/88. bm. r.) A csempészek arra nézve is kikérdezendök, hogy a lefoglalt dohányt honnan vették. A csempészek személyazonossága mindenkor megállapítandó és ha azok ismeretlenek, állandó, lakással vagy tisztességes keresettel nem birnak, sem biztosítékot nem képesek nyújtani arra nézve, hogy a vizsgálat és büntetés elől magukat elvonni nem fogják, akkor letartóztatandók és a közigazgatósági, esetleg bírósági fogságba átadandók és erről az illetékes pénzügyöri biztos azonnal értesítendő. (2904/90. bm. r.)

Dohány elárusítása. A mérsékelt áru dohánynak elárusítása, mint államjövedéki kihágás, szigoruan tilos. (llsz. 32/1. p.)

Dohányfölvétel. Az örsök mérsékelt áru dohányszükségletüket havonként a „Dohányfölvételi napló”-ba vezetik és a bevezetett egész havi szükségletéről kiállított nyugtát a megelőző hó 20-ára a szárnyparancsnoksághoz beterjesztik. Ha a próbacsendörök a szárny székhelyén képeztetnek ki, ezek dohányszükségleteik felvételét illetőleg a helyi örshöz vannak utalva. — A szárnyparancsnokság az igényelt dohánymennyiség arányának és helyességének megvizsgálása után a dohányfelvételi nyugtát hivatalos cimnyomóval való ellátás mellett láttamozza és az illető alosztálynak, visszaküldi. — A felvétel a láttamozási záradékkal ellátott nyugtára, a hó 1-én, az esedékes

ár lefizetése mellett közvetlenül a kincstári tőzsdéből történik és a kiszolgáltatást a dohányáros a dohányfelvételi naplóban igazolja. — Ezen napló minden év végével megörzés végett az illetékes szárnyparancsnokságnak felterjesztendő. (Gku. 33. §.)

Dohányfölvételi napló felterjesztése. A dohányfölvételi napló minden év végén a szárnyparancsnoksághoz felterjesztendő. (Gku. 33. §.)

Dohányjárandóság. A zsoldot élvező dohányzó legénységnek, de csakis saját személyük részére, igényük van havonként és fejenként 8 csomag mérsékelt áru dohányra, melynek ára csomagonként 8 fillér. (llsz. 32/1. p.)

Dohányjövedék körében vasárnap is végezhető munkák: 1. a dohánybeváltó-hivataloknál, a beváltás ideje alatt, avégből teljesítendő ipari munka, hogy a szombaton beváltott dohány vasárnap kezeltethessék; 2. a dohánybeváltó-hivataloknál, a dohányerjedés ideje alatt, avégből teljesítendő ipari munka, hogy a levelek átrakattathassanak; 3. a dohánygyárakban a rendkívüli megrendelések hétfő vagy Szt. István napját követő napon való teljesíthetése végett szükséges munka, a szivargyártási üzem oly munkái, melyek a gyártás folytonossága érdekében szükségesek, végül a nyers dohány- vagy gyártmány-szállítványoknak a vasut- vagy hajóállomáson való átvétele vagy átadása körüli halaszthatatlan munkák; 4. a dohányáruda-raktáraknál a már megkezdett anyagberaktározás befejezéséhez, az állam tulajdon biztosítása céljából szükséges ipari munka; 5. a dohányárudákban a dohánygyártmányok eladása, tekintet nélkül arra, hogy a dohányáros kizárólag dohány- és dohánygyártmányok eladásával vagy ezzel együtt más cikkek eladásával is foglalkozik; 6. a dohányjövedék telepeinél és gyárainál mindazok a munkák, a melyek elhalasztása, a földfelület, illetőleg a telep biztonságát, személyek életét vagy egészségét veszélyezteti. (1740/91. pm. r.)

Dohánykertészek igazolványa. L. Munkás-igazolvány.

Dohányzás. A dohányzás a csendörnek szolgálati ténykedése alkalmával, vagy hivatalos helyiségbe avagy magánlakásba való belépés, illetve ott tartózkodás alatt tilos; de portyázás közben, a községeken kívül a szabadban vagy pihenők alkalmával a szobában, meg van engedve (Szlgu. 8. §.). Sétálás alkalmával a csendör csakis szivart (cigaretta) szivhat. (Ászh. I. 9.)

Dombrádi Nagy Gyula-féle alapítvány. A 9000 korona alapítványi tőkének évi kamatai kilenc egyenlő részben minden év szeptember 12-én, a csendörkerületeknél egy-egy összesen kilenc, kizárólag magy. királyi — a m. kir. horvát-szlavon csendőrséget bele nem értve — oly csendör járás — vagy őrsparancsnok között osztandó ki, a kik eme minőségükben állásbeli kötelmeiknek szivvel-lélekkal minden irányban nemcsak a közbiztonság terén felmutatott kiváló eredményekkel, de őrsüknek mintaszerű vezetése, alárendeltjeiknek erkölcsi és szellemi szakadatlan hathatós befolyásolása, ezeknek nemes irányu intézményünkhöz való ragaszkodásuk fejlesztése és törhetetlen hazafiságuk, nemkülönben teljes megbízhatóságuk által példásan a legjobban megfelelnek. Egy- és ugyanazon járás, vagy őrsparancsnok többször is részesíthető ezen jutalmazásban. (10033/el. — 1907. hm. r.)

Döglött állatoknak jogosulatlanul másnak földjére vitele vagy elásása: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Dögök elásatása. L. Dögök megsemmisítése.

Dögök elégetése. L. Dögök megsemmisítése.

Dögök megsemmisítése. A dögök megsemmisítése rendszerint elásás által történik, a midőn oly mély gödrök készítendők, hogy a dögöket két méter magas földréteg borítsa. Ragadós betegség miatt elhullott vagy kiirtott állatok testrészeit, a dögtéren külön helyen kell eltakarítani. (Árt. Vr. 66. §.) A dögök megsemmisítése tűz által is eszközölhető, a midőn azok kőolajjal vagy kátránnyal bőven leöntve,

meggyújtatván, tökéletesen megégetendők. Ezen eljárás követendő kivált ott, hol a szabályszerű elásást a talajviszonyok nem engedik meg. (Árt. Vr. 68. §.)

Dögtér. Minden község tartozik alkalmas dögtérről gondoskodni. (Árt. 19. §.) A dögtér kerítés-sel vagy élő sövénynyel kell körülvenni. A dögtér a helységtől, közlekedési utaktól, legelőktől és kutaktól távol jelölendő ki. (Árt. Vr. 60. §.)

Dözsölés a laktanyában, játszótársaságok összejövele és zene melletti tánc szigoruan tilos. (Lsz. 1/12.)

Drágasági pótlék. Ha rendkívüli drágasági viszonyok valamely örs élelmezését szokatlan költségessé teszik, az örs rendes szolgálati uton drágasági pótlékot kérelmezhet. Az engedélyezett drágasági pótlék az örs minden rendszeresített egyéne után eső napi illetéket képez s a rendszeresített létszám után akkor is jár, ha az nincsen is teljesen betöltve. Ha az örsön saját háztartással bíró nős csendör is van, a drágasági pótlék ráeső hányada az illetőnek kifizetendő, a fennmaradó rész pedig a közigazgatási pénztárba bevételezendő. (Illsz. 38/1.) Felvétele mindig az 1—15-éig terjedő időszakra szóló zsoldjegyzékkel eszközendő. (Gku. 10. §.)

Durva magaviselet. A csendörnek szolgálata teljesítésében durva magaviseletet tanusítani tilos. (Á. sz. h. VII/43.)

Dúvadak irtása vadászati jegy nélkül. L. Vadászati adó-mentesség.

Dülő-ut. L. Mezei közös dülő-ut.

E

Ebek nehezékkal való ellátása. L. Vadászati területre ebek bocsátása.

Ebeknek vadászati területre bocsátása. L. Vadászterületre ebek bocsátása.

Ebek tartása a laktanyában. L. Állatok tartása a laktanyában.

Eb, veszett, lelövése. L. Veszett ebet.

Ebéd. L. Közétkezés meghatározása.

Ecetiparnál vasárnap is végezhető: a feltöltési és erjedési műveletek körül végzendő munka, egész nap. (14837/92. km. r.)

Edények a dohányhamuhoz. L. Edények a szivarvégekhez.

Edények a szivarvégekhez. Az őrskirók és minden csendőr által lakott szoba részére a szivarvégek, dohányhamu s effélék elhelyezése megfelelő nagyságu köanyagból (nem cserépből) vagy fémből készült csinos edények a közigazgatásból beszerezendők. (Á. sz. h. XI/6).

Edények ürtartalmát igazoló hatósági jegyek hamisítása. L. Bélyeghamisítás vétsége.

Egészség ápolása. Minden őrskiróknak kötelessége afölött őrsködni, hogy alárendelt legénységének egészsége épségben tartassék. Beteges kinézésű vagy látszólag szenvedő csendőr az orvosnak előállítandó. (Á. sz. h. II/1).

Egyedárusági cikkek eladására jogosult üzletekben vasárnap is árusítható: gyufa, szivarkapapír, pipa, pipaszár s közönséges fa- és papírszipkák. (14837/92. km. r.)

Egyedárusági ügyekre vonatkozó feljelentések elintézése. L. Feljelentések elintézése.

Egyenruha jogtalan viselése: hatóság elleni kihágás. (Kbt. 44. §.) *Közig. hatóság.*

Egyenruha viselése kilépő csendőrök által. L. Egyenruha viselése.

Egyenruha viselése nem tényleges állományu honvédnek, tilos. Ha nem tényleg állományba való áthelyezése alkalmával honvéd egyenruha adatik neki, azt csupán a tartózkodása helyére való megérkezéseig, vagy bevonulás alkalmával használhatja. (4778/1891 km. r. Szlgu. I. r. 281. pont.) Ezen határozvány a testületből kilépő csendőrökre is irányadó.

Egyetértés. L. Közszellem és egyetértés.

Egyetértés fenntartása a hatóság- és lakossággal. A hatóságok, lakosság és csendőrség között való helyes érintkezésből kifolyó jó egyetértés lényegesen előmozdítja a szolgálat érdekeit, miért ennek ápolására és zavartalan fenntartására törekedni minden csendőr kötelessége. (Á. sz. h. Bev. I. p.)

Egyezményes jelek oktatása. Az egyezményes jelek rajzolását tulságosan forszirozni s arra törekedni, hogy a rajz mentül szebb legyen, nem lehet. A főcél az, hogy az egyezményes jeleket mindenki megismerje magát a térképen tájékozni tudja s egyes kisebb vázlatokat ironnal a terepről — ha azokra a bünügyi nyomozásokról irt jelentésekhez szükség van — elkészíteni tudja. (Irányelvek.)

Egyletek alakulása. Egyletek csak akkor alakulhatnak meg véglegesen, ha alapszabályaik belügyminiszterileg jóváhagyattak. Ha a felterjesztett alapszabálytervezete 40 nap alatt határozat nem hozott, vagy észrevétel nem tétetett, az egyesület működését idiglenesen megkezdheti. Valamely egyletnek ezen szabályok ellenére való alakulása, illetve alakítása, az ekkép alakult, vagy szabályszerűen létrejött, de jogérvényes határozattal felosztatott, vagy felfüggesztett egylet vezetésében, gyűlésében, vagy bármiféle működésében való részvétel, kihágást képez. (1136/99. hm. r.) *Közigazg. hatóság.*

Egyletekben — engedélyezett nem politikai természetűekben — való részvétel. L. Részvétel engedélyezett, nem politikai természetű egyletekben.

Eladása kincstári ruházatnak. L. Kicstári ruházat eladása.

Elbocsátása a csendőrnek. L. Csendőr elbocsátása.

Elemi csapások alkalmával követendő eljárás. Tűzvész, vízáradás vagy másnemű elemi csapások esetében ama magasztos feladat hárul a csendőrségre, hogy az illető egyéneket idejekorán a közeledő veszélyre lehetőleg figyelmeztesse, beállott vész alkalmával pedig a veszélyben levőket nemcsak segítse és védje, hanem, még élete kockáztatása, sőt feláldozása mellett is, megmentse. Csak ezen magasztos teendők végzése után siet a hatóság és esetleg a tűzoltók segélyére, annyiban, hogy a rend és biztonság fenntartására fordítja figyelmét. A csendőr közvetlen tűzoltással azonban nem foglalkozhatik. (A. sz. h. VII/47.) A csendőr, szolgálatteljesítés közben azon helyzetben van, hogy elemi csapásokat és hasonló szerencsétlenségeket gyakran már keletkezésükben észrevehet. Ebből reá azon kötelesség hárul, hogy a rendelkezésére álló minden eszköz felhasználásával, a veszély által fenyegetetteket figyelmeztesse, nekik minden kitelhető segélyt és támogatást nyújtson, s egyáltalában személyesen is mindent megtegyen, a mi a veszély elhárítására vagy következményeinek enyhítésére szolgálhat, végre hogy ily alkalommal is a rend és biztonság fenntartásáról, illetve helyreállításáról gondoskodjék. A csendőr ily esetben kivételesen jogosult — sőt tartozik is — akár nappal, akár éjjel, minden veszélyezett házba behatolni, a benne lakókat a fenyegető veszélyre figyelmeztetni és tőle telhetőleg segítségükre lenni. Kötelessége továbbá a csendőrnek nemcsak a veszélyeztetett emberélet és vagyon megmentésére minden kitelhető személyesen megtenni, hanem arról is gondoskodni, hogy a megmentett személyek, kü-

lönösen gyermekek vagy betegek és egyébként gyámolatlanok, alkalmas helyen biztonságba helyeztesenek, vagyon-tárgyakban pedig kár ne essék. (Szlgu. 50. §.)

Elemi csapások esetén vasárnap is végezhető munka. L. Árvíz vagy más elemi csapások esetén vasárnap is végezhető.

Elévülése a mezőrendőri kihágásnak. L. Mezőrendőri kihágás elévülése.

Elévülés folytán a büntetés végre nem hajtható: 1. huszonöt év elteltével, ha halálra vagy életfogytig; 2. husz év elteltével, ha tiz éven felül, 3. tizenöt év elteltével, ha öt és tiz év között, 4. tiz év elteltével, ha az illető öt év vagy ennél kisebb büntetésre ítéltetett. (Btk. 120. §.) Az elévülés ideje azon naptól számittatik, midőn az ítélet jogerőre emelkedett, vagy a büntetés végrehajtása felbeszakadt. (Btk. 121. §.)

Elévülés folytán a bünvádi eljárás meg nem indítható: 1. husz év elteltével, ha az elkövetett büntettre halál vagy életfogytig tartó fegyház, 2. tizenöt év elteltével, ha az elkövetett büntettre tiz éven felüli szabadságvesztés, 3. tiz év elteltével, ha az elkövetett büntettre öt éven felüli szabadságvesztés, 4. öt év elteltével, ha az elkövetett büntettre öt év, vagy ennél kisebb büntetés van megállapítva. *Vétségeknél* három év elteltével. (Btk. 106. §.) Az elévülés kezdetét veszi a cselekmény véghezvitele, vagy a kísérletnél a véghezvitelre irányzott utolsó cselekmény elkövetésének napjával. (Btk. 107. §.)

Elévülés kihágási ügyekben. L. Kihágási ügyben elévülés.

Elfogása beteg egyéneknek. Ha a járőr által teljesítendő elfogás vagy elővezetés esetében az elfogandó vagy elővezetendő oly beteg, hogy nem szállítható vagy az elfogást vagy elővezetést akadályozó elháríthatlan körülmények merülnek fel, a járőr a község előljáróság útján arról gondoskodik,

hogyan az elfogandó vagy elővezetendő beteg egyén és környezete kellőképpen őriztessék és bevonulaskor az őrsparancsnoknak arról jelentést tesz. — Ha azonban az elfogott beteg egyén veszélyes gonosztevő, a járőr a közvetlen őrizet céljából helyt marad és az őrsparancsnokságnak a községi előjáróság által előállítandó küldönc, esetleg távsürgöny vagy távbeszélő útján, további intézkedés végett jelentést tesz. (Szlgu. 40. §.)

Elfogása katonai egyéneknek. L. Katonai egyének elfogása.

Elfogása közszolgálatban vagy magán vállalatnál alkalmazottaknak. Ha közhivatalban vagy közszolgálatban álló vagy magánvállalatnál alkalmazott oly egyének elfogatása vagy elővezetése eszközendő, a kinek rögtön helyettesítése a közbiztonság vagy más közérdek folytán szükséges, nevezetesen ha vasutaknál, gőzhajóknál, bányáknál, huta, hengermű, gőzgép vagy gyárüzemnél alkalmazottak, illetve ily munkásoknak, állami vagy községi egészségügyi, köz- vagy magánrendészeti szolgálatban állóknak elfogatása vagy elővezetése foganatosítandó, akkor az illetőnek közvetlen előjárója, a szükséges helyettesítés iránti intézkedés céljából, még az elfogás vagy elővezetés eszközése előtt értesítendő s a helyettesítés megtörténteig csakis a megszökés meggátolására szükséges intézkedések alkalmazandók. Ha az előjárónak előzetes értesítése — például, mert a megszökés vagy a bűncselekmény nyomainak megsemmisítése vagy összebeszélés stb. különben nem volna megakadályozható — nem eszközölhető, akkor az elfogás vagy az elővezetés céljából való őrizetbe vétel ugyan közvetlenül foganatba veendő, de egyúttal az illetőnek előjárója is rögtön értesítendő és ha az elfogottnak vagy elővezetendőnek a szolgálata helyéről való elvezetése — mint pl. egy pályáör elkísérése — a közérdek- vagy közbiztonság veszélyeztetésével járna, az elvezetéssel addig kell várni, míg a szükséges

helyettesítés iránt gondoskodás történt. (Szlgu. 39. §.)

Elfogás és elővezetés. A járőr elfogást vagy elővezetést foganatosítani tartozik, ha erre illetékes hatóság (a kir. ügyészség vagy ennek tagja, a járásbiróság vagy ennek bírója, a vizsgálóbíró vagy a kir. törvényszék, vagy a kir. ítélőtábla által kiküldött bíró, a járási főszolgabíró vagy ennek tagja) által felhivatott vagy rendőri hatóság által, a községi előjáróságokat kivéve, ez iránt megkerestetett, vagy előjáró-csendőrségi parancsnokság által erre utasított. Felhívás, megkeresés, utasítás nélkül is a járőr *elfogni* köteles azt: I. a ki ellen a rendőri hatóság, a vizsgálóbíró vagy a büntető bíróság által előzetes letartóztatás, illetőleg vizsgálati fogság van elrendelve, vagy a ki ellen nyomozó levél vagy elfogató parancs van kibocsátva; II. a ki büntetésének töltése közben valamely letartóztatási helyről megszökött; III. a ki jogerős ítélettel kiutasítva vagy kitiltva van és ezen tilalmat a rendőri hatóság engedélye nélkül megszegi; IV. a ki a bíróság által valamely helyen való tartózkodásra utasított vagy valamely helyen való tartózkodástól eltiltatott és ezen rendelkezést illetve tilalmat megszegte; V. a ki tetten kaptatik; VI. ha a késelem veszéllyel jár, azon büntett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség elkövetésével nyomatékosan gyanúsított egyént: a) a ki gyilkossággal, emberöléssel, rablással, betöréssel, lopással, gyújtogatással vagy más hasonló súlyos bűntettel terheltetik; b) a ki a bűncselekmény elkövetése után megszökött vagy szökési előkészületeket tesz, vagy a ki elrejtőzött; c) a ki azon éretik, hogy bűnjelt elrejtteni, megsemmisíteni vagy magától eldobni igyekszik, vagy a ki a bűncselekmény nyomait megsemmisíteni, megváltoztatni törekszik, vagy ki tettestársát, részesét, az orgazdát, bűnpártolót vagy mást a bűncselekményre vonatkozólag hamis vallomástételre birni igyekszik; d) a ki a megkísérelt büntetendő cselekményt befejezni akarja vagy

azzal fenyegetődik, hogy azt végrehajtja, vagy hogy más büntetendő cselekményt követ el s a bűncselekmény elkövetését vagy folytatását másképen megakadályozni nem lehet; e) a ki csavargó és rendes lakással és foglalkozással nem bír; f) ki rovott előéletű vagy a csendőrség előtt szokásos büntetesként ismeretes vagy rendőri felügyelet alatt áll; g) a ki kilétét és személyazonosságát igazolni nem képes vagy az igazolást megtagadja; h) a ki a csendőrt hivatalos eljárása közben bántalmazza vagy veszélyesen fenyegeti; i) a ki oly természetű bűncselekményt követ el, mely közbotrányt okoz és az előidézett rendetlenséget vagy rendzavarást csak a tettes vagy részes elfogásával lehet megszüntetni; VII. kihágás esetében csak azt a tettenkapottat foghatja el a járőr: 1. a ki oly természetű kihágáson éretik tetten, mely közbotrányt okoz vagy ha az előidézett rendetlenség, esetleg rendzavarás csak a tettes elfogatásával mutatható meg; 2. a ki a kihágást csendőrség részéről történt megintés után is folytatja; 3. a ki a járőrnek ellenszegül, vagy azt bántalmazza; 4. ki magát a járőr felszólítására igazolni nem képes, vagy az igazolást megtagadja; VIII. végül elfoghatók a járőr által mindazok: 1. a kik tiltott mesterséggel vagy tiltott játékkal foglalkoznak; 2. olyanok, kik csoportosan csavarognak és ölésre, testisértésre vagy lopásra alkalmas eszközökkel vannak ellátva; 3. házalók, kik házalási engedéllyel nem bírnak; 4. kik éjjel gyanút ébresztő körülmények között és oly eszközök birtokában talátnak, melyek bűncselekmény elkövetésére alkalmasak; 5. kiknél oly tárgyak vannak, a melyek törvényszerű birhatása vagy használata iránt alapos kétség vagy gyanu forog fenn. A fentebbi III. és IV. alatt említett esetekben, az V. pontnak, a VI. pont b), c), d), e), f), g) és i) betűinek azon eseteiben, a melyekben az illető csak vétséggel terheltetik a VII. pont 1., 2. és 4. számainak, valamint a VIII. pont 1—5. számainak esetében, az illetők elfogása helyett csak elővezetés alkalmazandó, ha formyszerű elfogás nélkül meg-

szökéstől, a bűncselekmény nyomainak megsemmisítésétől, összeheeszéléstől, vagy az eljárás céljainak más módon való meghiusításától tartani alapos ok nincsen. — IX. *Elővezethetők* a Szolgálati utasítás több helyén ilyenekül megjelölt egyéneken kívül azok az egyének is, kiknek elfogására elegendő ok ugyan nincsen, kik azonban gyanus körülmények miatt a közbiztonságra nézve veszélyeseknek látszanak, nevezetesen: a) az idegen illetőségű csavargó koldusok, vagy engedély nélkül adományokat gyűjtő egyének; b) oly egyének, kik szolgálat- vagy munkakeresés ürügye alatt csavarognak a nélkül, hogy munkát vállalnának; c) bohócok és mindennemű mutatványosok, utcai vagy korcsmai zenészek, kik előadási engedéllyel nem bírnak, vagy az engedélyt áthágják és magukat rendetlenül viselik vagy kihágást követnek el; d) hamis vagy gyanus útlevéllal vagy igazolvánnyal ellátott, vagy oly egyének, kik a hatóság félrevezetése vagy zsarolás céljából álneveket használnak, vagy más hamis körülményeket adnak elő, vagy ugyanazon célból álruhában vagy más módon átalakulva jelennek meg; e) kik jogosulatlanul katonai vagy közhivatalnoki egyenruhát viselnek; f) kik az a)-tól c)-ig felsorolt egyéneknek üzletszerűleg lakást adnak, vagy azoknak felfedezését, elfogását vagy elővezetését meghiusítani igyekeznek; g) kik másokat csavargásra, koldulásra buzdítanak, vagy arra tanítanak, vagy a koldulás eredményében részt vesznek; h) a ki a csendőrt szolgálata közben többek előtt durván és lealacsonyítólag szidalmazza vagy sérteti és evvel ismételt figyelmeztetés dacára fel nem hagy. (Szlgu. 117. §.)

Elfogatási díj. L. Fogdíj.

Elfogás felhívás folytán. Ha valamely személy bíróság, katonai, közigazgatási vagy rendőri hatóság felhívása vagy megkeresése folytán, elfogandó vagy elővezetendő, akkor, az őrsparancsnok az elfogás vagy elővezetés foganatosításával megbízott járőr tagjainak nevét a felhívás vagy megkeresés külzetére,

a járőrvezető megjelölésével, reá irni tartozik; az elővezetendő vagy elfogott pedig a járőr által közvetlenül a felhívást vagy megkeresést intézett vagy pedig a felhívásban megjelölt hatóságnak, illetve a hatóság átvételre hivatott tagjának vagy közegének adandó át, a mely az elővezetett vagy elfogottnak átvételét a felhívás vagy megkeresés külzetén elismeri. Átadáskor az elfogás vagy elővezetés céljából való őrizetbe vétel napja és órája is bejelentendő. Ha a hely, a hová az ily egyén átadandó, nem fekszik ugyanazon vagy valamely szomszéd őrs körletében és odavezető vasut vagy gőzhajó állomása nem érhető el a saját vagy szomszéd őrskörletben, az elfogást vagy elővezetést eszközlő járőr, az elfogottat vagy elővezetendőt továbbkísérés végett a utvonal mentén fekvő legközelebbi őrsnek adja át — átvételi elismervény mellett — a felhívással vagy megkereséssel együtt, melynek külzetére az utóbbi őrsparancsnoka, a továbbkíséréssel megbízott járőr tagjainak nevét is reá írja; a továbbiakra nézve pedig a fent irt rendelkezések mérvadóak. A felhívás vagy megkeresés, melyen a fogolynak vagy elővezetendőnek átvétele a hatóság által elismertetett, azon őrsparancsnokságnak küldendő vissza, melyhez az intézve volt. (Szlgu. 41. §.)

Elfogás fogantatása. Az elfogás a következő szavak használatával fogantatandó: „A törvény nevében foglyom!” E szavak, ha az elfogandó magyarul nem ért, a csendőr által, ha erre képes, oly nyelven ismétlendők, melyet az elfogandó ért, illetve egy ott levő egyénnel, ki úgy a csendőr, mint a törvénysértő nyelvét bírja, e szavak tolmácsolandók. A szükséges elővigyázat szempontjából elfogások alkalmával a „Csendőr magatartása szolgálati fellépése alkalmával” alatt foglalt rendelkezések különösen szem előtt tartandók. Elfogások és bekísérések alkalmával minden lárma, durvaság, fölösleges feltűnés vagy erőszak mellőzendő s kényszereszközök csak akkor és annyiban alkalmazan-

dók, a mikor és a mennyiben a bekísérés másképen teljesen lehetetlen. (Szlgu. 35. §.)

Elfogás kihágáson való tettenkapás esetén.
L. Elfogás és elővezetés.

Elfogásnál vagy elővezetésnél a személyazonosságra vonatkozó óvatosság. A csendőrség és így a járőr is, ha az elfogandó vagy elővezetendő egyént nem ismeri személyesen, különösen tehát akkor, a mikor felhívás, megkeresés, nyomozólevél, vagy elfogatási parancs alapján kell egyelőre ismeretlen egyént elfogni vagy elővezetni, kiváló figyelmet fordítson a személyazonosság megállapítására, nehogy tévedésből más egyént fogjon el, vagy vezessen elő. Ha az illető egyén az elfogandóval, vagy elővezetendővel való személyazonosságát tagadja, az ebbeli igazolásul szolgálható körülmények lehetőleg azonnal megállapítandók. Ha kétséget kizárólag kiderül, hogy az illető nem ugyanazonos avval az egyénnel, ki elfogandó vagy elővezetendő, az elfogás vagy az elővezetés céljából való őrizetbe vétel mellőzendő, a már elfogott vagy őrizet alá vett ily egyén pedig azonnal szabadon bocsátandó; de az ily szabadon bocsátás és annak oka a bevonuláskor az őrsparancsnokságnak, utóbbi által pedig azon hatóságnak, melyhez az illető különben átadandó lett volna, mindenkor bejelentendő. Éppen így kell eljárni, ha valaki pusztán azért lett elfogva, illetőleg elővezetés végett őrizet alá véve, mivel ki-létének igazolását megtagadta vagy arra képes nem volt, utóbb azonban kilétét kétséget kizáró módon igazolja. Minden más esetben azonban a járőr nincsen jogosítva az elfogott vagy őrizet alá vett egyént szabadon bocsátani. (Szlgu. 38. §.) Ha egy már elfogott vagy elővezetés céljából őrizetbe vett és az őrsparancsnoksághoz bekísért egyén az ő azonosságát avval az egyénnel, ki a felhívás, megkeresés, nyomozólevél vagy elfogatási parancs szerint elfogandó vagy elővezetendő, tagadja, vagy ha e tekintetben egyébképen kétely merül fel, akkor a

szükséges megállapítások, a mennyiben az azon idő alatt, a míg az illető a csendőrség őrizete alatt tartható lehetséges, haladéktalanul és kellő alapossággal eszközöndő. Ha egy elfogott vagy elővezetés végett őrizetbe vett és az őrsparancsnoksághoz bekisért egyén kikérdezése alapján nyilvánvaló és kétségtelen, hogy a saját kezdeményezésből történt elfogásra, avagy elővezetés céljából való őrizetbe vételre törvényes ok nem forgott fenn, vagy ha kétséget kizárólag kiderül, hogy az illető egyén nem ugyanazonos avval, a ki a felhívás, megkeresés, nyomozólevél vagy elfogatási parancs szerint elfogandó vagy elővezetendő: az illető egyén az őrsparancsnokság által azonnal szabadon bocsátandó; de erről és az egész eljárásról azon hatóságnak, a melyhez indokoltság esetében az illető előállítandó lett volna, jelentés teendő vagy értesítés adandó. (Szlgu. 43. §.)

Elfogást vagy elővezetést eszközlő járőr vagy csendőr kikérdezése. L. Elfogottak kikérdezése az őrsparancsnok által.

Elfogás vétségen való tettenkapás esetén. L. Tettenkapás vétség esetén.

Elfogottak átadása. A kit a csendőrség felhívás vagy megkeresés nélkül, saját kezdeményezéséből, elfogott vagy elővezetendőnek talált, az rendszert a saját őrsparancsnoksághoz kísérendő be, mely a fogolynak vagy elővezetendőnek az illetékes hatóság elé állítása, illetve az ahhoz való további átkisérése iránt intézkedik. Ha a hatóság, melynek az elfogott vagy elővezetendő átadandó, az elfogás vagy elővezetés céljából való őrizetbe vétel helyéhez közelebb fekszik, mint az őrsparancsnokság: az elfogást, illetve elővezetést eszközlő járőr az elfogottat vagy elővezetendőt, az őrsparancsnoksághoz való bekisérés nélkül — a tőle őrizetbe vett tárgyakkal együtt, átvételi elismervény mellett — oda közvetlenül átadja és az elfogás vagy elővezetés okát és körülményeit szóbelileg jelenti fel, mely fel-

jelentésről az átvevő hatóság jegyzőkönyvet vesz fel az átadó csendőr járőrrel. (Szlgu. 42. §.)

Elfogottak kihallgatása bántalmazásukra vonatkozólag. A mikor a csendőrség által elfogott vagy elővezetett egyén a polgári bíróságnak, közigazgatási- vagy rendőri hatóságnak átadatik, az átadott egyén a vizsgálóbíró, a járásbíróság bírója, a közigazgatási vagy rendőri hatóság főnöke által, a bekisérő csendőrök távollétében, kihallgatandó az iránt, vannak-e testén sérülések, sebhelyek vagy tetteges bántalmazás más nyomai és ha igen, azok mikor, ki vagy mi által és miként okoztattak, valamint az iránt is, van-e jelen elfogása, illetve elővezetése alkalmából panasza az őt elfogott, elővezetett vagy átkisért, vagy más csendőr ellen és ha igen, — részletesen előadva — mily törvény- vagy szabályellenes bánásmód lett ellene elkövetve. (Szlgu. 45. §.)

Elfogottak kikérdezése az őrsparancsnok által. Ha az elfogást vagy elővezetést eszközlő járőr az általa elfogottat vagy elővezetettet az őrsparancsnoksághoz kísérte be, ez utóbbi az elfogottat vagy elővezetés céljából őrizetbe vett egyént és pedig az őrsirodában, a következők felől tartozik kikérdezni: 1. hol, mikor (nap és óra), ki által lett elfogva, illetve elővezetés végett őrizetbe véve? 2. volt-e már büntetve? és ha igen, mely bíróság vagy hatóság által, mikor és mily büntetéssel? 3. vannak-e a testén sérülések, sebhelyek vagy bántalmazásból származó más nyomok? és ha igen, azok mikor, ki vagy mi által és miként okoztattak? 4. van-e jelen elfogatása vagy elővezetése alkalmából panasza az őt elfogott vagy elővezetett, illetve átkisért csendőrök vagy más egyének részéről irányában tanúsított bánásmód miatt és ha igen — részletesen előadva — mily törvény- vagy szabályellenes bánásmód lett ellene elkövetve? 5. a csendőrség által saját kezdeményezéséből elfogott vagy elővezetett egyén, a terhére rótt bűncselekménynek általában történt közlése után, a fentiekén kívül megkérdezendő a

büncselekményre, tettestársakra, részesekre, bűn-
jelekre, elidegenített idegen tárgyak hoválétére és
netáni más bizonyítékokra, valamint arra nézve is,
a mit netalán védelműl, kilétének, vagy más, az el-
járásra nézve lényeges körülmények igazolásául elő-
adni kíván; ha pedig az elfogás vagy elővezetés
felhívás, megkeresés, nyomozó-levél vagy elfogatási
parancs alapján történt, az elfogottal vagy előveze-
tettel csak az közlendő, mily alapon történt az el-
fogás vagy elővezetés és ha azonosságát az elfo-
gandó vagy elővezetendő egyénnel tagadja, megkér-
dezendő, hogy mit tud annak igazolásául előadni.
Azután pedig kikérdezendő az elfogatást vagy elő-
vezetést eszközölő járőr vagy csendőr és az esetleg
megjelent tanúk vagy sértettek. Az elfogottnak vagy
elővezetettnek kikérdezése, ha csak lehet, két nem
a csendőrséghez tartozó egyén, lehetőleg községi
előjárósági tag vagy közeg, mint bizalmiférfiak je-
lenlétében történjék. Mindezek alapján szerkeszti
az őrsparancsnok, és pedig a mikor az illető egyén
felhívás, megkeresés, nyomozó-levél vagy elfogatási
parancs alapján lett a csendőrség által elfogva vagy
elővezetve a „Jelentést“ vagy „Értesítést“, oly ese-
tekben pedig mikor az illető a csendőrség által
nem felhívás, megkeresés, nyomozó-levél vagy elfo-
gatási parancs alapján, hanem saját kezdeményezés-
ből lett elfogva vagy elővezetve: a „Tényvázlatot“
Ebben a „Jelentés“-ben, „Értesítés“-ben vagy „Tény-
vázlat“-ban, mely azon hatóságnak szóljon, a mely-
nek az elfogott vagy elővezetett egyén átadandó,
mindig kiteendő, hogy ezen egyén hol, mely napon
és órában, ki vagy kik által és mi okból lett elfogva,
illetőleg elővezetés végett őrizet alá véve, továbbá a
fenti 3. és 4. pontban foglalt kérdésekre mily vá-
laszt adott; végre az is, hogy a fogoly meg volt-e
bilincselve és ha igen, miért és meddig? Ezen
„Jelentést“, „Értesítést“ vagy „Tényvázlatot“ az át-
kíséréssel megbízott járőr viszi magával kézbesítés
végett és ha a foglyot vagy letartóztatottat tovább-

kísérés végett más csendőrörsnek adja át, ezen
„Jelentést“, „Értesítést“ vagy „Tényvázlatot“, a kéz-
besítés eszközlése végett az illető őrsnek szintén
átadja. (Szlgu. 43. §.) Minden „Jelentés“, „Értesi-
tés“ vagy „Tényvázlat“ velős rövidséggel szerkesz-
tendő ugyan, de a valódi tényállás lényegét minden
oldalról, tehát a gyanúsított védelme érdekében is
az igazságnak megfelelően, elfogulatlan tárgyilagos-
sággal kell magában foglalnia. (Szlgu. 103. §.)

Elfogottak megbilincselése. L. Bilincs alkal-
mazása.

**Elfogott egyén a csendőrség őrizetében
való tartása.** Az elfogott vagy elővezetendő egyén
a csendőrség által mielőbb adandó át az illető ható-
ságnak és semmi szín alatt sem tartható az elfogás
vagy elővezetés céljából történt őrizet alá vételtől
számítandó 24 órán túl a csendőrség őrizetében, ha
csak elháríthatlan akadályok nem gátolják az ezen
időn belüli átadást, mely akadályok azonban a
„Jelentés“-ben, „Értesítés“-ben vagy „Tényvázlat“-
ban mindig kiemelendők. (Szlgu. 44. §.)

**Elfogott egyénnel való eljárás, ha azt ma-
gán egyén adja át a járőrnek.** Ha valamely gya-
nusított egyén magán egyén által adatik át a járőr-
nek, ez utóbbi — akár szükségét látja az elfogásnak
vagy elővezetésnek, akár nem — állapítsa meg az
átadott egyén nevét, lakását, a bizonyító adatokat, vala-
mint azt, hogy ki az átadó egyén és mily okból és körül-
mények között eszközölte az előállítást. Ezután, ha az
átadottnak elfogását vagy elővezetését a Szolg. utasítás
értelmében indokoltnak látja, azt foganatosítja; ellen-
kező esetben az illetőt szabadon bocsátja, de erről az
őrsparancsnokságnak mielőbb, legkésőbb bevonu-
láskor, jelentést tesz. Ha a magán egyén által át-
adott egyéneken külerőszak és sérelmek nyomai lát-
szanak, vagy az ilyenek miatt panaszkodik, erről a
járőr az őrsparancsnokságnak, illetőleg az „Elfogot-
tak átadása“ alatt említett más illetékes hatóságnak
jelentést tenni tartozik. (Szlgu. 119. §.)

Elfogott egyén őrzése. Az elfogott vagy elővezetett egyén, ha azonnali továbbkísérése nem lehetséges és alkalmas községi fogda vagy megfelelő más helyiség a községházánál vagy más középületben van, abban őrizendő és pedig a csendőrség által. Csak oly egyéneknek a községi fogdában vagy a községháza más helyiségében való őrzése bizható a községi előjáróságra, kiknek megszökésétől tartani a terhükre rótt törvénysértés csekélységénél és a fenforgó egyéb körülményeknél fogva semmi ok sincsen. A csendőrlaktanyában és pedig csakis szobában, az elfogott vagy elővezetendő egyén csak akkor tartható őrizet alatt, ha más erre alkalmas helyiség egyáltalán nem áll rendelkezésre. (Szlgu. 44. §.)

Elfogott egyén szabadonbocsátása. L. Elfogásnál vagy elővezetésnél a személyazonosságra vonatkozó óvatosság.

Elfogott katonai egyének átadása. L. Katonai egyének elfogása.

Elfogott vagy elővezetendő egyén hol őrzendő. L. Elfogott egyén őrzése.

Elfogott vagy elővezetendő egyén meddig tartható a csendőrség őrizetében. L. Elfogott egyén a csendőrség őrizetében való tartása.

Elhagyott gyermekekkel követendő eljárás. L. Gyermekek felügyelése.

Elhalálozás esetén kijáró közigazgatási osztalék. L. Közigazgatási osztalék kifizetése.

Elhalt legénység ruházata és szerelvényével való eljárás. Az elhalton egy zubbony, nadrág, ing és gatyá hagyandó. A kórházban elhaltak után visszamaradt cikkek a helyben levő őrs által átveendőek és az általános tömegalap terhére, az illetékes őrsnek megküldendőek. Ha a kórház helyén őrs nem volna, az elhaltnak illetékes őrsre a kórházat a ruházat megküldése iránt megkeresi és a szállítási költséget annak az általános pénztárból megküldi, mit azután a szárnyparancsnokság megtérít. Az elhaltnak

a testén hagyott ruházaton kívül, hátramaradt ruházata és lőszerelvénye valamint kincstári szerelvénye, az esetleg szükséges helyreigazitások és tisztítások eszközlése után, fegyverzete, tömegkönyve és ruha- és fegyverzeti könyvecskéjével együtt az általános tömegalap terhére a pót szárnyparancsnoksághoz be- szállítandó, míg a felmerült költségek elszámolása végett a költség számla a szárnyparancsnoksághoz fel- terjesztendő. Ha az illető ragályos betegségben halt el, a fertőtlenítésből felmerült költségek a hagyatékot ter- helik és a fertőtlenítés megtörténte az orvos által a számlán vagy külön bizonyítványban igazolandó. Ha ragályos betegség folytán egyes ruhadarabok meg- semmisítettnek, vagy ha öngyilkosság elkövetése által az illető testén volt ruházat hasznavehetetlenné vált, arról a pót szárnyparancsnokságnak jelentés teendő. (Gku. 53. §.) Az elhalt löszere, további intézkedésig, az őrs pénztárban megőrizendő. (Gku. 66/8).

Elhasznált öltözeti és felszerelési cikkekkel való eljárás. Oly öltözeti és felszerelési cikkek, melyek többé már nem javíthatók, az őrsparancsnok engedé- lyével, ki előzőleg minden ily darabot megvizsgálni tar- tozik, a laktanya kamarájában megfelelőleg elhelyezve és a tulajdonos nevével ellátva, a legközelebbi szem- léig elkülönítve őrzendőek meg. (A. sz. h. III. 6.)

Elhelyezése a csizmák és cipőknek. L. Csiz- mák és cipők elhelyezése.

Elhelyezése a forgópisztoly-töltényeknek szolgálaton kívül. L. Forgópisztoly-lőszerkészlet.

Elhelyezése a kalapoknak. L. Kalapok el- helyezése.

Elhelyezése a kincstári ruházat és felsze- relésnek. L. Kincstári ruházat és felszerelés el- helyezése.

Elhelyezése a köpenyeknek. L. Köpeny el- helyezése.

Elhelyezése a magánbőröndöknek. L. Ládák és bőröndök elhelyezése.

Elhelyezése a magánládáknak. L. Ládák és bőröndök elhelyezése.

Elhelyezése a nyergeskamarai fogasnak. L. Fogas elhelyezése a nyerges-kamarában.

Elhelyezése a sapkáknak. L. Sapkák elhelyezése.

Elhelyezése a szennyes ruhának. L. Szennyes ruha elhelyezése.

Elhelyezése a töltény tartalék-készletnek. L. Töltény tartalék-készlet.

Elhelyezése az őrjárat beosztásnak. L. Őrjárat beosztás elhelyezése.

Elhullott állatok bejelentése. L. Állatok megbetegedésének bejelentése.

Elhullott állatok húsnak, e körülményt tudva, emberi eledelre használása, vagy e célra másnak adása: közegészség elleni kihágás. (Kbt. 104. §.) *Közigazg. hatóság.*

Elhullott állatok körül elkövetett kihágások. Elhullott állatok, melyek a házban vagy azzal összefüggő helyiségben, vagy közvetlen a ház vagy helyiség előtt hullottak el, az eláztatásra vonatkozó intézkedéseknek a háztulajdonos által való elmulasztása; elhullott állatnak városban vagy községben a fennálló szabályok ellenére, házban, lakásban vagy ezzel összefüggő valamely helyiségben való tartása, az utcára, udvarra vagy térre való kidobása, az eláztatás iránti intézkedés elmulasztása, vagy az eláztatásnál a fennálló szabályok be nem tartása: közegészség elleni kihágás. (Kbt. 124. §.) *Közigazg. hatóság.*

Eligazítása a szolgálatba vonuló járőrnek. Az őrsparancsnok a szolgálatba induló csendőröket a meghagyott szolgálat végrehajtására nézve mindenkor részletesen utasítani, őket a szabályok szemelött tartására figyelmeztetni, kihágások elkövetésétől óvólag inteni és arra nézve, hogy szabályszerűen vannak-e öltözködve, felszerelve és fegyverkezve s az előirt számú élestölténnyel el vannak-e látva, megsejmelni tartozik. Ezek után a fegyverek

megtöltését rendeli el, minek ép úgy, mint a kiürítésnek, mindenkor az ő jelenlétében kell történni, még pedig oly helyen, hol a fegyvernek véletlen elsülése által senki sem veszélyeztetik. Ezen kívül minden lovasőrs parancsnoka meggyőződni tartozik a lovak állapotáról, vasalásáról, nyergeléséről, kantározásáról és szabályszerű málházásáról, télen még arról is, hogy a lovak éles csavartámszegekkel és a csendőr csavarkulcsal, valamint a szolgálat tartamához mért lótáppal el van-e látva? Rabok kísérése esetén az indulásnál a szemle a rabokra is kiterjesztendő. (Szlgu. 169. §.) Figyelmeztetendők a járőrök, hogy szolgálat közben a korcsmában való mulatozás, dözölés, sőt étkezés is szigorúan tilos; hogy portyázás alkalmával az őrjárat egész területet részletesen járják be, továbbá, hogy a gyanusnak jelzett vagy annak ismert tárgyakat és tereprészeket óvatosan közelítsék és lepjék meg, végre a les állások gyakori alkalmazására, habár rövid időre is. (Á. sz. h. VII/33).

Elítélt részére való gyűjtés. Elítélt részére a pénzbüntetés fedezése vagy kárpótlásul, nyomtatvány útján, vagy szóval gyűlésen, gyűjtésre való felhívás, a gyűjtési felhívás terjesztése, vagy a gyűjtés eredményének közzététele: hatóság elleni kihágás. (Kbt. 39. §.) *Kir. járásbiróság.*

Eljárás a csendőrségnél tett feljelentések esetén. L. Feljelentések elintézése.

Eljárás a sértett fél indítványára üldözendő bűncselekmények esetében. L. Sértett fél indítványára üldözendő bűncselekmények esetében követendő eljárás.

Eljárás az iránytól való eltérésnél portyázó szolgálat közben. L. Portyázó szolgálatnál az irány betartása.

Eljárás árviz esetén. L. Vizáradás esetén követendő eljárás.

Eljárás beteg kinézésű csendőrrel. L. Egészség ápolása.

Eljárás bucsuk felügyelésénél. L. Vásárok felügyelése.

Eljárás consuli személyes mentesség esetében. L. Területenkivüliség és consuli személyes mentesség.

Eljárás csendőrségi egyén által elkövetett bűncselekmények esetében. L. Nyomozás csendőrségi egyén által elkövetett bűncselekmény esetében.

Eljárás csődüléseknél. L. Vásárok felügyelése.

Eljárás elemi csapások alkalmával. L. Elemi csapások alkalmával követendő eljárás.

Eljárás elhasznált öltözeti és felszerelési cikkekkel. L. Elhasznált öltözeti és felszerelési cikkekkel való eljárás.

Eljárás elővezetendő egyénekkel. L. Elővezetendő egyénekkel való eljárás.

Eljárás fegyverhasználat esetén megsérültekkel. L. Fegyverhasználatnál sérültekkel követendő eljárás.

Eljárás fegyverhasználatnál. L. Fegyverhasználatnál követendő eljárás.

Eljárás fegyverzet helyreigazításánál és pótlásánál. L. Fegyverzet helyreigazításánál és pótlásánál követendő eljárás.

Eljárás felhívás folytán eszközöndő elfogás vagy elővezetésnél. L. Elfogás felhívás folytán.

Eljárás felhívás nélkül elfogottak vagy elővezetendők átadásánál. L. Elfogottak átadása.

Eljárás feljelentések esetében. L. Feljelentések elintézése.

Eljárás felügyelet nélküli gyermekekkel. L. Gyermekek felügyelése.

Eljárás foglyok megbetegedése esetében. L. Fogoly kíséret.

Eljárás fogoly kíséretnél. L. Fogoly kíséret.

Eljárás gyanus halál esetén. L. Gyanus halál esetén követendő eljárás.

Eljárás gyengélkedő csendőrökkel. L. Gyengélkedő csendőrökkel való eljárás.

Eljárás hasznavehetetlenné vált kincstári szerelvényekkel. L. Hasznavehetetlenné vált kincstári szerelvényekkel való eljárás.

Eljárás ház- és személymotoszásnál. L. Ház- és személykutató.

Eljárás helyi rendészeti ügyekben. L. Helyi rendészeti ügyekben való beavatkozás.

Eljárás hiányos írásbeli dolgozatokkal. L. Írásbeli dolgozatokkal, hiányosokkal való eljárás.

Eljárás horvát-szlavon területre való átlépés esetén. L. Nyomozás horvát-szlavon területen.

Eljárás hulla találása esetén. L. Hulla találása esetén követendő eljárás.

Eljárás idegenekkel szemben. L. Utasok megfigyelése.

Eljárás idegen területen való nyomozásnál. L. Nyomozás idegen területen.

Eljárás ismeretlen holttest találása esetén. L. Gyanus halálesetnél követendő eljárás.

Eljárás katonai egyénekkel szökés vagy önkényű eltávozás esetén. L. Szökésben gyanus katonai egyénekkel való eljárás.

Eljárás katonai egyének elleni nyomozásnál. L. Nyomozás katonai egyének ellen.

Eljárás katonai igazolványok ellenőrzésénél. L. Katonai egyének igazolványainak ellenőrzése.

Eljárás kopott patkókkal. L. Kopott patkókkal való eljárás.

Eljárás közbiztonsági zavar esetén. L. Közbiztonsági zavar esetén követendő eljárás.

Eljárás közszolgálatban vagy magánvállalatnál alkalmazottak elfogásánál vagy elővezetésénél. L. Elfogása közszolgálatban vagy magánvállalatnál alkalmazottaknak.

Eljárás lovak elhullása esetén. L. Lovak elhullása esetében követendő eljárás.

Eljárás lovak megbetegedésénél. L. Beteg lovakkal eljárás.

Eljárás lótáp elfogyása esetén. L. Lótáp elfogyása esetében követendő eljárás.

Eljárás magánegyén által a járőrnek átadott egyénnel. L. Elfogott egyénnel való eljárás, ha azt magánegyén adja át a járőrnek.

Eljárás magánindítvány esetében. L. Feljelentések elintézése.

Eljárás menetképtelen foglyokkal. L. Fogolykiséret.

Eljárás munkásokkal szemben való fellépés esetén. L. Munkások felügyelése.

Eljárás nagyobb embertömegek által okozott veszély rendezavarás esetében. L. Ellenszegülő embertömegekkel szemben követendő eljárás.

Eljárás nem szállítható egyén elfogása vagy elővezetésénél. L. Elfogása beteg egyéneknek.

Eljárás nyilvános mulatságoknál. L. Vásárok felügyelése.

Eljárás nyomozólevelekkel és felügyeleti felszólításokkal. L. Nyomozó-levelekkel való eljárás.

Eljárás nyomtatvány vagy képes ábrázolat által elkövetett bűncselekmény esetén. L. Nyomozás nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmény esetén.

Eljárás osztrák területen való üldözés esetében. L. Nyomozás osztrák területen.

Eljárás őrizet alatt álló fogolylyal megszabadítási kísérlet esetében. L. Fogolykiséret.

Eljárás őrizet alá vett tárgyakkal. L. Ház- és személykutatás.

Eljárás pénzek átvételénél. L. Pénzek átvételénél követendő eljárás.

Eljárás pénzhamisítás esetében. L. Pénzhamisítás esetén követendő eljárás.

Eljárás rabkiséretnél. L. Rabkiséretnél követendő eljárás.

Eljárás ragályos betegségben elhullott állatokkal. L. Ragadós betegségben elhullott állatokkal való eljárás.

Eljárás ragályos betegségben gyanus lovakkal. L. Ragályos betegségben gyanus lovakkal eljárás.

Eljárás rendőrségi egyén által elkövetett bűncselekmény esetében. L. Nyomozás csendőrségi egyén által elkövetett bűncselekmény esetében.

Eljárás részegekkel. L. Részegekkel követendő eljárás.

Eljárás sorozás elől megszökött egyénekkal. L. Sorozás elől megszököttek előállítása.

Eljárás szerencsétlenségek esetében. L. Szerencsétlenségek esetében követendő eljárás.

Eljárás talált tárgyakkal. L. Véres fegyverek és egyéb tárgyak találásánál követendő eljárás.

Eljárás területen kívüliség esetében. L. Területen kívüliség és consuli személyes mentesség.

Eljárás testhez nem illő ruhadarabokkal. L. Ruházat testmérték szerinti készítése.

Eljárás tömeges felszólítások esetében. L. Tömeges felszólítások esetében követendő eljárás.

Eljárás törvényáthágókkal szemben. L. Törvényáthágókkal szemben követendő eljárás.

Eljárás törvénysértések megakadályozásánál. L. Törvénysértések megakadályozása.

Eljárás tüzesetnél. L. Tüzesetnél követendő eljárás.

Eljárás utasokkal szemben. L. Utasok megfigyelése.

Eljárás vadászati jegy elő nem mutatóval. L. Vadászati jegy elő nem mutatása.

Eljárás vásárok felügyelésénél. L. Vásárok felügyelése.

Eljárás veszélyek esetében. L. Elemi csapások esetében követendő eljárás.

Eljárás veszélyes jelenségek észlelésénél. L. Veszélyes jelenségek észlelésénél követendő eljárás.

Eljárás véres fegyverek és tárgyak találásánál. L. Véres fegyverek és egyéb tárgyak találása esetében követendő eljárás.

Eljárás vizáradásnál. L. Vizáradás alkalmával követendő eljárás.

Elkeresztelése kiskorú egyénnek törvény ellenére: a vallás és ennek szabad gyakorlása elleni kihágás. (Kbt. 53. §.) *Kir. járásbiróság.*

Elkobzandó tárgyak. Elkobzandók a csendőrség által mindazon tárgyak, melyeknek birtoklása, használata vagy terjesztése tiltva van, valamint elveendő és az őrsparancsnokságnak további intézkedés végett átadandó az elfogottnál, illetőleg elővezetendőnél talált minden fegyver és olyan eszköz, mely ölésre vagy testi sértés okozására vagy szökés véghezvitelére alkalmas. (Szlgu. 126. §.)

Elkülönítése a ragályos betegségben levő állatoknak. L. Ragályos betegségben levő állatok elkülönítése.

Ellenőrzése a cselédeknek. L. Cselédek ellenőrzése.

Ellenőrzése a járőrök mikénti nyomozásának. L. Őrsparancsnok által a ki nem derített közbiztonsági zavarok nyomozása.

Ellenőrzése a közbiztonságra káros befolyással bíró tényezőknek. L. Közbiztonságra káros befolyást gyakorló tényezők.

Ellenőrzése a marhacapatoknak. L. Marhacapatok ellenőrzése.

Ellenőrzése a marhajárlatoknak. L. Marhajárlatok ellenőrzése.

Ellenőrzése katonai igazolványoknak. L. Katonai egyének igazolványainak ellenőrzése.

Ellenőrzések feljegyzése az örjáratlapon. L. Járőrök ellenőrzése.

Ellenőző járőr csatlakozása az ellenőrzendőhöz. L. Járőrök ellenőrzése.

Ellenőző őrsparancsnok bevonulása. L. Járőrök ellenőrzése.

Ellenszegülés esetében használandó enyhébb eszközök. L. Fegyverhasználat előtt alkalmazandó enyhébb eszközök.

Ellenszegülő embertömegekkel szemben követendő eljárás. Ha a csendőr-őrsparancsnokság nagyobb embertömeg által okozott és veszélyes jelleget öltött rendzavarás alkalmával az illetékes hatóság részéről segédletül felhivatik, illetőleg az iránt megkerestetik, vagy ha másképen jut ily veszélyes rendzavarás tudomására, az összes legénység — a tartaléklőszer neki történt kiosztás után — az őrsparancsnok vezénylete alatt a rendzavarás színhelyére kivonul és megfelelő távolságban az embertömegtől, lehetőleg fedett háttal, feláll. Az embertömeg a törvény nevében és a következményekre és a különben bekövetkező fegyverhasználatra való figyelmeztetés mellett, szétoszlásra hívandó fel; egyszersmind pedig az őrsparancsnok, — ha elegendő számu csendőr fölött rendelkezik — néhány ügyes, erős csendőrt jelöl ki arra, hogy a főcinkosokat és főlarmázókat elfogja. Ha a felszólítás eredménytelen marad, a szétoszlatás szuronytámadás alkalmazásával kísérlendő meg, mely alkalmossal a főcinkosok, bujtogatók és a legféktelenebb rendzavarók elfogandók. Ha azonban az embertömeg fegyverekkel, vagy más a testi biztonságot veszélyeztető eszközökkel és tárgyakkal a csendőrség ellen támadólag lep fel és ez utóbbi ez által a legszélsőbb szorongattatásba jutna, akkor, és pedig, ha lehetséges a bekövetkezendő fegyverhasználatra való előzetes figyelmeztetés mellett, az őrsparancsnok szabályszerű vezényletével, a löfegyvert kell alkalmazni. Ily alkalmossal főleg a főcinkosok, bujtogatók és a legveszélyesebb ellenszegülők veendő célba, a mire a parancsnok külön is figyelmeztethet. A levegőbe vagy célzás nélkül löni tilos. Gyermekek, asszonyok, aggok ugy a szuronytámadásban, valamint a löfegyver alkalmazásakor lehetőleg kimérendők. Ha kivételesen annak eikerülhetetlen szüksége állana be,

hogy a csendőrség visszavonuljon, — a mi mindenkor fölötte aggályos — akkor ez csatározó módon és jól irányított egyes lövéseknek az előrenyomuló embertömeg elleni folytatólagos megtétele mellett történjék. Különben pedig és nevezetesen akkor, ha a csendőrség zavargások alkalmával közigazgatási tisztviselőnek vezetése, vagy tisztnek vezénylete alatt lép fel, a m. kir. honv. Szolgálati szabályzat I. részének 72. §-a szerint kell eljárnia. (Az illető tisztviselő vagy tiszt személyes oltalmára, fedezetképen egy külön járőrt kell kirendelni.) Szlgu. 68. §.)

Előfogatra való igény. L. Szállítási eszközökre való igény.

Előfogatra való igénye a nős legénységnek.

L. Nős legénység igénye szállító eszközökre.

Előirányzat a ruházat és lőszerelvényekről.

L. Ruha- és lőszerelvényi előirányzat.

Előjegyzések vezetése az őrsön. L. Őrsön vezetendő szolgálati könyvek és előjegyzések.

Előleg adása az átalánypénztárból. Előleg csakis szolgálati célokra, vagyis kincstári költségek fedezésére adható; magáncélokra, vagy később esedékessé válандó illetékek fejében előleget adni semmi szín alatt sem szabad. (Gku. 13. §.)

Előleg közigazdasági osztaléokra. L. Közgazdálkodási osztalék kifizetése.

Előljáró az, akit a szerves tagozás, a szolgálati utasítások vagy különös rendeletek értelmében a parancsadás joga megillet, mindazokkal szemben, kik parancsaihoz utalva vannak és ez által *alárendeltek*. (Szlgsz. 9/53.) — Az előljárói viszonyba lép továbbá minden följobbvaló és minden rangban idősebb csendőr is, mihelyt a parancsnokságot saját felelősségére átveszi. Ilyen esetenkénti parancsnoklásra, azon kötelezettség fentartása mellett, hogy magatartását utólagosan, illetékes parancsnoksága előtt igazolja, minden följobbvaló vagy rangban idősebb, fontos szolgálati érdekek tekintetéből, mindenkor jogositva, azonban feltétlen kö-

telezve is van: ha a fegyveres hatalomhoz és a csendőrséghez tartozó egyéneknél illetlen magavi-seletnek, nyilvánvaló kötelességsértésnek és szolgálattelenségességeknek, kihágásoknak és csendzavarásoknak kell véget vetni. (Szlgsz. 9/54.)

Előljáró a laktanyába éjjeli időben való érkezése esetében követendő eljárás. A kapu kinyitására hivatott csendőr azonnal megteszi a jelentést a honn levő csendőrök felől, kik, ha az előljáró másként nem rendelkezik, tovább nyugodhatnak. A csendőr ezután az előljáró megérkezését az őrsparancsnoknak jelenti. (Lsz. 5/65.)

Előljáró előleges tudósítás nélkül a laktanyába érkezése esetén követendő eljárás. Az ügyeleti vagy készütségi csendőr jelentkezik, azután az őrsparancsnokot értesíti. Ha az előljáró először az őrsparancsnokhoz lép be, illetve, miután ez a megérkezésről tudomást vett, jelentkezik, a jelen és távollevő csendőrökről jelentést tesz és a legelső alkalmat felhasználja, hogy kardot kössön és a kalapot fölvegye. — Ha csak egy csendőr van otthon, akkor az, kettő közül pedig az alkalmazásra nézve följobbvaló, vagy a régebben szolgáló végzi a fentebb előirt jelentkezést. (Lsz. 5/61—63.)

Előljárókkal szemben követendő magatartás. L. Csendőr magatartása előljárókkal szemben.

Előljárókkal való érintkezés. Előljárókkal vagy följobbvalókkal, illetőleg magasabb rangosztályban állókkal szemben a szóbeli érintkezés megkezdése előtt, valamint befejezése után, a katonai tiszteletadást a Gyakorlati Szabályzat határozványai szerint kell teljesíteni. Az előljárót (följobbvalót) rendfokozatának említése mellett (ha ez csak cím gyanánt adományoztatott is) Úr szóval kell szólítani, ha csak őt a Felség, csász. és kir. Fenség, Nagyméltóságú, vagy más cím meg nem illeti. — A Fenség, Hercegség cím azonban szolgálatban csak a tábornokot (tengernagyot) illeti. Cs. és kir. tábornokok (tengernagyok), kik az altábornagyi (altengernagyi)

vagy magasabb rendfokozatban állanak, — ha őket az előbb említett címek egyike meg nem illeti, — a fegyveres hatalomnak és a csendőrségnek a vezérőrnagyi és ennél alsóbb rendfokozatu egyénei részéről Nagyméltóságu címmel szólítandók. Bármily személyes viszonyban álljon is az alárendelt (alattos) előjáróhoz (följebbvalóhoz), az előbb említett megszólító formákon és az Ön szólásmódon kívül mászt használni szolgálatban nem szabad. A katonáállományhoz tartozó följebbvalóval — a többi följebbvaloknál saját állománycsoportjukban — valamint minden előjáróval való szóbeli érintkezés alkalmával, jelentéseknél és kérelmeknél az alázatosan szó használandó. (Szlgu. 15/92—94).

Előjárók kifogásával szemben követendő magatartás. L. Csendőr magatartása előjárókkal szemben.

Előjárók megszólítása. L. Előjárókkal való érintkezés.

Előjárósággal való érintkezés. L. Községek portyázása.

Előre nem látott kiadások fedezése. Az őrsnél váratlanul előforduló kisebb kiadások a gazdasági pénztárból előlegezendők. (Gku. 13/1).

Elővezetendő egyén a csendőrség őrizetében való tartása. L. Elfogott egyén a csendőrség őrizetében való tartása.

Elővezetendő egyénekkal való eljárás. Az elővezetendő egyének az őrsparancsnok elé állítandók és ott igazolásra hivandók fel. Ha az illetők magukat igazolják, szabadon bocsátandók, azonban a feljelentés az illetékes hatósághoz megteendő. Ha pedig magukat igazolni nem tudják, vagy az igazolást megtagadják, a további eljárásra illetékes hatóság elé vezetendők. (Szlgu. 118. §.)

Elővezetendő egyén őrzése. L. Elfogott egyén őrzése.

Elővezetendő egyén szabadonbocsátása. L. Elfogásnál vagy elővezetésnél a személyazonosságra vonatkozó óvatosság.

Elővezetendőök átadása. L. Elfogottak átadása.

Elővezetett egyén kihallgatása bántalmazására vonatkozólag. L. Elfogottak kihallgatása bántalmazásukra vonatkozólag.

Elővezetettek kikérdezése az őrsparancsnok által. L. Elfogottak kikérdezése az őrsparancsnok által.

Elővezetés. L. Elfogás és elővezetés.

Elővezetése beteg egyéneknek. L. Elfogása beteg egyéneknek.

Elővezetése közszolgálatban vagy magánvállalatnál alkalmazottaknak. L. Elfogása közszolgálatban vagy magánvállalatnál alkalmazottaknak.

Elővezetés felhívás folytán. L. Elfogás felhívás folytán.

Elővezetés foganatósítása. Az elővezetés tulajdonképeni „elfogás“ nélkül, az elővezetendő egyén lehető kimelésével és mindannak mellőzésével, a mi nem okvetlenül szükséges az illető egyén előállításának biztosítására, az illető egyén őrizetbe vétele mellett akképen foganatósítandó, hogy a csendőr az elővezetendőhöz a következő szavakat intézi: „A törvény nevében a (megnevezendő) hatósághoz való elővezetés céljából őrizet alá veszem“, mely szavak, ha a csendőr erre képes, az elővezetendő által értett nyelven ismétlendők, illetve egy ott levő egyénnel, ki úgy a csendőr, mint a törvénytörő nyelvét bírja, e szavak tolmácsolandók. „Elfogás“ és „elővezetés“ között tehát szigoru megkülönböztetést kell tenni. — Az elővezetendőt nem szabad megbilincselni és felűzött szuronynyal kíséni, megszökése esetében nem szabad ellene fegyvert használni; az is megengedendő neki, hogy saját költségén, a kísérő csendőrrel együtt, kocsit, vasutat vagy hajót vegyen igénybe és egyáltalában személyes szabadsága nem korlátozandó nagyobb mérvben, a mint a cél el-

érése szempontjából szükséges; a kellő elővigyázat azonban elővezetések foganatosítása alkalmával sem tévesztendő szem elől. — Ha az elővezetés alatt oly körülmény állana be, mely miatt az elővezetendőnek elfogása indokolt, akkor az elfogás foganatosítandó és vele ezentul, mint elfogottal kell elbánni. Elfogandó és továbbra mint fogoly kezelendő azon elővezetendő egyén is, ki az elővezetésnek ellenszegül vagy azt bármi más módon megakadályozni törekszik vagy szökési kísérletet tesz. (Szlgu. 37. §.)

Elővezetés községi előljáróság elé. L. Községi előljáróság elé kísérésnek.

Elővezetésnél a személyazonosságra vonatkozó óvatosság. L. Elfogásnál és elővezetésnél a személyazonosságra vonatkozó óvatosság.

Elővigyázat hajózás körül. L. Hajózás körüli elővigyázat.

Elsajátítása az örskörletben divó főnyelvnek. L. Örskörletben divó főnyelv elsajátítása.

Első folyamodásu bíróságok. L. Bíróság.

Első osztályu írók oktatása. L. Írásbeli oktatás I. oszt. írókkal.

Első segély. L. Szerencsétlenségek esetében követendő eljárás.

Első tömegbetét elszámolása. Az első tömegbetét az illető egyének a csendőrségbe való belépte után közvetlenül a kerületi parancsnokságok által a javadalmazás terhére felszámítva, a tömegalapra átruháztatik és az illető tömegkönyvébe, mint első bevételi tétel bejegyeztetik. (Illsz. 28/3.)

Első tömegbetét mérve: gyalog-csendőrök részére 140, lovas-csendőrök részére 170 korona. (Illsz. 28/2. Gku. 35/5.)

Első tömegbetét rendeltetése. Az első tömegbetét átalány-összeget képez, mely az öltözeti és felszerelési szabályzatban előirt összes ruházati és lőszerelvényi cikkek első beszerzésére szolgál. (Illsz. 28. §. 1. p.)

Eltávolítása a csendőrnek. L. Csendőr eltávolítása.

Elválása a járőrtagoknak. L. Járőrtagok egymástól való elválása.

Emberölés katonai személyek által. L. Hadi cikkek XXVII. cikk.

Emberölés vétsége. A ki gondatlansága által embernek halálát okozza: emberölés vétségét követi el. (Btk. 290. §.) *Kir. törvényszék.*

Emlékpénzek készítése, melyek valódi pénznek tekinthetők. L. Érmek készítése.

Emlékszobor (emlékmű), nyilvános helyen felállítottak, szándékos bemocskolása: közrend elleni kihágás. (Kbt. 80. §.) *Közigazg. hatóság.*

Engedelmesség a csendőr felhívásának. L. Csendőr felhívásának való engedelmesség.

Engedetlenség tüzvésznel. L. Tüzvésznel engedetlenség.

Engedélyhez kötött iparágak. L. Iparágak, melyek engedélyhez vannak kötve.

Engedély nélküli könyöradomány-gyűjtés. L. Könyöradomány-gyűjtés.

Erdei kártétel. Aki oly erdőben, melyben a legeltetésre nincs joga, szándékosan vagy gondatlanságból legeltet (100. §); aki élőfát levágás, megfurás, rovatozás, gyűrűzés, jelzés, lehámózás, fűrészelés, a gyökerek feltakarása, gyantanyilások fel- vagy továbbszakítása, vagy bármi más módon megrongál; aki élőfa-galyat vagy ágát letöri, levágja, megvagdálja, vagy a fát más hasonló módon megrongálja (105. §); aki a levágott fákat vagy más erdei termékeket, kerítést, árkokat, medert, partot, töltést, hidat, átmetszetet, utat, ergettyüt vagy csusztatót, vízfogót vagy fentartásra szolgáló más eszközöket, továbbá tilalmi táblákat, jelző vagy utmutató póznákat, a távolsági vagy bármely más, az erdőművelés vagy használat céljából alkalmazott jeleket vagy műveket megrongál, ugyszintén, aki a szénégetésre összehordott vagy ölberakott fát szét-

bontja (106. §.); aki másnak erdejében jogtalanul földet, ércet, kőszén, követ, gyepet vagy egyéb talajalkatrészeket ás, vagy az erdőbe követ vagy más, a talajra kártékony anyagot hord (107. §.); aki idegen erdőben faizási vagy alomhordási vagy egyéb termékszedésre engedélylyel bír, de a fát, galyat, almot vagy egyéb erdei terméket nem a meghatározott mennyiségben, időben, vagy nem azon erdő-részből viszi, melyből annak vitelére jogosítva van; aki az alomgyűjtésnél vagy galyszedésnél vasgereblyét vagy vágóeszközt használ, vagy pedig az őt illető faizási vagy erdőtermékszedési jogával visszaélve, azt vagy másra ruhazza, vagy másnak érdekében gyakorolja, vagy pedig a szedett fát, illetőleg erdei terméket eladja, egyáltalában, ha a megjelölt jogának határain túllép (108. §.) — amennyiben az okozott kár összege 30 frtot nem haladt túl: erdei kihágást követ el. (Erdt. 69. §.) A közös erdőben a közbirtokos által elkövetett károsítás, ha ezáltal más közbirtokos joga megsértetik, a fentebb meghatározott feltételek alatt szintén erdei kihágást képes. (Erdt. 70 §.) *Közigazg. hatóság.* Eljárás sértett fél indítványára. Ha az okozott kár összege 30 frtot felülhalad, a cselekmény a büntetőtörvény értelmében vétséget, illetőleg büntettet képez. (Erdt. 73. §.)

Erdei kártétel büntette. L. Erdei kártétel.

Erdei kártétel vétsége. L. Erdei kártétel.

Erdei kihágások elévülése. Az erdei kihágások büntethetősége a kihágás elkövetésének napjától számított 2 év alatt évül el. (Erdt. 86. §.)

Erdei lopás. Aki valamely erdőben létező élőfát, vagy ott létező levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát (90. §.); szórtan fentartott hagyoncot, fölfát vagy magfát vagy tiz évesnél fiatalabb csemetét; ritkas erdőből több, vagy zárt erdőből annyi egymás mellett álló fát, hogy ezáltal hézag támad; a termőföld megkötésére védeszközzül szolgáló vagy sarjadzás végett

meghagyott tuskót kiásva, avagy habár nem az ezen pontban megjelölt célok valamelyikére szolgáló tuskót, a kiásott gödör betöltetlenül hagyása mellett (91. §.); élőfa ágait, galyait, azokat letördelve vagy levágva; élőfa kérgeit, azokat lehasítva (92. §.); elszáradt vagy az elemek által letört fát, ágat, galyat vagy tuskót (93. §.); nem élőfakérget, azt lehántva, vagy már lehántott fakérget; száraz vagy zöld faleveleket vagy mohot (94. §.); gubacsot, tölgy, bükk, fenyő vagy más erdei magot vagy gyümölcsöt, gombát, korhadékot, földet, agyagot, tözeget, meszet, gyephantot, fagyökeret, füvet vagy egyéb erdei terméket (95. §.); fanedvet (gyanta, terpentín, nyír- és jávorlé) (96. §.) — lop, ha a lopott dolog értéke 30 frtot túl nem halad: erdei kihágást követ el. (Erdt. 69. §.) *Közigazg. hatóság.* Ha a lopott dolog értéke 30 frtot felülhalad, a cselekmény vétséget, illetőleg büntettet képez. (Erdt. 73. §.) Büntettet képez az erdei lopás, habár a lopott dolog értéke 30 frtot nem halad túl, ha erre vonatkozólag valamelyike azon körülményeknek forog fenn, melyeknél fogva a lopás, tekintet nélkül a lopott dolog értékére, a büntetőtörvények szerint (L. Lopás büntette) büntettnak állapittatik meg. (Erdt. 74. §.)

Erdei lopás büntette. L. Erdei lopás.

Erdei lopás kísérlete szintén büntetendő. (Erdt. 80. §.)

Erdei lopás vétsége. L. Erdei lopás.

Erdei tüzek oltása. Aki erdőben vagy annak közelében elhagyott tüzet talál, tartozik azt lehetőleg eloltani, ha pedig eloltani már nem bírja, vagy ha erdőégést vesz észre, vagy annak tudomására jut, tartozik azt az utjába eső legelső ház lakosainak tudtára adni; ezek pedig tartoznak az erdőégésről az erdőbirtokost vagy annak háznépét, vagy az erdőfelügyelettel megbizott személyzetet haladék nélkül értesíteni, vagy a legközelebbi községi előljárásának (lehetőleg a főszolgabírónak, rendőrkapitány-nak) bejelenteni. (Erdt. 11. §.) Aki ezen rendelkezé-

seknek eleget tenni elmulasztja, továbbá az erdőégés esetében annak oltására kötelezve lévén, ezen kötelezettségének alapos ok nélkül nem tesz eleget, vagy az oltást vezető hatósági közeg rendelkezését alapos ok nélkül nem teljesíti (Erdt. 109. §.); továbbá azon közigazgatási hivatalnok, ide számítva a községi előljárót is, aki erdőégés esetében a hivatalánál fogva őt illető intézkedések körül kötelességét megszegi: erdei kihágást követ el. (Erdt. 110. §.) *Közigazg. hatóság. Eljárás hivatalból.*

Erdészeti közegek a csendőrségnek, felhívására, segélyt nyújtani kötelesek. (7094/1899. fm. r.)

Erdészeti közegeknek, azok felhívására, a csendőrség, illetve a járőrök kötelesek segélyt nyújtani. (50431/1891. sz. bm. r.)

Erdőben csavargás. Aki idegen erdőben, a nélkül, hogy ahhoz jogsútsága volna, a közutakon kívül találtatik, ha ottani jelenléte közbiztonsági vagy az erdőtulajdon biztonsága szempontjából aggályosnak tűnik fel, az erdész-személyzet tagjai által az erdőből kiutasítható. Ha a meghagyásnak nem tesz eleget, erdei kihágást követ el (*Közigazg. hatóság*); ha pedig tetteleg ellenszegül, akkor cselekménye: a hatósági közeg elleni erőszak büntetést képezi. (Erdt. 114. §.)

Erdőben munkák jogtalanul vagy engedély nélküli végzése. Aki valamely erdőben jogtalanul vagy engedély nélkül vagy az engedélyezett helyen kívül ergettyüt (csusztatót) készít; meszet vagy szemet éget, szurkot, hamuzsirt vagy kátrányt főz; kormot készít; fűrész vagy egyéb gödröt ás; farakodó vagy dolgozó helyet vagy műhelyet felállít, épület, szerszám vagy egyéb használatra szánt fát farag, vagy más hasonló munkát teljesít: erdei kihágást követ el. (Erdt. 111. §.) *Közigazg. hatóság.*

Erdőben tilos ut használata. Aki az erdőben engedély nélkül kocsival tilos uton jár, vagy habár azon erdőségben makkoltatásra vagy legeltetésre

jogosított is, marhát tilos uton hajt: erdei kihágást követ el. (Erdt. 113. §.) *Közigazg. hatóság.*

Erdőben tűzrakás. L. Tűzrakás erdőben.

Erdőégés bejelentése. L. Erdei tüzek oltása.

Erdőégés okozása gyufa által gondatlanságból elkövetett tűzvész okozásának vétségét képezi és elbírálása a kir. bírósághoz tartozik. (Mt. 1895. XII/17.)

Erdőtermékek igazolatlan eladása. A meny nyiben a belügyminiszter a gyakori erdőlopások meggátlása végett elrendeli, hogy erdei termékek eladása és vétele valamely vidéken csak a községi előljáróság által láttamozott és a jogos szerzést igazoló bizonyítvánnyal eszközölhető, aki ezen rendelet megszegésével erdőterméket vesz vagy elad, erdei kihágást követ el. (Erdt. 116. §.) *Közigazg. hatóság. Eljárás hivatalból.*

Erélyesség fegyverhasználat alkalmával. L. Fegyverhasználatnál alkalmazandó erélyesség.

Erkölcsei hibái a csendőrnek. L. Csendőr erkölcsi hibái.

Erkölcsiség fejlesztése minden csendőr-előljárónak kiváló feladata. (Á. sz. h. X/4.) Erkölcösség nélkül, főleg csendőrségi testület nem képzelhető, ez, valamint a szolgálat lelkiismeretes, buzgó és sikerteljes kezelése, biztosítja a hatóság és lakosság részéről kivivandó tiszteletet és bizalmat. (Á. sz. h. X/6.)

Erőszakoskodásra vonatkozó tilalom. A csendőrnek bárki irányában is, bármi célból gorombáskodni, valakit ütni-verní, lökdösni szigorúan tiltatik; a csendőr ily erőszakoskodás által a legszigorubb felelősségre vonatásnak, sőt hadtörvényszéki eljárásnak is kiteszi magát. (Á. sz. h. VII/43.)

Erőszakos megsértés. L. Fegyverhasználati jog magyarázata.

Erőszakos nemi közösülés büntette. Aki valamely nőszemélyt erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy vele házasságon kívül nemileg kö-

zöszüljön; aki valamely nőszemélynek öntudatlan, vagy akarata nyilvánítására vagy védelmére tehetetlen állapotát arra használja fel, hogy vele házasságon kívül nemileg közöszüljön, akár ő idézte elő ezen állapotot, akár nem: az erőszakos nemi közöszülés büntettét követi el. (Btk. 232. §.) *Kir. törvényesék.*

Erőszakos nemi közöszülés büntetteért a bünvádi eljárás csak akkor indítható meg hivatalból: 1. ha ezen büntettel az elkövetés idejére és helyére nézve összefüggő és hivatalból üldözendő más büntett is forog fenn; 2. ha a büntett a megsértettnek halálát okozta; 3. ha a büntett fel- vagy lemenő ágbeli rokonon vagy testvéren, ha a tettes gyám-ságára, gondnokságára, tanítására, nevelésére, felügyeletére, gyógykezelésére bizott személyen követ-tett el. (Btk. 239. §.)

Erőszakos nemi közöszülés büntette nem büntettetik, ha a tettes és a sértett között, a bünvádi eljárás megindítása előtt, házasság jött létre. (Btk. 240. §.)

Eskóiban szenvedők ápolása. Az eskóros gyakran egy pillanat alatt görcsökbe törve rogy össze. Hogy tehát sérülésektől megóvassék, a beteg feje két kézzel akként fogandó át, hogy az a görcsös mozdulatok által ide-oda vetve, kemény tárgyhoz ne ütődhessék; ugyanakkor másik egyén a beteg térdeit markolja át és igyekezzék az alsó tagok görcsös mozdulatait enyhíteni. Az esetleg a fogak közé szorult nyelv, mihelyt a görcs enyhülése megengedi, visszatolandó. A hüvelykujjak erőszakos kihuzása az összeszorított ökölből, vagy a tagoknak egyenesre való nyujtása veszélyes. (Eá.)

Esti jelentés szemlék alkalmával. L. Jelentkezések őrszemlék alkalmával.

Eszmecsere az írásbeli dolgozatok fölött. L. Írásbeli dolgozatok megbeszélése.

Eszméletlenek ápolása. L. Kimerültek ápolása.

Etetés beosztása. A napi zab- és széna-adag háromszori etetésre osztandó el; az etetés rendszerint reggel, délben és este történjék. (Kh. 43. p.)

Etetése lovaknak izzadt állapotban. L. Izzadt lovak.

Etetése marhacsapatoknak. L. Marhacsapatok etetése.

Evőeszköz beszerzése. L. Asztal megterítése.

Extra sapka viselése. L. Ruhadarabok készítése finomabb anyagból.

É

Ébresztő. Az ébresztő a csendőr-laktanyában nyáron hat, télen pedig hét órára határozatit meg. (Lsz. 11/104.)

Égési sebek. Ha az égési sebek kiterjedtek, azonnal orvos hívandó, e közben az égést szenvedett részekről a ruházat óvatosan eltávolítandó és azon testrészek olajba mártott zsirral, vagy sóttalan vajjal itatott vászondarabokkal, gyapottal vagy itatópapírral óvatosan beburkolandók, e fölé pedig hideg borogatások alkalmazandók, melyek gyakran felcserélve, vízbemártás által folyton hidegen tartandók. Az égett részek közvetlen burkát azonban váltani nem szabad. Ha az égés maró folyadék által történt, akkor ezek előbb vízzel való öblögetés által eltávolítandók. (Eá.)

Ékszerészek (aranyművesek, órások), a kik olyan dolog megvételére vagy zálogba vételére szólíttatnak fel, mely iránt hatóságilag tudósítottak vagy pedig magánfelek által értesítettek, hogy jogtalanul került birtokosának vagy birlalójának kezeihez, ha a hatóságot a legrövidebb idő alatt nem értesítik és a lehetőségig nem működnek közre, hogy azon dolog és az azt kínáló személy a hatóság hatalmába

kerüljön: tulajdon elleni kihágást követnek el. (Kbt. 131. §.) *Kir. járásbiróság.*

Élelmezési állomány. Az örshöz beosztott összes egyének és lovak képezik az örs élelmezési állományát. Ezen állomány állhat: az örsnek az elhelyezési táblázatban állandóan meghatározott létszámára soroló egyénekből és lovakból és ezen kívül más örsről élelmezés végett beosztottakból. (Gku. 8. §.)

Élelmezési állomány nyilvántartása. Történik: 1. a szolgálati könyv, 2. a lovak anyakönyvi és avatási számainak pontos feljegyzése által. Az élelmezési állományban előforduló rendkívüli változások (szökés, elhalálozás, lónak elfutamodása vagy elhullása stb.) a szárnyparancsnokságnak haladéktalanul bejelentendő. Az örsparancsnokságnak csakis kórházba és a kerületi fogházba történt közvetlen átadás esetében van megengedve az élelmezési állományt érintő változásokról okmányokat kiállítani, még pedig részletes áttekintési (ellen) lajstromot és élelmezési (ellen) jegyet. A részletes áttekintési lajstrom és élelmezési jegy a kórháznak, illetve kerületi fogháznak adandók át; a kórház-parancsnokság, illetve fogházfelügyelőség által aláírt részletes áttekintési ellenlajstrom és élelmezési ellenjegy pedig a szárnyparancsnoksághoz felterjesztendő. (Gku. 8. §.)

Élelmezési ellenjegy. L. Élelmezési állomány nyilvántartása.

Élelmezési jegy. L. Élelmezési állomány nyilvántartása.

Élelmi cikkek elhelyezése. A kávé, rizs, fűszer, só, liszt, borsó, bab, lencse, dara, kása, tarhonya stb. zárható és megfelelő rekeszekre osztott, e célra a közigazgatás terhére készített élelmi-szerládában tartandó. A láda kulcsát a gazdálkodást vezető csendőr, távollétében pedig helyettese őrzi meg. A gazdálkodást vezető vagy helyettese az

élelmi szerek kiadásánál jelen lenni tartozik. (Á. sz. h. XIV/4.)

Élelmi cikkek hamisítása. L. Közegészség elleni büntett és vétség, valamint: Mezőgazdasági termények hamisítása.

Élelmi cikkek kiadása. L. Élelmi cikkek elhelyezése.

Élelmi cikkek nagybani beszerzése. A télire elteendő élelmi cikkek, melyeket az örs maga nem termelhet, midőn azok legolcsóbbak, oly mennyiségben szerzendő be, hogy egész télen át elegendők legyenek. A kávé, rizs és fűszer legjutányosabban a fiumei, trieszti vagy hamburgi nagykereskedőktől szerezhető be, legcélszerűbben 5 kgros csomagokban. (Á. sz. h. XIV/4.)

Élelmi cikk szállítási átalány. Azon örsöknek, melyek állomáshelyén a szükséges marhahus és egyéb élelmiszerek be nem vásárolhatók, élelmi-szer-szállítási átalányra van igényük, melynek összegét a belügyminister határozza meg. Az idevonatkozó felterjesztéshez csatolandó igazolványban megjelölve kell lenni az illető szállítási hely és az örsállomás közti távolságnak és annak bizonyítását is tartalmaznia kell, hogy az illető örs székhelyén a marhahus és élelmiszerek nem kaphatók és hogy az ajánlatba hozott átalány a helyi viszonyoknak megfelelő. (Illsz. 70. §.)

Élelmiszer-láda készítése. L. Élelmi cikkek elhelyezése.

Élelmiszer-láda kulcsának megőrzése. L. Élelmi cikkek elhelyezése.

Élesítése a kardpengének. L. Kardpenge élesítése.

Élesztési kísérletek szerencsétlenségek esetében. L. Szerencsétlenségek esetében követendő eljárás.

Élesztő gyártásnál vasárnap is végezhető: az összes munkák, valamint az élesztőnek elfuvarozása, egész nap. (14837/92. km. r.)

Életleirása a próba-csendörnek. L. Irásbeli első dolgozata a próba-csendörnek.

Életmentési jutalomdíj. A nyilvánvaló halálos veszélyből, saját élete kockáztatásával megmentett minden egyes emberért a megmentőnek 50 korona jutalomdíj jár (Illsz. 109. §.) mely nyugta alapján a szárnyparancsnokság által fizettetik ki. (Gku. 10. §.)

Élő állatoknak a szállítási eszközökről való kirakása és hazaszállítása vasárnap egész nap végezhető. (14837/92. km. r.)

Élőfák lopása, melyek pusztát határolnak, közönséges lopást s nem erdei kihágást képez. (Mt. 1888. XII/22.)

Éneklő madarakra vonatkozó vadászati tilalom. L. Vadászati tilalom az éneklő madarakra vonatkozólag.

Építkezéseknél a biztonság szempontjából kiadott szabályok megszegése: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 117. §.) *Közigazg. hatóság.*

Épület roskadozó, a hatóság által megszabott időn le nem bontása, vagy ki nem javítása, vagy ennél az életbiztonság szempontjából szükséges intézkedés figyelmen kívül hagyása: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 117. §.) *Közigazg. hatóság.*

Ércpénz csomagolása. Ércpénzdarabok (ide értve a váltópénzt) pénzeslevélben való küldése esetén lemezpapírra, vagy kártyára illesztve, vagy másnemű takaró közé téve, benn a levélben oly módon erősítendő meg, hogyállítás közben eredeti fekhelyükben megmaradjanak. Ha a küldendő pénzösszeg oly tömeget képez, hogy boritékban célszerűen elhelyezni nem lehet, fonákjával kifelé fordított viaszkos vászon, tartós gyolcsba vagy bőrbe kell csomagolni. (Gku. 7. §.)

Érempótdíj. L. Vitézségi érempótdíj.

Érempótdíj fegyelmi fenyítés esetén. L. Fegyelmileg fenyítettek illetei.

Érintkezés az előjárósággal. L. Községek portyázása.

Érintkezés csöcselék-néppel. L. Rosszhirü személyekkel való érintkezés.

Érintkezés formája csendőrség és hatóságok között. L. Csendőrség és a hatóságok közötti érintkezés formája.

Érintkezés katonai hatóságokkal. L. Csendőrség viszonya a katonai hatóságokhoz.

Érintkezés korhely egyénekekkel. L. Rosszhirü személyekkel való érintkezés.

Érintkezés rosszhirü nőszemélyekkel. L. Rosszhirü személyekkel való érintkezés.

Érintkezés rosszhirü személyekkel. L. Rosszhirü személyekkel való érintkezés.

Érmek készítése. Aki oly minőségű érmeket, emlékpénzeket, játékjegyeket, címjegyeket, hirdetések, árujegyeket vagy más hasonló tárgyakat készít, melyek felületes megtekintés mellett könnyen forgalomban levő fémpénznek, illetőleg papírpénznek, bélyegjegynek vagy postajegynek tekinthetők, továbbá aki forgalomban levő postajegyeket nem bérmentesítési célokra utánoz, valamint az is, aki az ily minőségű tárgyakat nem bérmentesítési célokra forgalomba hozza: kihágást követ el. (1897. XXXVII. t.-c. 2. §.) *Kir. járásbiróság.*

Értelmesek osztálya. L. Személyismeret.

Értesítések a hatóságokhoz. L. Csendőrség és a hatóságok közötti érintkezés formája.

Értesítés szerkesztése. L. Elfogottak kikérdezése az őrsparancsnok által.

Értékpapirokhoz hasonló hirdetmények közétet vagy ilyen nyomtatványok készítése és forgalomba hozatala tilos. (15148/1874. sz. bm. r.)

Értesültség a törvényellenes cselekményekről. L. Törvényellenes cselekményekről való gyors értesülés.

Értékpapírok hamisítása nem azon célból, hogy azok forgalomba hozassanak: kihágás. (Kbt. 57. §.) *Kir. járásbiróság.*

Értékpapiroknak részletre való eladása csak bejegyzett cégeknek van megengedve, kik ezen szándékukat az iparhatóságnál is bejelenteni kötelesek. Külföldi cégek csak akkor folytathatnak ilyen részletüzletet, ha magyar területen fiókot létesítenek és azt törvényszékileg bejegyeztetik és szándékukat az iparhatóságnál bejelentik. (Rü. 1. §.) Részletügylet csak a budapesti tőzsdén jegyzett értékpapirokban köthető. (Rü. 2. §.) Többféle értékpapir eladásának egy okiratba összefoglalása vagy egyéb tárggyal együttes eladása, vagy értékpapiroknak összekötése sorsjegyek nyereségkilátásával, vagy bármely más jogügylettel, vagy pusztán sorsjegyek nyereségkilátásának részletfizetés mellett eladása tilos. (Rü. 3. §.) Az eladónak tiltva van a részletügyletet váltóval biztosítani. (Rü. 4. §.) Utazó ügynökök által értékpapirokat részletfizetés mellett eladni tilos. (Rü. 11. §.) *Kir. járásbiróság.*

Értékpapirral való házalás vagy ügynökös-ködés: kihágás. (1883. XXXI. t.-c. 11. §.) *Közigazg. hatóság.*

Érvénytelen marhalevelek beszolgáltatása. Hatósági közegek kötelesek ellenőrizni azt, hogy bármi okból érvénytelenné vált marhalevelek pontosan beszolgáltassanak. (78948/94. fm. r.)

Észszel való működés. L. Szolgálat észszel és ügyességgel való teljesítése.

Ételcikkekre vonatkozó szabályok megszegése. Az eladásra vagy elosztásra szánt ételcikkektartására s az azokkal való bánásmódra vonatkozó szabályok megszegése: közegészség elleni kihágás. (Kbt. 107. §.) *Közigazg. hatóság.*

Ételek minősége és mennyisége. L. Közétkezés meghatározása.

Étel és ital elfogadására vonatkozó tilalom. L. Községek portvázása.

Étkezése a járőröknek az őrön. L. Járőrök étkezése az őrön.

Étkezése idegen őrsbeli csendőröknek. L. Járőrök étkezése az őrön.

Étkezési betétből való visszatérítés. L. Közgazdálkodási betétből való visszatérítés.

Étkezési betét hányadának kiszámítása. L. Becslési jegyzőkönyv a közgazdálkodásról.

Étkezési eszközök a konyhában tartandók. (Lsz. 1/19.)

Étkezési hely portyázások alkalmával. L. Községek portyázása.

Étkezési pénz. Az étkezési pénz a szakasparancsnok által meghatározott napi betétből áll, mely azonban az 1 koronát meg nem haladhatja. (Á. sz. h. XIV/10.)

Étkezési pénz befizetése. Az étkezési pénz a zsoldfizetési napon előre fizetendő. (Lsz. 8/85.)

Étkezés magánházból. L. Étkezés vendéglőből.

Étkezés nős legénységgel. L. Étkezés vendéglőből.

Étkezés vendéglőből. Ha valamely őrön őr-főzőnő ideiglenesen nem állana rendelkezésre, akkor a reggeli, ebéd és vacsora valamely vendéglőből vagy magánházból hozandó a laktanyába, vagy pedig a nőtlen legénység, kivételesen, az őrön levő nős altiszt vagy csendőrrel is étkezhet. (Á. sz. h. XV/5.)